

ISSN 2657-9782

Dialogi

Biblioteczne

CZASOPISMO ELEKTRONICZNE

2021, nr 1(27)

W NUMERZE:

Uczeń z niepełnosprawnością intelektualną w bibliotece

Rok Konstytucji III Maja – inspiracje i pomysły

TIK w bibliotekach szkolnych

Kodowanie z najmłodszymi

Tworzenie e-książeczki w My Storybook

Patroni roku 2021 (K.K. Baczyński, S. Lem)

W poszukiwaniu bohatera – mity greckie

ADRES REDAKCJI:

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy

ul. kard. S. Wyszyńskiego 7

40-132 Katowice

tel. (32) 258-38-38

e-mail: dialogi.biblioteczne@pbw.katowice.pl

Internet: www.pbw.katowice.pl

Wydawca: Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka
im. Józefa Lompy w Katowicach

Zespół redakcyjny: dr Anna Marcol – redaktor naczelny;
mgr Barbara Michałek – korekta

SPIS TREŚCI

<i>OD REDAKCJI</i>	4
Karolina Balsam <i>WSPIERANIE CZYTELNICTWA UCZNIÓW Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ W STOPNIU UMIARKOWANYM I ZNACZNYM. Z DOŚWIADCZEŃ BIBLIOTEKI SZKOLNEJ ZESPOŁU SZKÓŁ SPECJALNYCH NR 3 W BYTOMIU</i>	5
Marta Paszek <i>JAK PROMOWAĆ ROK KONSTYTUCJI III MAJA? Z PRAKTYKI NAUCZYCIELA BIBLIOTEKARZA W SZKOLE PONADPODSTAWOWEJ</i>	10
Monika Sochacka <i>WYKORZYSTANIE NARZĘDZI MULTIMEDIALNYCH W PRACY NAUCZYCIELA BIBLIOTEKARZA</i>	16
Agnieszka Kubacka <i>WAKACYJNE ZABAWY W KODOWANIE. PROPOZYCJE KART PRACY DLA UCZNIÓW EDUKACJI WCZESNOSZKOLNEJ</i>	23
Anna Marcol <i>TWORZYMY E-KSIĄŻECZKĘ W MY STORYBOOK</i>	28
Anna Marcol <i>ZAKODUJ WIADOMOŚĆ Z SECRET MESSAGE MAKER!</i>	38
Małgorzata Ochlust, Anna Spanier <i>W POSZUKIWANIU BOHATERA – MITY GRECKIE</i>	42
Elżbieta Trojan <i>ZARZĄDZANIE ZBIORAMI BIBLIOTECZNYMI W ASPEKTCIE GROMADZENIA ZBIORÓW. ZESTAWIENIE BIBLIOGRAFICZNE W WYBORZE</i>	47
Elżbieta Trojan <i>STANISŁAW LEM (1921-2006). ZESTAWIENIE BIBLIOGRAFICZNE W WYBORZE</i>	55
Barbara Michałek <i>DWA AUTOPORTRETY, CZYLI POECI APOKALIPSY PRZECZUWANEJ I SPEŁNIONEJ. “ŻAL” JÓZEFA CZECHOWICZA I “SPOJRZENIE” KRZYSZTOFA KAMILA BACZYŃSKIEGO. WSKAZÓWKI INTERPRETACYJNE</i>	64
Anna Marcol <i>“ZNAJDZIESZ MNIE W BIBLIOTECE”. SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI ZORGANIZOWANEJ Z OKAZJI OBCHODÓW TYGODNIA BIBLIOTEK 2021</i>	71

OD REDAKCJI

“Sieciov@nie w szkole i bibliotece” to nazwa zdalnej sieci współpracy i samokształcenia, która powstała w naszej placówce w październiku 2020 roku. Jej problematyka koncentruje się wokół wykorzystania wybranych aplikacji webowych w pracy pedagogicznej nauczycieli i bibliotekarzy oraz działaniach na rzecz promocji szkół i bibliotek. W roku szkolnym 2020/2021, w ramach działalności sieci, odbyły się cztery kursy zdalne: “Kodowanie z najmłodszymi – bezpłatne narzędzia do tworzenia kart pracy”, “My Storybook – tworzymy e-książeczkę”, “Poster Maker – sposób na profesjonalny plakat” oraz “Fotoramio – obróbka zdjęć online”. Jednocześnie, na platformie edukacyjnej Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Józefa Lompy w Katowicach, odbywały się także inne szkolenia, których uczestnicy opracowywali: interaktywne quizy (Educandy, Mentimeter, Quizizz, Wordwall) i puzzle (Jigsaw Planet), elektroniczne komiksy (Toony-Tool) i rysunki (ABCya Paint). Edytowali zdjęcia (Photo Collage, Photo Editor, Photo Filters), animowane postacie (Voki) i wyrazowe chmurki (Word Art).

Najaktywniejsze uczestniczki kursów e-learningowych – Pani Karolina Balsam (Zespół Szkół Specjalnych nr 3 w Bytomiu), Marta Paszek (Zespół Szkół Mechaniczno-Elektrycznych im. Tadeusza Kościuszki w Rybniku), Monika Sochacka (Szkoła Podstawowa nr 2 im. Obrońców Westerplatte w Prabutach) i Agnieszka Kubacka (Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. J. Lompy w Katowicach Filia w Gliwicach) postanowiły podzielić się swoimi materiałami oraz pokazać, w jaki sposób – wiedzę zdobytą podczas kursów – wykorzystują w swojej codziennej pracy bibliotekarskiej. Ich artykuły i materiały zamieszczono w dziale “Z praktyki nauczyciela bibliotekarza”. Nawiązują do nich instrukcje z działu “Sieciov@nie”, w których omówiono obsługę aplikacji webowych My Storybook i Secret Message Maker.

Na kolejnych stronach można znaleźć: konspekt zajęć bibliotecznych “W poszukiwaniu bohatera – mity greckie”, zestawienia bibliograficzne, materiał okolicznościowy przygotowany z okazji obchodów Roku Krzysztofa Kamila Baczyńskiego oraz sprawozdanie z konferencji “Znajdziesz mnie w bibliotece” – zorganizowanej z okazji obchodów Tygodnia Bibliotek 2021.

Życzymy miłej – przedwakacyjnej 😊 – lektury, dziękujemy za przekazane artykuły i materiały oraz zachęcamy do współpracy w nowym roku szkolnym!

Archiwum czasopisma oraz “Wskazówki dla autorów” znajdują się w zakładce “Dialogi Biblioteczne” na stronie internetowej naszej placówki (<https://pbw.katowice.pl/index.php/oferta/dialogi-biblioteczne>).

Redakcja “Dialogów Bibliotecznych”

Z PRAKTYKI NAUCZYCIELA BIBLIOTEKARZA

KAROLINA BALSAM

Zespół Szkół Specjalnych nr 3 w Bytomiu

WSPIERANIE CZYTELNICTWA UCZNIÓW Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ W STOPNIU UMIARKOWANYM I ZNACZNYM

Z DOŚWIADCZEŃ BIBLIOTEKI SZKOLNEJ ZESPOŁU SZKÓŁ SPECJALNYCH NR 3 W BYTOMIU

Czytanie i jego wpływ na rozwój człowieka były już nieraz omawiane. Wszyscy potrafimy dostrzec w tym zalety. Kształtowanie osobowości, rozbudzanie zainteresowań, wzbogacanie mowy czynnej i biernej, podnoszenie umiejętności czytania ze zrozumieniem, wzmacnianie więzi międzypokoleniowych, radzenie sobie z własnymi emocjami i rozumienie zachowań innych... Kontakt ze słowem drukowanym jest po prostu niezbędny do kształcenia dzieci i młodzieży.

Nie inaczej jest w placówkach kształcących uczniów z niepełnosprawnością intelektualną. Trudno, w odniesieniu do pracy z uczniem z deficytami rozwoju, mówić o samodzielnym czytaniu, ale wspólne chwile z książką przynoszą nierzadko pożądane efekty. Niestety niewielu dorosłych czyta dzieciom. Wśród argumentów tłumaczących ich brak zainteresowania głośnym czytaniem pojawiają się brak czasu, zmęczenie, brak możliwości dłuższej koncentracji uwagi u dziecka, a czasem wręcz własna niechęć do słowa drukowanego.

Moim podstawowym celem jest więc zaproponowanie uczniom takiej formy spędzania czasu. Atmosfera panująca w bibliotece ma tu niebagatelny wpływ na chęć skorzystania z oferty zajęć proponowanych przez nauczyciela. Wzajemne zrozumienie, wspieranie rozwoju podstawowych umiejętności, niwelowanie niechęci do kontaktu ze słowem drukowanym, indywidualizacja pracy i empatia – uzupełnione pokładami entuzjazmu – są konieczne podczas każdego spotkania z czytelnikiem.

Pracując z uczniami każde zajęcia muszą dopasować do grupy. Często w trakcie ich trwania modyfikuję założenia, lub sposoby realizacji postawionego celu. Celem nadrzędnym jest kontakt dzieci i młodzieży z literaturą. Zawsze czytam im na głos. Czasem są to fragmenty lektur, czasem wybrane opowiadania, bajki, wiersze... Nierzadko w trakcie głośnego czytania dopowiadam różne informacje posiłkując się wy-

dawnictwami popularnonaukowymi, przygotowanymi ilustracjami, planszami, mapami czy nawet grami. To w znacznym stopniu uatrakcyjnia pobyt uczniów w bibliotece szkolnej. Każdorazowo mają przegląd oferty z jakiej mogą skorzystać. Uczniowie szkoły podstawowej wykazują duży entuzjazm gdy mogą po zajęciach zabrać ze sobą coś na pamiątkę. Dlatego tak konstruuje ogniwa lekcji by znalazł się w nich zawsze czas na prace plastyczne. Inspiracji do nich szukam w czasopiśmie branżowych („Biblioteka w Szkole”, „Świetlica w Szkole”, „Hobby”) i równie często – w sieci. Są to zazwyczaj bohaterowie czytanych tekstów. Taka forma spotkań doskonale sprawdza się podczas organizowanych cyklicznie zajęć „Podróże po literaturze”. Ich adresatami są uczniowie posiadający orzeczenie o umiarkowanym i znacznym stopniu niepełnosprawności. Zajęcia dają im okazję odwiedzenia biblioteki szkolnej oraz poznania nie tylko tekstu wybranej książki ale i szerszego spojrzenia na świat w niej przedstawiony. Często rozmawiamy o przyrodzie i konieczności jej ochrony, kulturach innych krajów, czy kontynentów. Do interesujących dla uczniów zagadnień należą też Polska, motoryzacja, sport, paleontologia i archeologia oraz świat starożytny. Czas trwania spotkania zależy jest od predyspozycji grupy danego dnia. Trwają zazwyczaj 45-60 minut i odbywają się w obecności wychowawcy klasy, czasem także pomocy nauczyciela. Każde takie spotkanie to nasza wspólna praca nad atmosferą, wspieraniem możliwości uczniów, budowaniem wzajemnych relacji i pozytywnych skojarzeń z biblioteką i książkami.

„Podróże po literaturze” – prace plastyczne uczniów Szkoły Podstawowej Specjalnej nr 17 do opowiadań A. Frączek *Ślimak na urodzinach* i *Zaba w kaloszach*, baśni H. Ch. Andersena *Brzydkie kaczątko* oraz wiersza A. Fredry *Małpa w kąpieli*.

Fot. K. Balsam.

Starsi uczniowie odwiedzają mnie uczestnicząc w zajęciach biblioterapeutycznych. Szkoła Przystosowująca do Pracy to już dorosła młodzież, dla której ważne są tematy emocji i sposobów radzenia sobie z nimi, a także budowanie własnego i zrozumienie społecznie akceptowalnego świata wartości. W oparciu o literaturę poruszamy nierzadko trudne zagadnienia. Temat spotkania ustaliam wcześniej z wychowawcą danego oddziału. Podejmujemy się „oswojenia” żałoby, niwelowania lęków i fobii uczestników zajęć, rozmawiamy o marzeniach i sposobach ich realizacji, o uczuciach, asertywności, dbaniu o własne zdrowie, relacjach z innymi, kształtujemy prawidłowe postawy, rozwijamy słownictwo uczniów i ich kompetencje społeczne. Często temat spotkania jest opracowywany przez wychowawców jeszcze kilka dni po zakończeniu zajęć w bibliotece. Uczniowie chętnie nawiązują do odbytych zajęć w rozmowach z rówieśnikami i innymi nauczycielami. Te zajęcia – w zależności od grupy – odbywają się raz lub dwa razy w miesiącu, w obecności i przy aktywnym uczestnictwie w nich wychowawcy klasy. Trwają od 45 do 90 minut. Rozmowy i słuchanie czytanych opowiadań uzupełniane są łamigłówkami logicznymi wokół problemu, mini grami terenowymi, inscenizowanymi scenkami, w których role odgrywają chętni uczniowie.

Zajęcia biblioterapeutyczne dla uczniów Szkoły Przystosowującej do Pracy
w oparciu o opowiadanie B. Kosmowskiej *Szacun i gorzka czekolada*.

Fot. K. Balsam.

Dla tej grupy użytkowników skonstruowałam, wspólnie z pedagogiem szkolnym i katechetką, szkolny program edukacji kulturalnej. Program jest realizowany w ramach uczestnictwa Zespołu w projekcie edukacji kulturalnej miasta Bytom – „Pokłady Kultury”, którego jestem jednym z liderów.

Pomimo warunków pandemii staramy się realizować założenia naszego program *Kultura przez „N” – niepełnosprawność nie wyklucza*. Celem programu jest wzmocnienie u uczniów własnej tożsamości, podniesienie ich samooceny oraz uwrażliwienie na otaczające piękno i zachęcenie do uczestnictwa w kulturze miasta. Jego realizacji ma służyć stworzenie uczniom z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu

umiarkowanym i znacznym możliwości poznania kultury oraz wybranych form sztuki w ich mieście. Projekt łączy sztukę sakralną, elementy historii miasta i zajęcia praktyczno-artystyczne. Skierowany jest do dorosłych uczniów Szkoły Przystosabiającej do Pracy. Uczniowie Ci, bardzo często przebywają w trudnych warunkach bytowych, pochodzą z rodzin niepełnych, ich podstawowe potrzeby egzystencjalne bywają niezaspokajane. Z tego względu też, dostęp do świata kultury i sztuki jest mocno ograniczony. W trakcie realizacji projektu uczniowie odwiedzą ciekawe kulturalnie miejsca, zapoznają się z ich historią, znaczeniem do środowiska lokalnego, a zarazem poprzez własne działania doświadczą osobiście wpływu kultury na ich życie. Pozwoli to na podniesienie ich kompetencji emocjonalno-społecznych, wzmocnienie poczucia własnej wartości oraz kształtowanie kreatywności. Poprzez obcowanie ze sztuką chcemy uświadomić naszym podopiecznym, że na różne sposoby można wyrażać swoje uczucia, talenty, które każdy z nas posiada. Chcemy pomóc uczniom zobaczyć, doświadczyć czegoś nowego, czego dotąd nie znali lub pokazać im to z innej strony. Sztuka współczesna, w oparciu o którą partner projektu przeprowadzi warsztaty, ma służyć rozwijaniu umiejętności pracy w grupie i jako alternatywna forma edukacji – uczyć rozwiązywania problemów. Program jest skorelowany w podstawą programową kształcenia ogólnego dla Szkoły Specjalnej Przystosabiającej do Pracy.

Zdjęcia wykonane przez uczniów Szkoły Przystosabiającej do Pracy
w Rzymskokatolickiej Parafii Świętej Rodziny – Bytom Bobrek.
Fot. K. Balsam.

W Zespole organizuję ogólnoszkolne imprezy i akcje czytelnicze, biblioteczne święta, konkursy wiedzy, tematyczne, plastyczne i interaktywne w sieci. Zachęcam do ich przejrzenia – dołączyłam ich wykaz pod artykułem. Tworzę czytelnicze projekty edukacyjne i realizuję je, współpracując z nauczycielami. Do wszystkich działań włączam również uczniów niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu umiarkowanym i znacznym. Stosując indywidualizację pracy dostosowuję zakres treści i działań z poszczególnych obszarów do ich możliwości i umiejętności. Zajęcia, odbywające się w bibliotece szkolnej, są bieżąco relacjonowane na profilu Zespołu na Facebooku. Służy to zarówno promocji moich działań, jak i podniesieniu samooceny uczniów w nich uczestniczących.

Lekcje i projekty realizowane w bibliotece, prowadzone przeze mnie, to spotkania z drugim człowiekiem. Uczę otwartości na poglądy innych, zwracam uwagę na kulturę osobistą, inicjuję wypowiedzi uczniów na niełatwe tematy, rozwijam umiejętności i kształcę świadomych odbiorców kultury. Dzięki prezentowaniu rozwiązań sytuacji problemowych – „wyjętych” z literatury, staram się wyposażyć uczniów niepełnosprawnych intelektualnie, w umiejętności radzenia sobie w późniejszym życiu. Efekty pracy z uczniem z deficytami rozwojowymi nie są tak szybkie i spektakularne jak z tym w normie intelektualnej. Zachęcam jednak do otwartości i podejmowania działań, każde dzięki ich powtarzaniu i systematycznej pracy przynoszą efekty dostarczając zawodowej satysfakcji. Musimy sami przyciągnąć czytelnika do biblioteki. Zaproponować mu coś innego niż nauczyciel w szkole. W moim przypadku konieczne są: ścisły kontakt z wychowawcami poszczególnych klas, elastyczność terminu i tematu proponowanych zajęć, a przede wszystkim otwartość na użytkowników – pełna empatii, zrozumienia i zapału do pracy z książką.

Autorka artykułu jest nauczycielem bibliotekarzem i oligofrenopedagogiem w Zespole Szkół Specjalnych nr 3 w Bytomiu.

Linki do przykładowych materiałów edukacyjnych opracowanych przez Karolinę Balsam:

- *Bohaterowie książek dla dzieci* – interaktywne ćwiczenia w Educandy:
https://www.educandy.com/site/resource.php?activity-code=75cfc&fbclid=IwAR0sL_32xwS8qOKjPSIkciRPJQYygOoHvDjKok3cr-yN6bXfQ-OtVKpxbU.
- *Dzień Bezpiecznego Internetu* – teleturniej w Wordwall:
https://wordwall.net/play/10303/421/169?fbclid=IwAR2f_M4qTZzOcfVvH3c_D-tdr5F3e8itF0GLzU6Csomj5Gj9-zy9-GjikB8.
- *Dzień Pluszowego Misia 2020* – filmik w Biteable: <https://biteable.com/watch/dzie-pluszowego-misia-2020-2731301/64bde5dcea83d86f9c0d0887bdd249ce?fbclid=IwAR2FmJAACQe2NHLMgqKigEu1K84LLJ6gvyJplComlijyD1DnK2j4zHzRg>.
- *Linda i Tobiasz. W szkolnej bibliotece* – e-książeczka w My Storybook:
https://www.mystorybook.com/books/1023256?fbclid=IwAR0Xm16vFfVW3BB_Dip6Y9sVX5oDVd64JLSa0vBjf2H2FaH9C6s-hqRM-Ds.
- Prezentacja dotycząca roli czytania przygotowana dla rodziców i opiekunów uczniów ZSP nr 3 w Bytomiu:
https://drive.google.com/file/d/106BmWdK30iXWqaf-Z8-6C0DAIEH6zaS5/view?fbclid=IwAR1gP_Di1DesInrsSf0KJGUGlr8s6-5mi3OI_4973v5aGubPyNUUAejfzg.

Z PRAKTYKI NAUCZYCIELA BIBLIOTEKARZA

MARTA PASZEK

Zespół Szkół Mechaniczno-Elektrycznych im. Tadeusza Kościuszki w Rybniku

JAK PROMOWAĆ ROK KONSTYTUCJI III MAJA?

Z PRAKTYKI NAUCZYCIELA BIBLIOTEKARZA W SZKOLE PONADPODSTAWOWEJ

Ostatni rok ze względu na specyficzne warunki pandemii nie jest przychylny dla bibliotek szkolnych i ich działań. Bibliotekarze borykają się z niskimi statystykami czytelnictwa, gdyż... czytelników nie ma w szkole. Jak zaktywizować uczniów do sięgania po beletrystykę i lektury? W jaki sposób promować szeroko pojętą kulturę? Jak sprawić, by uczniowie nie pomyśleli o tym, że biblioteka szkolna w dobie pandemii pokrywa się kurzem i pajęczynami?

W stworzonym we wrześniu planie pracy biblioteki na ten rok szkolny pojawił się pomysł na zorganizowanie wystawy dotyczącej 230-tej rocznicy Konstytucji III Maja. W listopadzie okazało się, że Sejm Polski ustanowił patronów roku 2021; w gronie zasłużonych osób znaleźli się: Stanisław Lem, Tadeusz Różewicz, kard. Stefan Wyszyński, Cyprian Kamil Norwid, Krzysztof Kamil Baczyński, a dodatkowo ten rok Izba uchwaliła także rokiem Konstytucji III Maja!

Pojawiło się pierwsze pytanie o to, w jaki sposób stworzyć wystawę i zaprezentować ją szerokiemu gronu uczniów. Z pomocą przyszedł niezastąpiony Internet. W ciągu ostatniego roku całe społeczeństwo nauczyło się korzystać z e-recept, uczestniczyć w e-lekcjach, zlecać e-przelewy, załatwiać sprawy w e-urzędach, pisać e-maile; przyszedł więc czas na zorganizowanie e-wystawy.

Uczniowie zostali poproszeni dwa tygodnie wcześniej o zapoznanie się z listą przygotowanych przez nauczyciela bibliotekarza zadań projektowych oraz o samodzielne dopisywanie się do niej*.

---

* Spotkania z uczniami przebiegały w ramach lekcji plastyki, gdyż podstawa programowa z plastyki dla szkół ponadpodstawowych zakłada wykonywanie przez uczniów wystawy.

DZIAŁANIE	POLECANE PROGRAMY	IMIĘ I NAZWISKO
Stworzenie prezentacji multimedialnej na temat uchwalenia Konstytucji III Maja.	Prezi, MS PowerPoint	1. .... 2. .... 3. .... 4. .... 5. ....
Przygotowanie zaproszeń i plakatów na otwarcie wystawy poświęconej Konstytucji III Maja.	Canva, PosterMaker, PhotoCollage	1. .... 2. .... 3. .... 4. .... 5. ....
Przygotowanie książeczki z ciekawymi cytatami (fragmentami) z Konstytucji III Maja.	StoryJumper	1. .... 2. .... 3. .... 4. .... 5. ....
Przygotowanie quizu dotyczącego Konstytucji III Maja.	Quizizz, Kahoot, LearningApps	1. .... 2. .... 3. .... 4. .... 5. ....
Przygotowanie filmiku z obrazami malarskimi (grafikami, mapami) przedstawiającego uchwalenie Konstytucji III Maja.	Animoto, Magisto	1. .... 2. .... 3. .... 4. .... 5. ....
Chmura wyrazów stworzona z pojęć (pojęcia typu: braterstwo, wolność itp.) związanych z Konstytucją.	WordArt, Tagxedo	1. .... 2. .... 3. .... 4. .... 5. ....

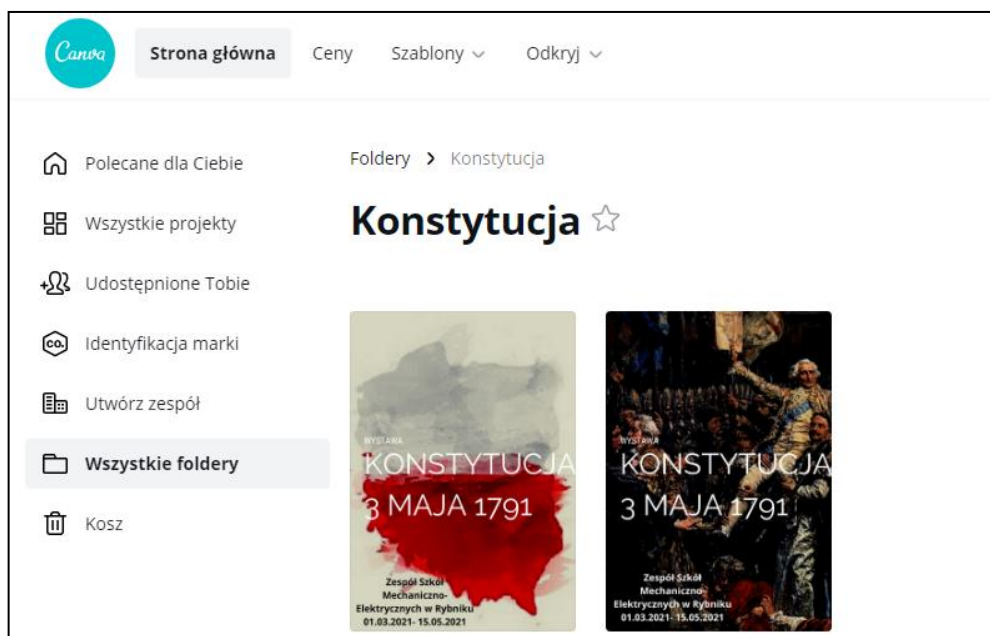
Uczniowie mieli możliwość dzięki temu niejako samoistnie stworzyć grupy projektowe, w których będą pracować nad wybranym przez siebie zadaniem projektowym. Zaproponowali, że ich wzajemne rozmowy i konsultacje odbywać się będą poprzez aplikację używaną przez graczy – Discord. To dzięki temu narzędziu wybrali liderów w swoich zespołach oraz podzielili między siebie zakres prac i poszukiwań. Dla klasy została utworzona tablica w programie Padlet, gdzie zostali zobowiązani dołączyć rezultaty swoich prac.

Uczniowie, którzy tworzyli prezentację multimedialną, wybrali usługi Google jako narzędzie, w którym przygotowali swoje zadanie. Podczas omówienia projektu lider tej grupy zwrócił uwagę na ich zalety – możliwość współpracy w czasie rzeczywistym, która ułatwiała tworzenie prezentacji, jej poprawianie i nanoszenie zmian. Założyli, że na slajdach znajdą się tylko podstawowe fakty dotyczące uchwalenia Konstytucji III Maja i kilka grafik, które zostaną omówione przez jednego z członków zespołu podczas lekcji podsumowującej projekt.

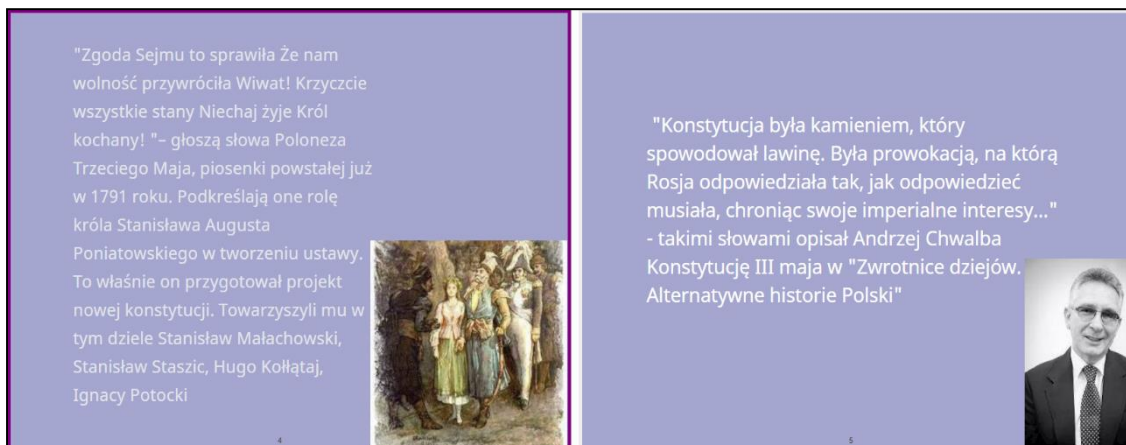
Jeden ze slajdów prezentacji opracowanej przez grupę pierwszą w Prezentacjach Google.

Kolejna grupa uczniów zajęła się projektowaniem zaproszeń i plakatów na fikcyjną wystawę. Swoje prace stworzyli w programie Canva. Podczas podsumowania zwracali uwagę na intuicyjność i łatwość w przygotowaniu projektów, możliwość wykorzystania darmowych szablonów, wybór czcionek i ogólne możliwości programu.

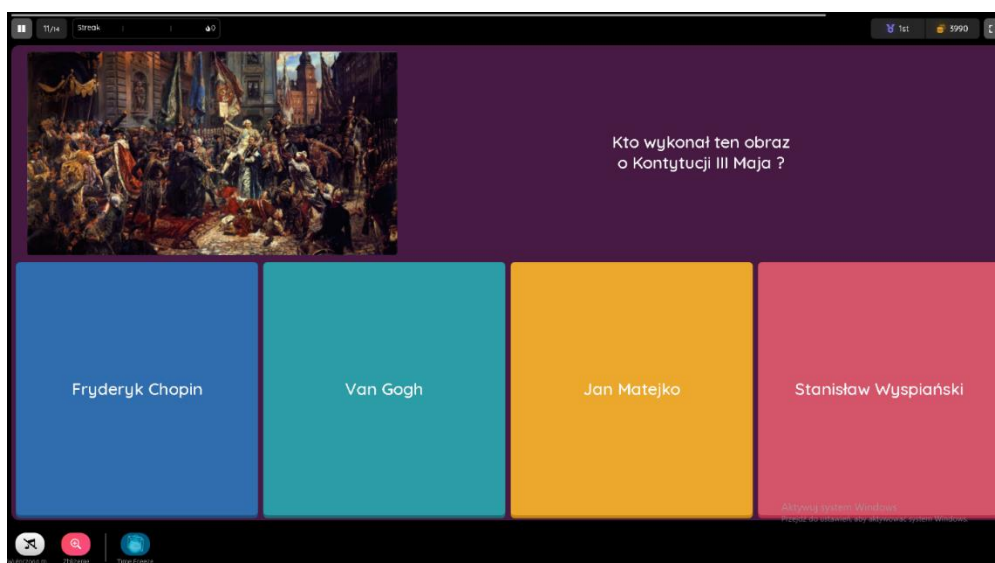
Projekty tworzone przez grupę drugą w programie Canva.

Bardzo ciekawym doświadczeniem dla uczniów pracujących nad trzecim zadaniem było wykorzystanie usługi StoryJumper do stworzenia elektronicznej książeczki z cytatami dotyczącymi Konstytucji III Maja. Uczniowie podczas lekcji podsumowującej wskazali na problem z tłumaczeniem strony na język polski, ale jednocześnie podkreślili, że nie mieli większych kłopotów z realizacją zadania. Powstała dzięki temu prosta, estetycznie wykonana książeczka.

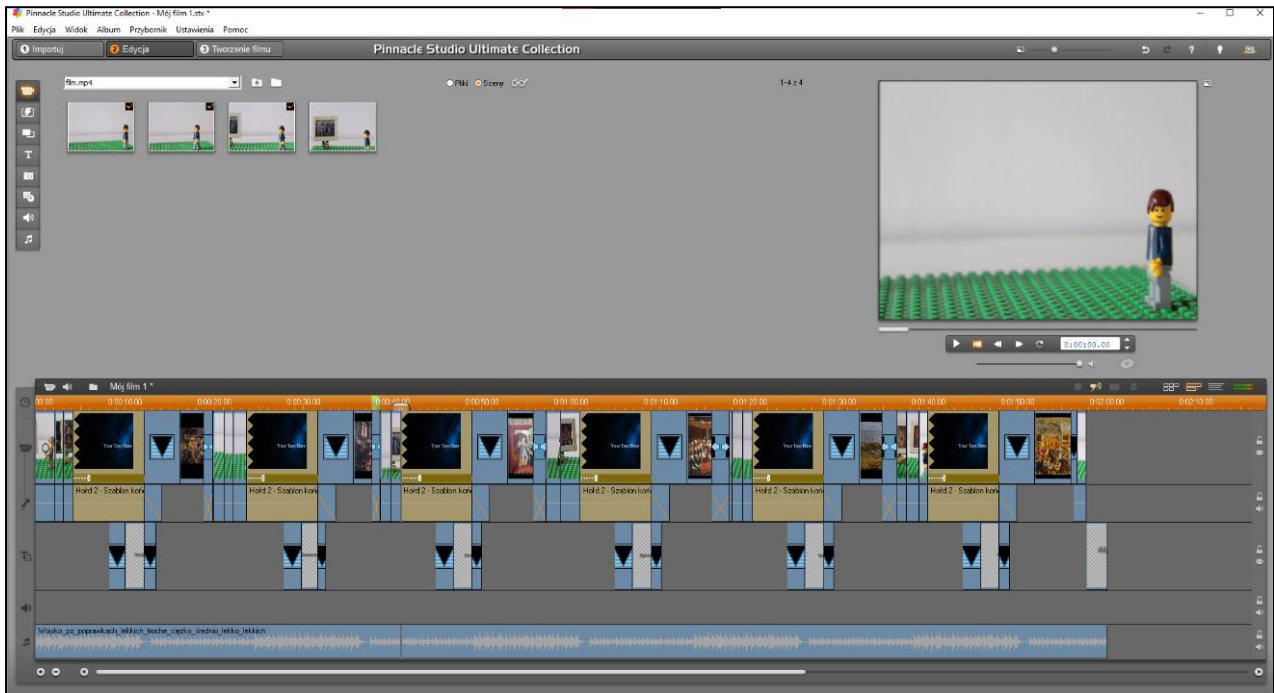
Fragment e-książki opracowanej przez grupę trzecią w usłudze StoryJumper.

Aplikację Quizizz wykorzystali uczniowie pracujący nad czwartym z zadań: wykonaniem quizu na temat uchwalenia Konstytucji III Maja. Lider tej grupy opowiadał o tym, jak odmienna jest praca w tym programie z perspektywy osoby przygotowującej test. Dotychczas uczniowie znali ten program od strony użytkownika, dobrze poznając jego możliwości w czasie nauki zdalnej. Wskazywał na to, co można zrobić, aby podnieść jakość quizu, jak dołączyć pliki graficzne i muzyczne do poszczególnych pytań oraz w jaki sposób właściwie je formułować. Cała grupa tworzyła pytania w ten sposób, by miały różnorodny poziom trudności i stanowiły ciekawe rozwiązanie dla osób, które chcą poszerzyć swoją wiedzę o Konstytucji III Maja.

Fragment quizu opracowanego przez grupę czwartą w programie Quizizz.

Ogromny wkład pracy jest widoczny w efektach uzyskanych przez uczniów skupionych w piątej grupie. Uczniowie ci, wykorzystując klocki dostępne w swoich domach, stworzyli animację poklatkową w programie Pinnacle Studio, a dodatkowo sami w FL Studio opracowali podkład dźwiękowy do swojego filmiku. Efekt przeszedł najśmielsze oczekiwania całej klasy!

Tworzenie animacji w programie Pinnacle Studio przez uczniów z grupy piątej.

Jedna z klatek wykorzystanych w filmie.

Ostatnia praca projektowa powstała poprzez wykorzystanie programu graficznego WordItOut, w którym uczniowie stworzyli chmurę wyrazów z pojęć związanych z Konstytucją. Lider tego zespołu podkreślał, że poszczególni członkowie grupy przewertowali strony kilku ustaw zasadniczych, aby móc wyselekcjonować wartości i idee ważne dla Polaków jako dla narodu. Powstała dzięki temu chmura wyrazów w monochromatycznych, kontrastujących ze sobą kolorach: czerni i bieli.

Wyrazowa chmura opracowana przez grupę szóstą w aplikacji webowej WordItOut.

Wszystkie zespoły zamieściły swoje prace projektowe na tablicy utworzonej w programie Padlet, a link do tej tablicy udostępniony został uczniom całej szkoły na szkolnym Classroomie. Dzięki temu przed 230-tą rocznicą uchwalenia Konstytucji III Maja młodzież mogła zapoznać się z najważniejszymi informacjami dotyczącymi tego wydarzenia, wykonać krótki quiz, zobaczyć film czy elektroniczną książeczkę. Także uczniowie wykonujący zadania projektowe wzbogacili swoją wiedzę dotyczącą tego doniosłego wydarzenia w historii Polski oraz mogli spróbować swoich sił podczas wykorzystywania nowych programów, takich jak: StoryJumper, Canva czy Quizizz. Czy w dobie pandemii można tworzyć wystawy dla uczniów? Odpowiedź brzmi, rzecz jasna: tak! Wykorzystując nowoczesne technologie można aktywizować uczniów, wspomagać ich samokształcenie, a także dbać o krzewienie patriotyzmu i odpowiedzialnego obywatelstwa.

Z PRAKTYKI NAUCZYCIELA BIBLIOTEKARZA

MONIKA SOCHACKA

Szkoła Podstawowa nr 2 im. Obrońców Westerplatte w Prabutach

WYKORZYSTANIE NARZĘDZI MULTIMEDIALNYCH W PRACY NAUCZYCIELA BIBLIOTEKARZA

Pracuję jako nauczyciel bibliotekarz w szkole podstawowej od roku 2005. Przez lata pracy moje zainteresowanie narzędziami TIK nie było szczególne. Wolałam pracę z czytelnikiem niż siedzenie przed komputerem. Jednak od czasu do czasu brałam udział w szkoleniach związanych z wykorzystaniem pomocy multimedialnych, ale nie pociągało mnie to aż tak bardzo. Wszystko zmienił rok 2020 i związana z nim pandemia, a co za tym idzie – nauczanie zdalne.

Praca w zamknięciu, przed komputerem była prawdziwą męczarnią, więc na początku maja poprosiłam dyrekcję o możliwość powrotu do pracy w bibliotece. Na koniec roku szkolnego w samoocenie pracy napisałam o potrzebie kształcenia się w kierunku posługiwania się takimi narzędziami pracy, które można wykorzystać w zdalnej edukacji. Zupełnie nie miałam pojęcia, jak się do tego zabrać, ale czułam taką potrzebę.

W czasie roku szkolnego 2020/2021 zapisałam się do kilku grup bibliotekarskich na portalu społecznościowym Facebook. Zobaczyłam, że to świetna wymiana informacji i zaczęłam regularnie przeglądać posty oraz „wrzucać” od czasu do czasu posty ze strony Biblioteka SP 2 Prabuty, której jestem administratorem. W czasie przeglądania postów grupy „Biblioteki Szkolne Online” natrafiłam na informację dotyczącą szkoleń dla nauczycieli organizowanych przez Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką im. Józefa Lompy w Katowicach.

Pomyślałam, że to jest to, czego szukałam! Weszłam na platformę edukacyjną tejże biblioteki i zaczęłam przeglądać propozycję kursów. Następnie założyłam bezpłatne konto. Ucieszyłam się, że platforma edukacyjna nie jest zbyt skomplikowana, i że jest bardzo podobna do tych, z którymi zetknęłam się już wcześniej podczas szkoleń (platforma edukacyjna Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku, platforma edukacyjna Specjalistycznego Centrum Edukacji EDU-MACH).

Szkolenia na platformie PBW w Katowicach dotyczyły głównie pracy w internetowych programach, często w języku angielskim. Obawiałam się, czy sobie poradzę, gdyż wiedziałam, że „mój” angielski „pozostawia wiele do życzenia”. Jednak stwierdziłam, że nie przekonam się, dopóki nie spróbuję.

Na początek wybrałam Word Art, gdyż wydał mi się narzędziem do opanowania i właśnie od niego rozpoczęłam pracę na platformie. Instrukcja była skonstruowana bardzo dobrze i czytelnie. Miałam możliwość pobrania jej na swój komputer i wydrukowania. Dzięki temu przechodząc już do pracy w Word Art, miałam instrukcję do dyspozycji i według niej poruszałam się po programie. Jakaż była moja radość ze stworzenia pierwszej chmury wyrazowej! Od razu zamieściłam ją w poście na stronie biblioteki, w której pracuję, aby przyciągnąć uwagę odbiorców. Później wydrukowałam pracę i użyłam jej jako plakat promujący bibliotekę szkolną. Pomyślny przebieg kursu i otrzymane zaświadczenie zmobilizowały mnie do dalszego udziału w szkoleniach na platformie.

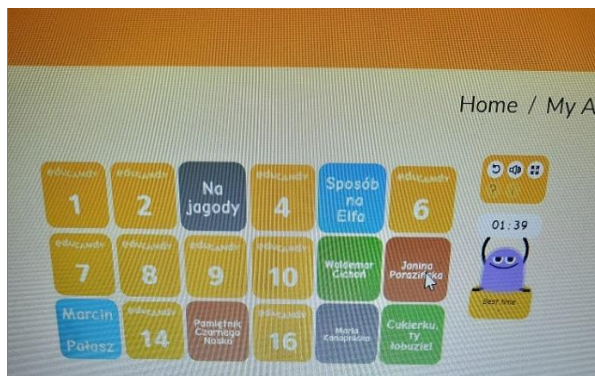
Grafika opracowana przez M. Sochacką w usłudze Word Art.

Kolejnym kursem, na który się zapisałam, był *Wordwall – interaktywne quizy*. Świadomość, że program jest dostępny w języku polskim, dodała mi otuchy. Praca w Wordwall sprawiła mi wielką przyjemność. Wykonałam w nim teleturniej pt. „Bądź bezpieczny w sieci”, do którego link udostępniłam uczniom naszej szkoły. W związku z tym, że brałam wówczas udział w projekcie „Wspólnie dla klimatu” organizowanym przez Centrum Edukacji Obywatelskiej przygotowałam i przesłałam link do teleturnieju na temat globalnego ocieplenia redaktorom profilu SP 2 Prabuty na Facebooku. W tym programie przygotowałam także test dotyczący zdrowego stylu życia dla klas IV-VIII oraz wykreślankę do lektury „Sposób na Elfa”, autorstwa Marcina Pałasza. Test wykorzystałam w opracowaniu scenariusza na temat zdrowej żywności, a wykreślankę wydrukowałam i użyłam do opracowanego konkursu z lektury dla uczniów klasy III. Swoją wiedzę na temat Wordwalla pogłębiłam biorąc udział w szkoleniu online prowadzonym przez Annę Marcol, którego organizatorem było czasopismo „Biblioteka w Szkole”.

Wpis na Facebooku Biblioteki SP 2 Prabuty
(<https://www.facebook.com/Bibliotekaszkolnasp2prabuty>).

W aplikacji Educandy ułożyłam memory dla najmłodszych uczniów, które polegało na znalezieniu par – autora i tytułu lektury dla klas I-III. W ten sam sposób, ale za pomocą quizu, ułożyłam zadania dla uczniów klas starszych dotyczące autorów i utworów przeznaczonych dla klas IV-VIII. Wykonane zadania udostępniłam za pomocą linku w wiadomości elektronicznej na e-dzienniku. Poprosiłam też rodziców uczniów klas młodszych I-IV, aby pomogli dzieciom w przypadku trudności z rozwiązaniem zadania.

Memory przygotowane przez M. Sochacką na platformie Educandy.

Prawdziwą radością dla uczniów, szczególnie młodszych z klas I-III oraz z grupy przedszkolnej, była zabawa w ABCya Paint. Stworzyłam obrazek w tym programie, który wysłałam uczniom przez e-dziennik z prośbą, aby również wykonali swoje obrazki i przysłały mi ich zdjęcie za pomocą poczty elektronicznej lub Messengera. Totalną rewolucją było skorzystanie z blogu <https://sieciow@nie.blogspot.com>, dzięki któremu otrzymałam link do zabaw świątecznych. Udostępniłam uczniom aplikacje do dekorowania choinki, bałwana i chatki z piernika. Do zabawy w ozdabianie choinki zaprosiłam też koleżanki i kolegów nauczycieli. Poprosiłam, aby gotowe drzewka świąteczne wykonane na platformie ABCya, przesałać na mój adres e-mail. Z uzyskanych prac zrobiłam kolekcję na stronie internetowej biblioteki szkolnej. Za zgodą ich twórców podpisałam prace. Uczniowie bardzo cieszyli się widząc „swoje” choinki na portalu, a przyłtacznie się nauczycieli do zabawy dało dzieciom poczucie, że choć uczymy się zdalnie, możemy zrobić coś razem.

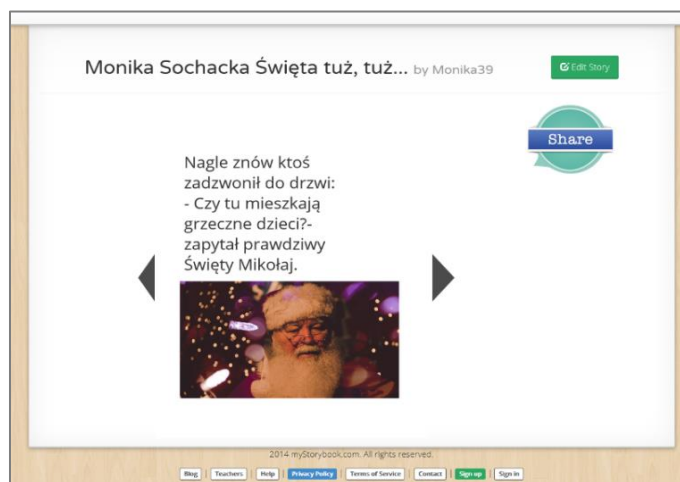
Wpis na Facebooku Biblioteki SP 2 Prabuty (<https://www.facebook.com/Bibliotekaszkolnasp2prabuty>).

Ponieważ dzieci zwykle lubią układać puzzle, postanowiłam ułożyć dla nich zadanie związane właśnie z puzzlami. W tym celu wykorzystałam poznany na platformie program Jigsaw Planet. Pobrałam zdjęcie z Pixabay, które zachęcało do czytania, ale też jednocześnie promowało środki masowego przekazu. Zdjęcie ukazywało, że książka i telefon komórkowy nie muszą się wykluczać i mogą się wzajemnie uzupełniać. Puzzle dla dzieci starszych (klasy IV-VIII) podzieliłam na 15 elementów, zaś dla dzieci młodszych (0-III) na 6 elementów. Wysłałam zadanie uczniom i poprosiłam o odpowiedź zwrotną, chcąc się dowiedzieć czy zadanie było łatwe, czy też sprawiło trudności, czy podobało się uczniom i jak odebrali przekaz zdjęcia. Okazało się, że układanie puzzli było dla uczniów ciekawą zabawą. Jedni uporali się z zadaniem szybko, inni potrzebowali więcej czasu. Dzieci opisały też, co zobaczyły na zdjęciu z puzzli lub przesyłały swoje prace w postaci zdjęcia ekranu swojego komputera. Niektórym zabawa tak się spodobała, że chętnie ułożyli jeszcze kilka puzzli udostępnionych w Jigsaw Planet.

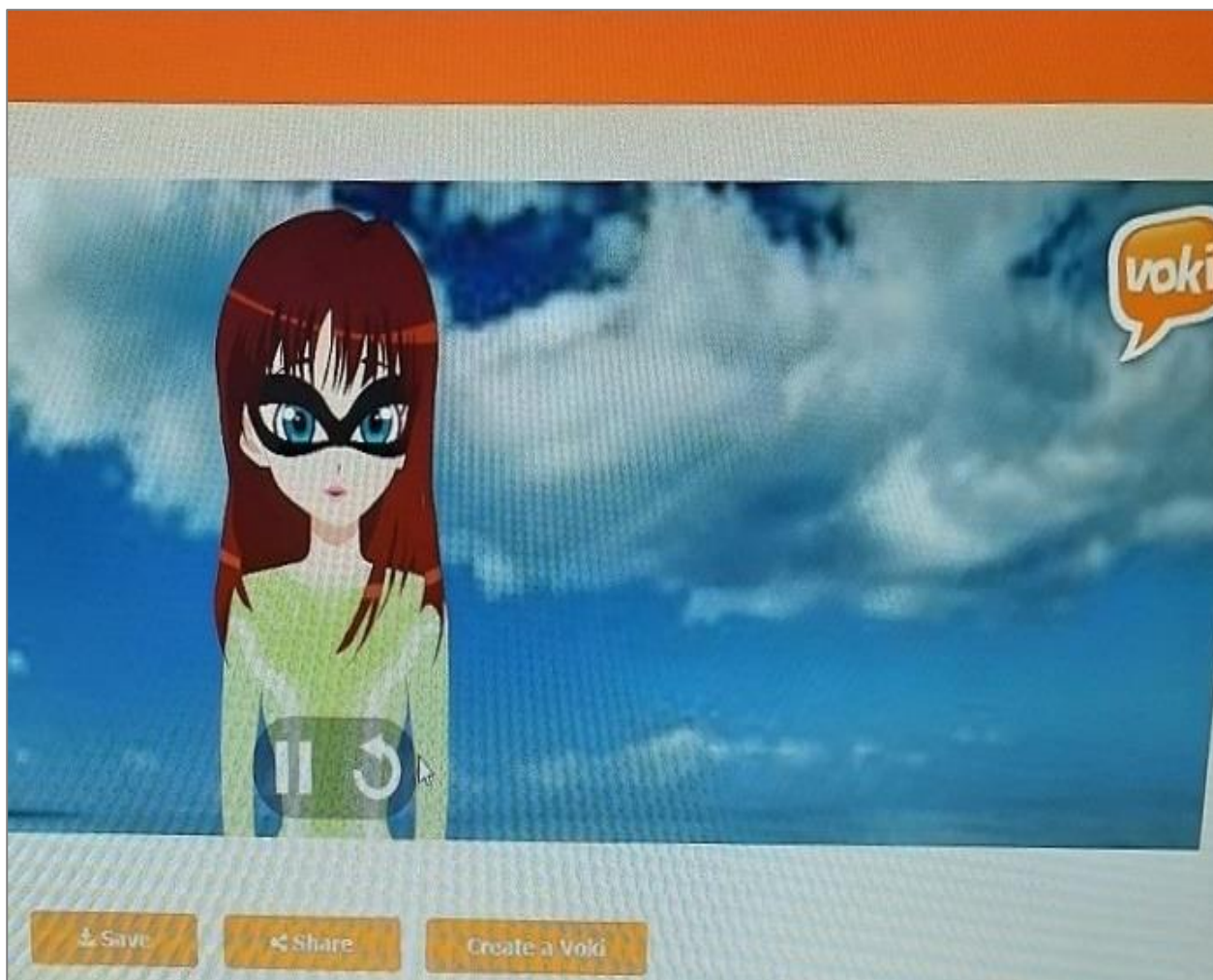
Interaktywne puzzle dla starszych uczniów opracowane przez M. Sochacką, dostępne na stronie <https://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=1389332614b5>.

Ciekawym doświadczeniem było tworzenie książeczki za pomocą narzędzia My Storybook. Najpierw ułożyłam tekst książeczki, a potem pobrałam zdjęcia z Pixabay, które pasowały do treści. Skomponowałam okładkę i wypełniłam książeczkę tekstem oraz fotografiami. Całość udostępniłam uczniom i nauczycielom drogą elektroniczną jako prezent świąteczny na zbliżające się Święta Bożego Narodzenia. Wysłałam również link do książeczki wszystkim znajomym, którzy posiadają dzieci w młodszy wieku. Tworzenie książeczki było dość czasochłonne, ale efekty były zadawalające! Warto było poświęcić czas tej pracy.

Fragment książeczki *Święta tuż, tuż...* M. Sochackiej, pobrany ze strony <https://www.mystorybook.com/books/1013602>.

Wykonywanie awatara w Voki bardzo mnie rozbawiło. Postanowiłam go wykorzystać do celów związanych z promocją czytelnictwa. Akurat był to czas ferii zimowych, więc awatar miał na celu przypomnieć dzieciom, że można miło spędzić chwile z książką w ręku. Awatar miał mnie przypominać. Tak dobrałam elementy (włosy, oczy), aby postać z ekranu była jak najbardziej do mnie podobna. Napisałam tekst zachęcający uczniów do czytania, gdziekolwiek przebywają. Postać mówiąca do dzieci to naprawdę coś nadzwyczajnego! Taki przekaz odbierają inaczej niż „słowne” zachęty. Gotową postać wysłałam uczniom kopiując link do awatara w wiadomości dziennika elektronicznego oraz umieściłam go na stronie biblioteki szkolnej.

Animowana postać przygotowana przez M. Sochacką w usłudze Voki.

Następnym programem, którego obsługi się nauczyłam w ramach kursów na platformie edukacyjnej PBW w Katowicach, był Photo Collage. Również miałam obawy, czy zdołam się nauczyć pracy z wykorzystaniem zdjęć. Po zapoznaniu się z instrukcją przeszłam na stronę Photo Collage i „przeskakując” między zakładkami wykonywałam po kolei sugerowane kroki. Na początek pobrałam zdjęcia z Pixabay przedstawiające zimę i stworzyłam collage pt. „Krajobrazy zimą”. Byłam zaskoczona, że w tak szybki i prosty sposób można stworzyć coś tak pięknego! Kolaż udostępniłam uczniom na stronie biblioteki szkolnej, aby mogli choć na ekranie komputera podziwiać zimę, gdyż w naszym województwie (Pomorze) ślady zimy były bardzo skromne.

Kolaż przygotowany przez M. Sochacką w aplikacji webowej Photo Collage.

Wszystkie poznane dotąd programy sprawiły, że chętnie się uczę i jestem otwarta na poznawanie nowych narzędzi, które ułatwią mi pracę (szczególnie tę zdalną) z uczniami. Zainspirowana nowoczesnymi aplikacjami zamierzam w dalszym ciągu uczestniczyć w kursach na platformie edukacyjnej PBW w Katowicach i jestem wdzięczna organizatorom za możliwość brania w nich udziału. Każdy nowy kurs wyzwala we mnie siłę do działania i choć jest to dodatkowo poświęcony czas, nie żałuję ani minuty. Proponowane przez bibliotekę kursy są godne polecenia, dlatego zachęcam do udziału w nich wszystkich nauczycieli.

Z PRAKTYKI NAUCZYCIELA BIBLIOTEKARZA

AGNIESZKA KUBACKA

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach
Filia w Gliwicach

WAKACYJNE ZABAWY W KODOWANIE

PROPOZYCJE KART PRACY DLA UCZNIÓW EDUKACJI WCZESNOSZKOLNEJ

Zadanie 1: Odszyfruj hasła.

Do każdego koloru przyporządkowano jedną literę. Odkoduj zaszyfrowane hasło korzystając z klucza.

Klucz

													
G	K	W	C	A	M	Ó	J	Z	O	E	R	Y	I

Hasło 1a

Hasło 1b

Rozwiązanie: WAKACJE (hasło 1a); GÓRY I MORZE (hasło 1b).

Zadanie 4. Graficzne dyktando.

Odkryj zakodowany obrazek. Pokoloruj pola na kratownicy według kodu.

- C9, D4, D14, E9, F6, F8, F9, F10, F12, G7, G8, G9, G10, G11, H6, H7, H9, H11, H12, I3, I5, I6, I7, I8, I11, I12, I13, I15, J6, J7, J9, J11, J12, K7, K8, K9, K10, K11, L6, L8, L9, L10, L12, ł9, M4, M14, N9
- B9, D9, E5, E13, I2, I4, I14, I16, ł5, ł13, M9, O9
- H8, J8
- I9
- H10, I10, J10

Wersja dla ucznia

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	ł	M	N	O	P
1																	
2																	
3																	
4																	
5																	
6																	
7																	
8																	
9																	
10																	
11																	
12																	
13																	
14																	
15																	
16																	
17																	

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	ł	M	N	O	P
1																	
2																	
3																	
4																	
5																	
6																	
7																	
8																	
9																	
10																	
11																	
12																	
13																	
14																	
15																	
16																	
17																	

Rozwiązanie: słońce.

Zadanie 5. Zakodowane tytuły.

Korzystając z klucza odszyfruj zakodowane słowa.

Klucz

A	A	B	C	D	E	F	G	
								
H	I	J	K	L	Ł	M	N	
								
O	P	R	S	T	U	W	Y	Z
								

5a.

5b.

Rozwiązanie:

Hasłami są tytuły książek Łukasza Wierzbickiego – MACHINĄ PRZEZ CHINY (5a) oraz AFRYKA KAZIKA (5b).

Zadanie 6: Odkoduj hasło korzystając z klucza.

Pierwsza cyfra z klucza odpowiada liczbie na osi poziomej oznaczonej kolorem niebieskim, druga na osi pionowej oznaczonej kolorem żółtym. Odszukaj litery i wpisz je w odpowiednie kratki według przykładu: 5,1 odpowiada literze N.

Klucz

	1	2	3	4	5
1	C	E	S	D	N
2	W	M	Z	I	O
3	E	B	I	A	B
4	I	T	E	J	Z
5	Z	L	I	N	E

Hasło

	N									
3,2	5,1	4,3	4,4	4,1	1,5	4,2	2,1	3,1	5,4	
2,2	4,5	1,4	5,5							1,2
2,3	3,3	5,3	2,5	3,5	5,2	2,4	3,4	1,1	1,3	

Rozwiązaniem jest hasło promujące tegoroczny Tydzień Bibliotek (8-15 maja 2021 roku) ogłoszone przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich:

Z N A J D Z I E S Z   M N I E   W   B I B L I O T E C E

W materiałach wykorzystano grafiki pobrane z serwisu Pixabay (<https://pixabay.com.pl>).

SIECIOW@NIE

ANNA MARCOL

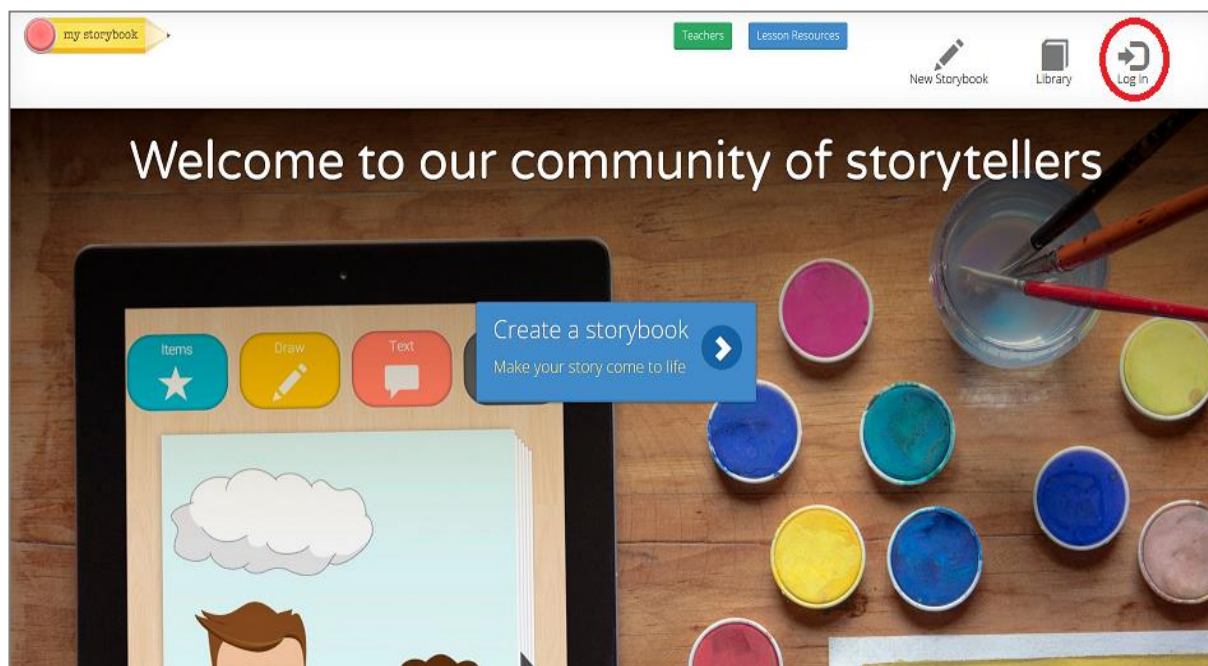
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

TWORZYMY E-KSIĄŻECZKĘ W MY STORYBOOK

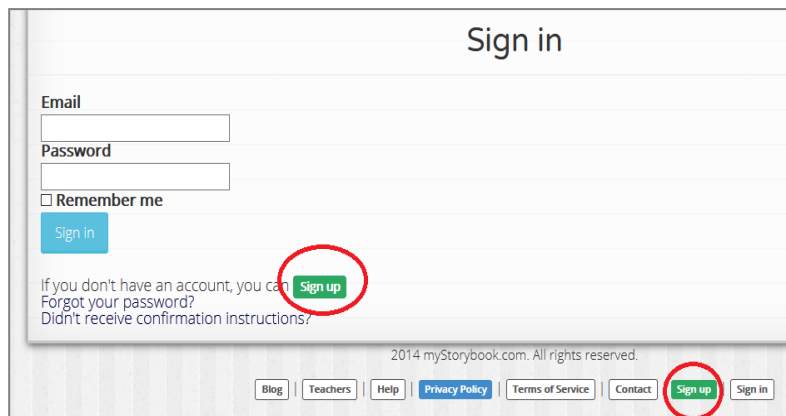
My Storybook jest prostą aplikacją internetową do tworzenia elektronicznych publikacji w formie bajek dla dzieci. Praca w tym narzędziu polega na dodawaniu do szablonu bohaterów, gotowych tła i tekstów. Istnieje także możliwość "domalowania" potrzebnych elementów oraz wgrzywania własnych ilustracji. Zapisanie pracy wymaga założenia bezpłatnego konta.

REJESTRACJA W USŁUDZE

Aby założyć konto w My Storybook należy otworzyć stronę <https://www.mystorybook.com/> i wybrać przycisk **Log-in**, który znajdziemy w prawym górnym rogu (w tym samym miejscu logujemy się na już utworzone konto).

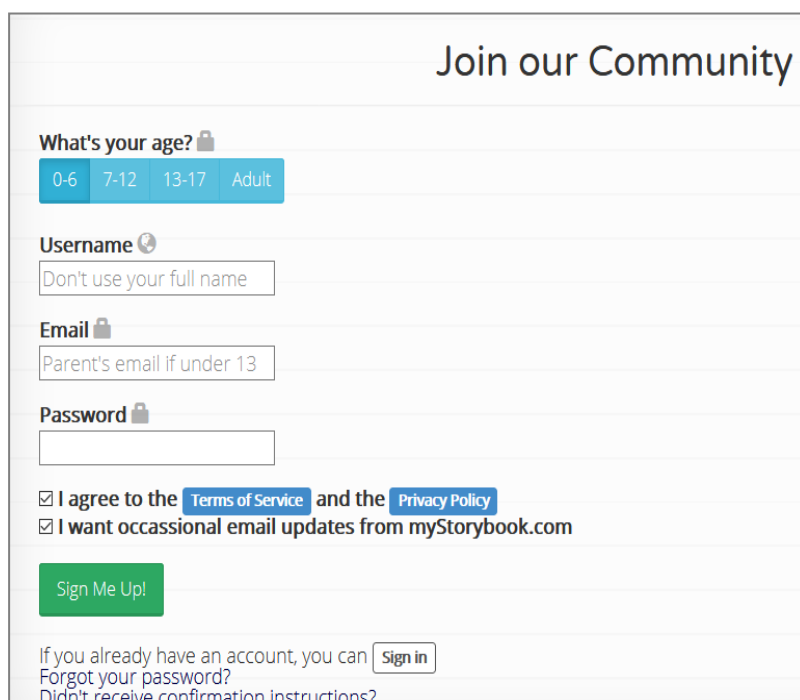
Zostaniemy przeniesieni do okna logowania, w którym wybieramy opcję **Sign up** (klikamy w jeden z dwóch zielonych klawiszy).

W ten sposób otworzymy formularz rejestracyjny, w którym zaznaczamy jedną z czterech grup wiekowych: **0-6**, **7-12**, **13-17**, **Adult** (osoba dorosła). Tworzymy także nazwę użytkownika (**Username**) – twórcy strony sugerują, aby nie wprowadzać w tym polu pełnego nazwiska (nazwa autora pojawia się przy udostępnionych pracach), podajemy swój adres mailowy (**Email**) i hasło (**Password**), które będziemy wykorzystywać podczas logowania w serwisie. Założenie konta wymaga również zatwierdzenia regulaminu i polityki prywatności (pierwsza biała kratka pod formularzem) oraz (opcjonalnie) wyrażenia zgody na otrzymywanie maili reklamowych, które będą wysyłane okazjonalnie. W ustawieniach domyślnych oba pola są zaznaczone. Jeśli nie chcemy otrzymywać informacji o promocjach – usuwamy zaznaczenie w drugiej kratce. Po kliknięciu w zielony przycisk **Sign Me Up!** konto zostanie założone.

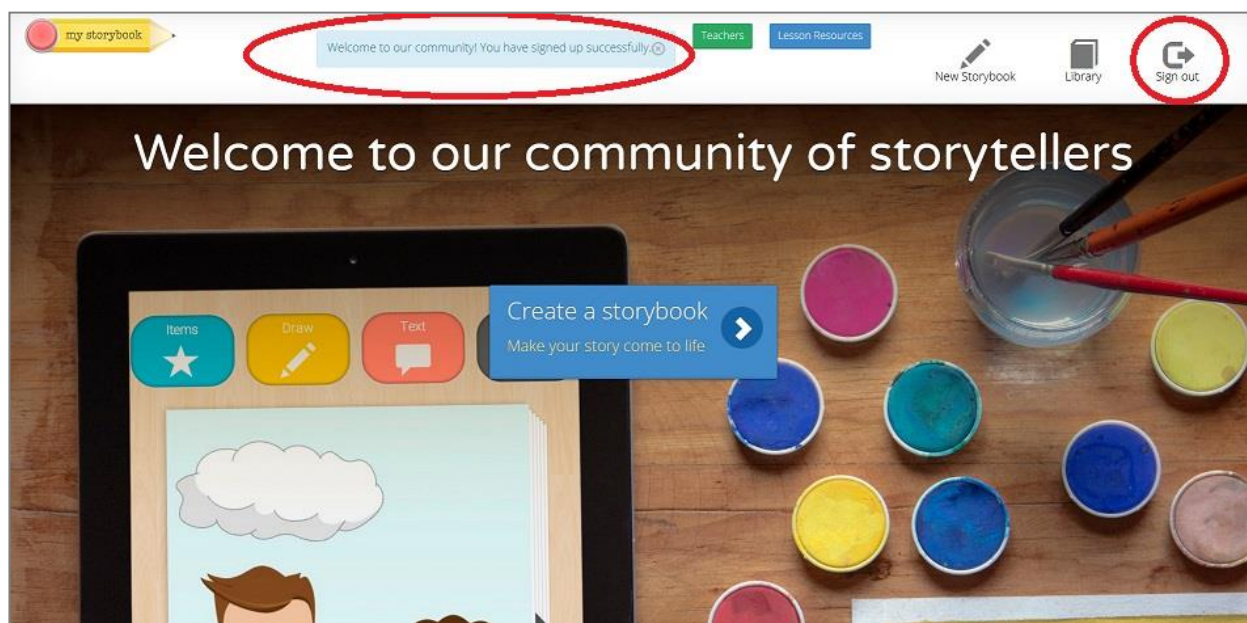
WAŻNE! Osoby, które mają mniej niż 13 lat, w formularzu rejestracyjnym podają adres mailowy rodzica.

Warto zauważyć, że w tym miejscu znajdziemy także klawisz **Sign in** (zaloguj się) oraz linki do formularzy umożliwiających resetowanie zapomnianego hasła (**Forgot your password?**) i ponowne wysłanie wiadomości z linkiem aktywacyjnym, jeżeli nie dotarła na nasz adres mailowy (**Didn't receive confirmation instructions?**).

Jeżeli rejestracja przebiegła prawidłowo, w górnej części ekranu zobaczymy informację powitalną: **Welcome to our community! You have signed up successfully** (Witaj w naszej społeczności! Z sukcesem się zarejestrowałeś). W prawym górnym rogu ekranu pojawi się ponadto klawisz **Sign out**, który świadczy o tym, że użytkownik jest zalogowany na swoim koncie i może się z niego wylogować.

Od razu po założeniu konta można przystąpić do tworzenia pierwszej e-książeczki. Link aktywacyjny można potwierdzić na etapie jej zapisywania.

Tworzenie i udostępnianie e-książeczki

Opracowywanie przykładowej książeczki w serwisie My Storybook zostanie zaprezentowane na przykładzie publikacji zatytułowanej „Prośby książki do Czytelnika”, którą można wykorzystać podczas lekcji bibliotecznej adresowanej do najmłodszych użytkowników biblioteki. Podczas jej tworzenia zostanie wykorzystany poniższy tekst, ilustracje dostępne w dziale **Items** oraz zdjęcia, które pobrano ze strony Pixabay, udostępniającej materiały na licencji CC0.

PROŚBY KSIĄŻKI DO CZYTELNIKA

Młody Czytelniku!

Moje pierwsze przesłanie:

zawsze myj ręce przed czytaniem!

**Nie jedz i nie pij przy czytaniu! Nie dotykaj mnie brudnymi rękami,
bo chcę być czytana całymi latami!**

**Nie śliń palców, nie pisz i nie rysuj po moich kartkach,
bo sprawisz, że będę nic nie warta!**

Nie zaginaj rogów moich kartek!

Konieczniewie używaj zakładek!

Dbaj o moje strony i kartki!

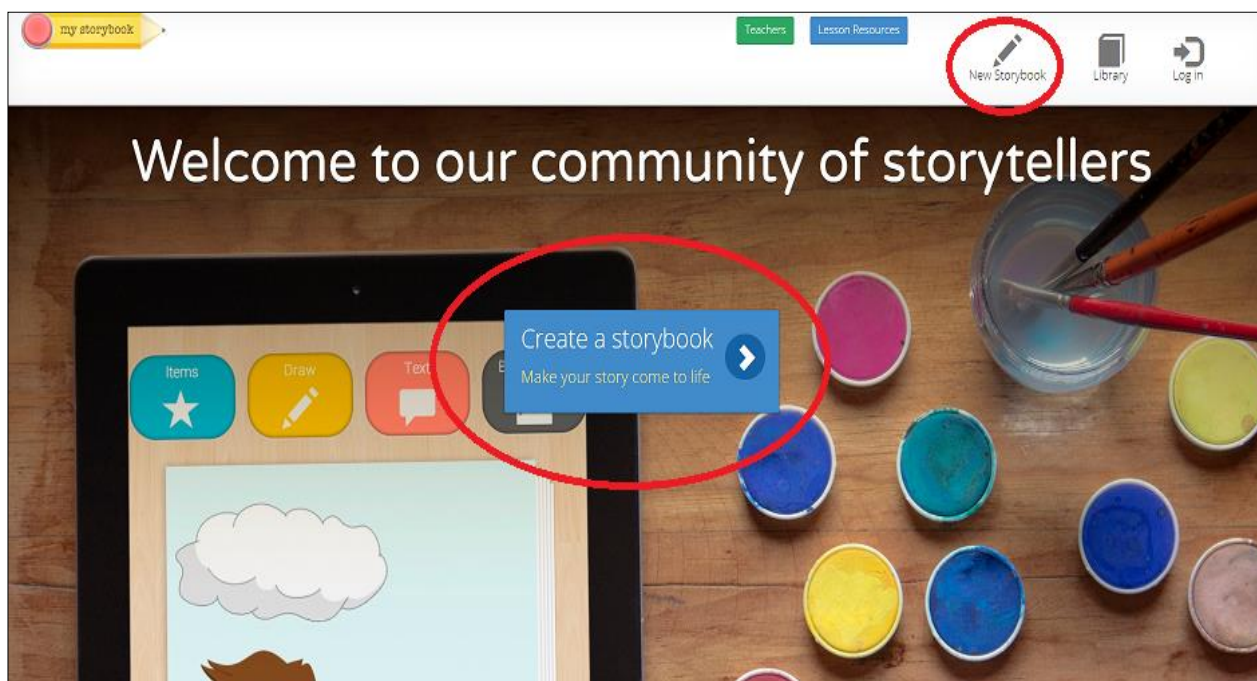
**Nie wrywaj mych kartek i obrazków,
bo sprawisz, że stracę na swym blasku!**

**Nie przełamuj mego grzbietu!
Nie rzucaj mną po pokoju!
Szanuj mnie i zapewnij mi trochę spokoju!**

**Gdy mnie przeczytasz, odłóż na półkę!
Tam nic mi się nie stanie,
jak będziesz jadł, pił i bawił się doskonale.**

**Gdy będę już stara i zacznę się rozlatywać, zgłoś to dorosłym!
Może spróbują mnie naprawić, posklejać i pozszywać...**

Zanim zaczniemy tworzyć pracę, którą zamierzamy zapisać, warto zarejestrować się w usłudze*. Po założeniu bezpłatnego konta i zalogowaniu się na nim otwieramy generator. W tym celu klikamy w opcję **New Storybook** (szary ołówek) lub niebieski przycisk **Create a storybook. Make your story come to life**.

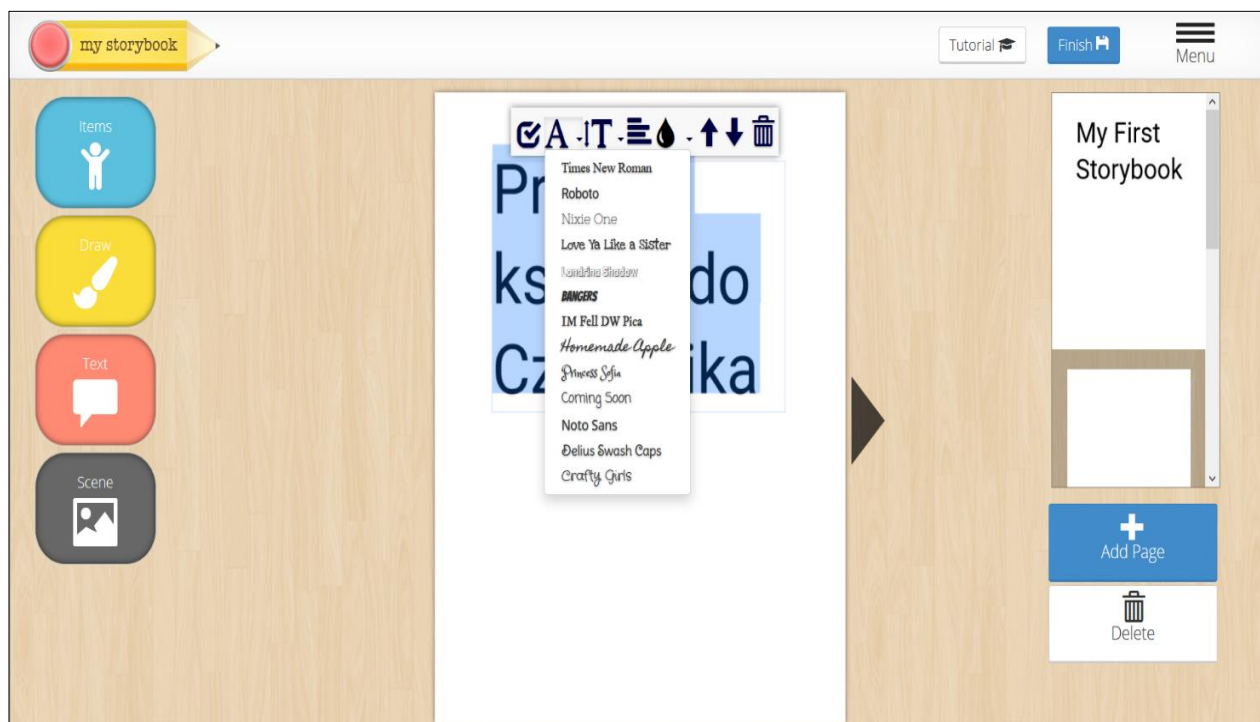
Po otwarciu generatora zobaczymy wszystkie niezbędne przyciski, pierwszą stronę okładki oraz podgląd na całą publikację. W ustawieniach domyślnych szablon książeczki zawiera przednią i tylną okładkę oraz dwie strony. Okładek nie usuniemy, natomiast strony można dodawać i kasować.

---

* Książeczkę może opracowywać również użytkownik niezalogowany, od razu po otwarciu strony My Storybook, decydując się na założenie konta na etapie jej zapisywania. Jednak w takim przypadku istnieje ryzyko utraty swojej pracy.

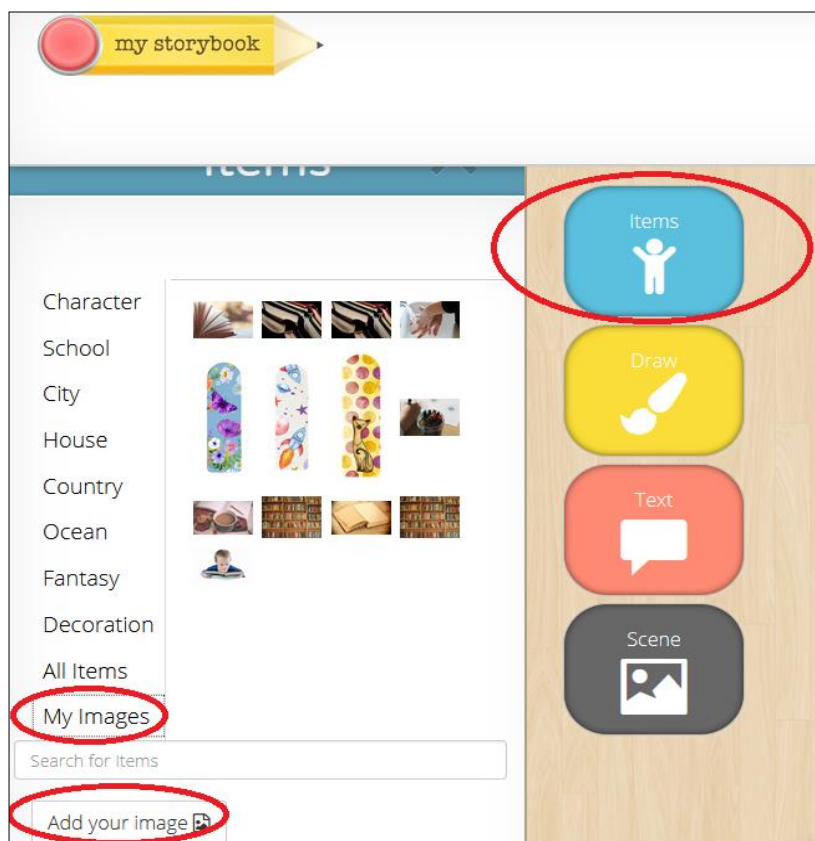

Tytuł książki można nanieść na tekst zastępczy, a następnie zmienić krój i wielkość czcionki.

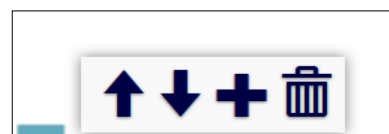

W dziale **Scene** wybierzemy kolor, który będzie pełnił funkcję tła. Fotografii wgramy natomiast za pomocą opcji **Add your image**, którą znajdziemy po kliknięciu w niebieski przycisk **Items**. Wszystkie zdjęcia wgrane na konto użytkownika są gromadzone w dziale **My Images**. Wystarczy kliknąć w wybraną fotografię, aby dodać ją do edytowanej strony.

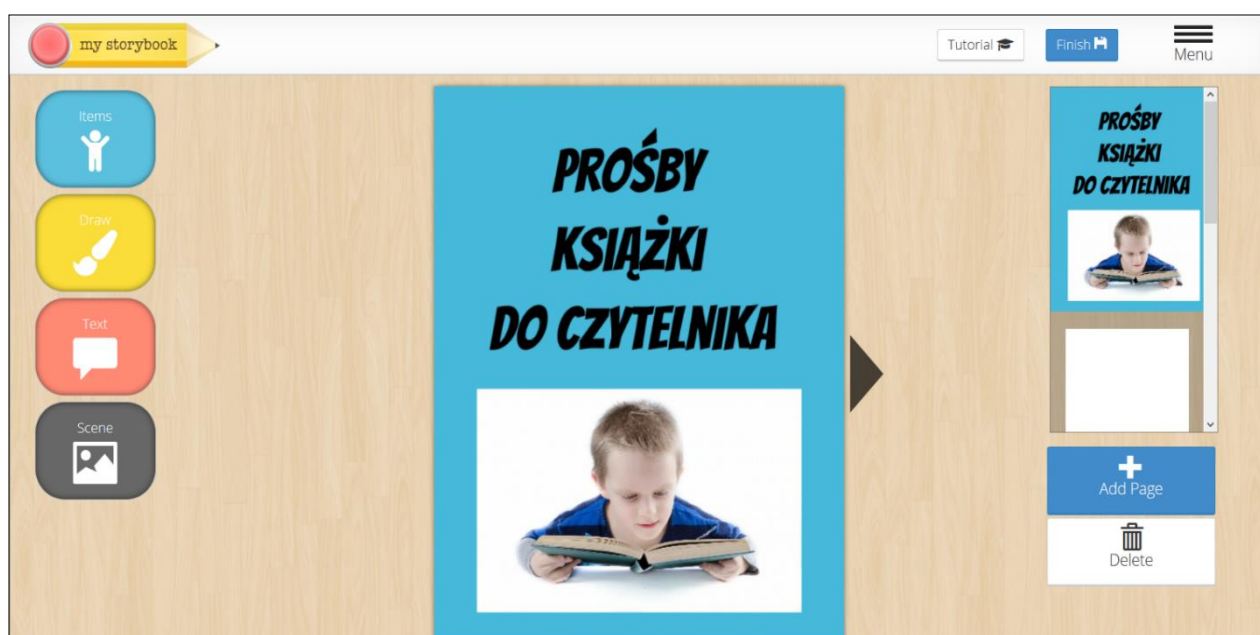

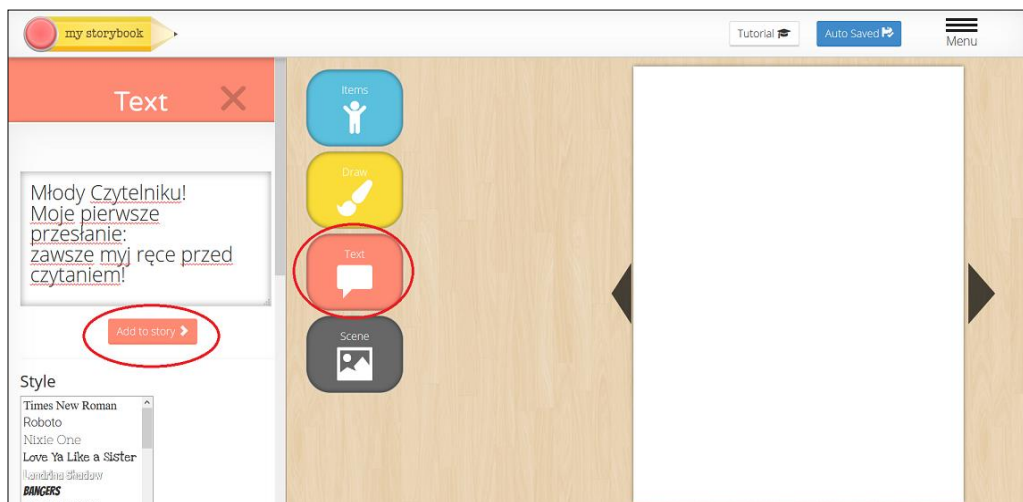
Zdjęcie można edytować za pomocą klawiszy (które pojawią się po jego zaznaczeniu) oraz myszki.

Tak może wyglądać pierwsza strona okładki po zakończeniu jej edycji.

Po przygotowaniu okładki za pomocą strzałki przechodzimy na następną stronę. Klikając w czerwony przycisk **Text** otworzymy białe pole, do którego możemy wpisać (wkleić) fragment rymowanki i zatwierdzić go za pomocą klawisza **Add to story**.

Przed zatwierdzeniem istnieje możliwość określenia kroju i koloru czcionki, jej wielkości, położenia tekstu i barwy ewentualnego tła – jeżeli je zastosujemy. Jednak edycja jest łatwiejsza po dodaniu fragmentu do strony. Gdy się na niej pojawi, można go zaznaczyć. Wówczas zobaczymy wszystkie niezbędne klawisze funkcyjne.

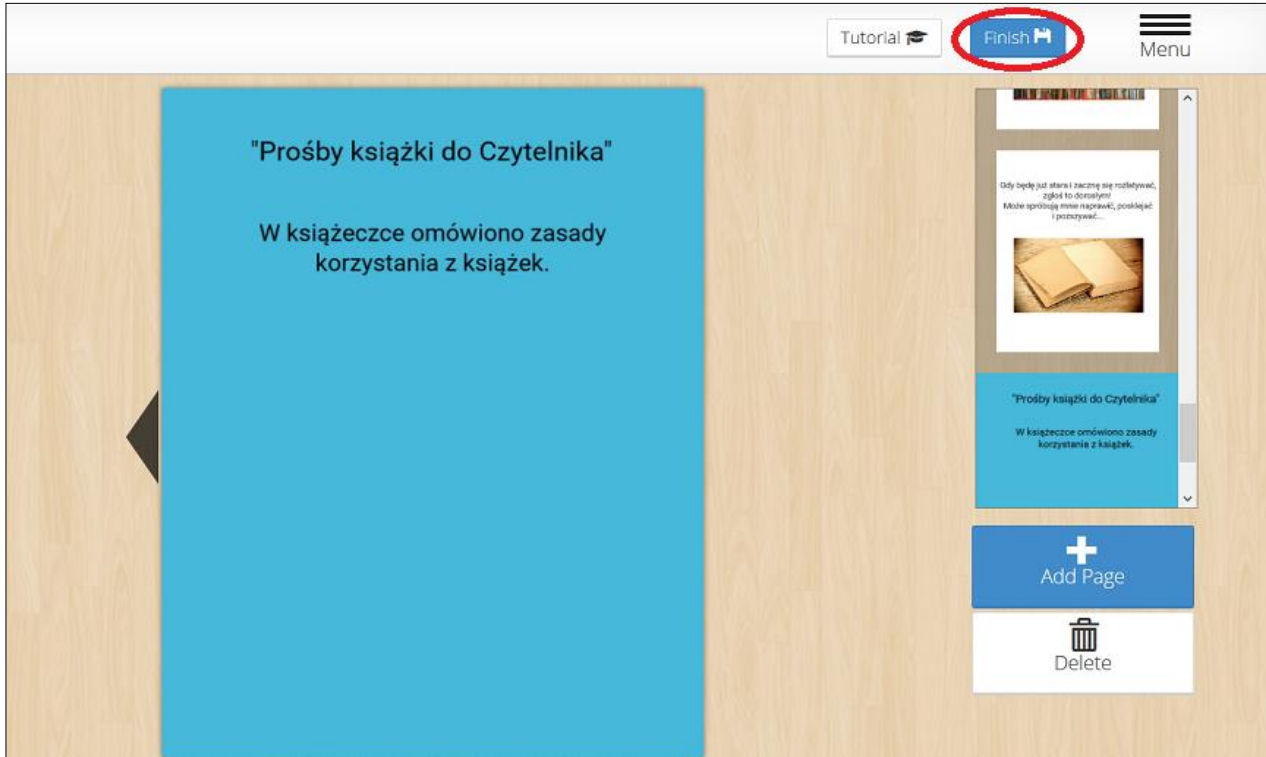

W podobny sposób tworzymy kolejne strony. Gdy ich zabraknie w szablonie, dodajemy je za pomocą opcji **Add Page**.

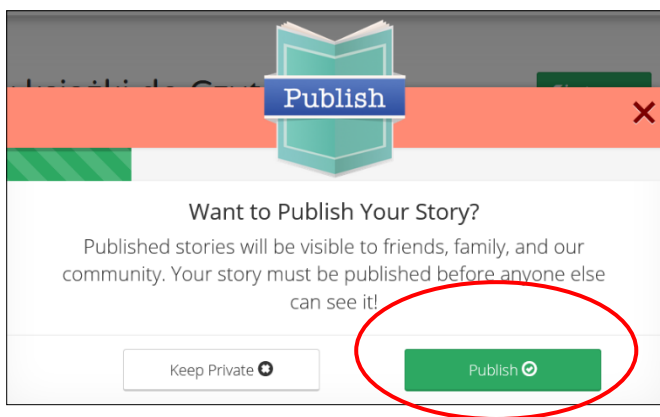
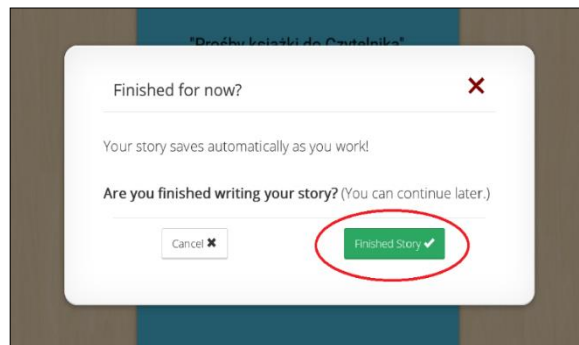
Tylną stronę okładki warto wypełnić tym samym kolorem, co stronę przednią. W miejsce tekstów zastępczych można wpisać własne, np. powtórzyć tytuł książki i podać jej krótki opis.

Aby zapisać książkę, klikamy w niebieski klawisz **Finish**.

Usługa poinformuje nas, że książeczka była zapisywana na bieżąco podczas naszej pracy. Jeżeli mamy utworzone konto, do jej edycji możemy powrócić później. Natomiast jeżeli chcemy przejść do dalszego etapu, wybieramy opcję **Finished Story**.

Uwaga! Jeśli zakładając konto nie potwierdziliśmy linku aktywacyjnego, na tym etapie zostaniemy o tym poinformowani.

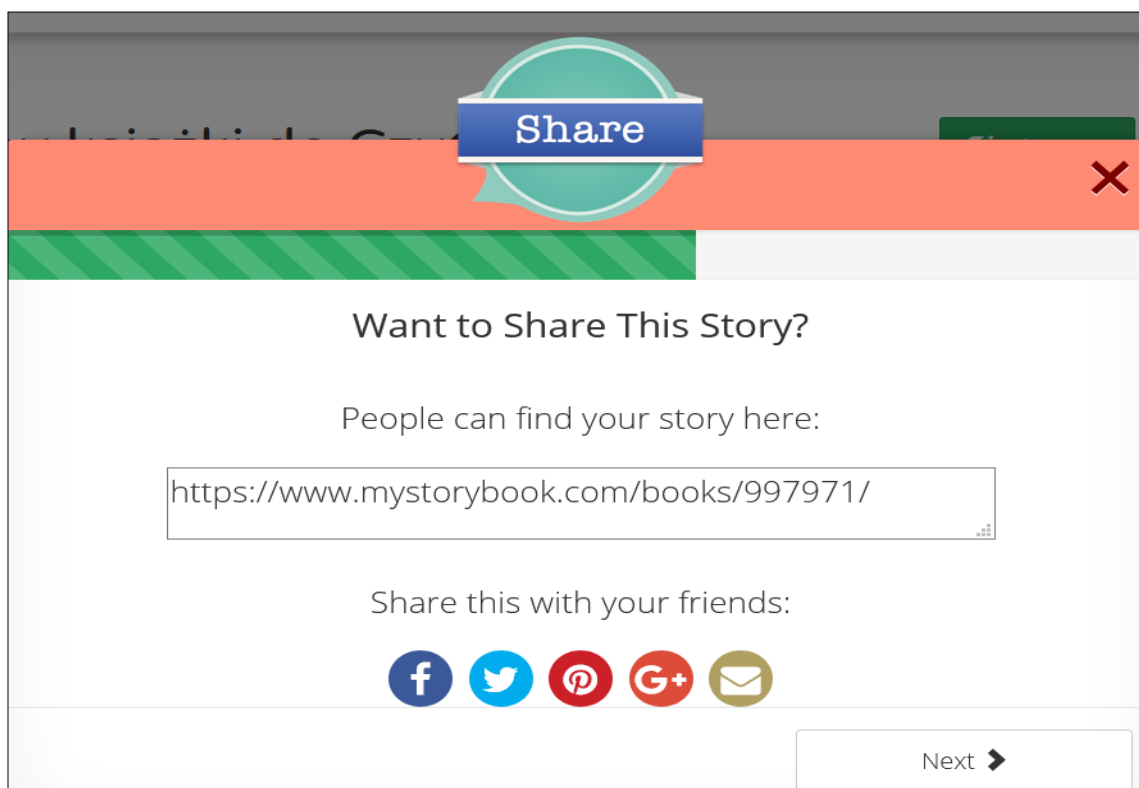

Po wybraniu zielonego przycisku zobaczymy kolejne okno. Nasza praca może mieć status prywatnej lub publicznej. Jeżeli chcemy, żeby inni mogli ją obejrzeć, wybieramy opcję **Publish** (publikuj) – publikację łatwo można cofnąć.

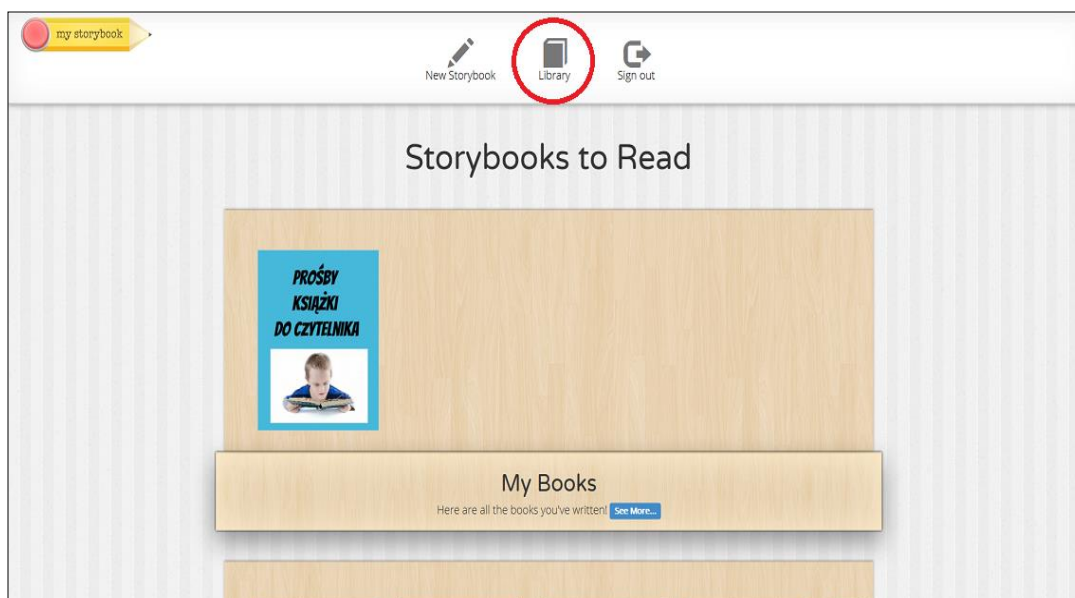
Tak wygląda opublikowana książeczka.

Po wybraniu opcji **Share** zobaczymy adres książeczki, ikonki mediów społecznościowych oraz kopertę (możliwość wysyłania pracy za pomocą e-maila).

Zapisaną książeczkę znajdziemy w dziale **Library** na stronie głównej.

SIECIOW@NIE

ANNA MARCOL

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

ZAKODUJ WIADOMOŚĆ Z SECRET MESSAGE MAKER!

Nowoczesne technologie od dawna towarzyszą edukacji, a w dobie pandemii Covid-19 nawet ci, którzy dotychczas odnosili się do nich sceptycznie, przekonali się o konieczności ich stosowania. Jakkolwiek znajomość obsługi wybranych narzędzi TIK jest już niewystarczająca. Eksperti dowodzą, że ze względu na coraz większą liczbę urządzeń cyfrowych w naszym otoczeniu niezbędna staje się umiejętność programowania/kodowania, która jest przydatna w większości zawodów i życiu codziennym. Dlatego też uznano, że należy ją uwzględnić wśród podstawowych kompetencji rozwijanych u uczniów.

Od września 2017 roku wszyscy uczniowie szkół podstawowych zostali objęci obowiązkową nauką programowania – począwszy od klasy pierwszej, natomiast od klasy czwartej zwiększono liczbę godzin przeznaczonych na naukę informatyki. W podstawie programowej nauczania tego przedmiotu czytamy: *Oczekiwane obecnie kompetencje obywateli w zakresie technologii cyfrowej wykraczają poza tradycyjnie rozumianą alfabetyzację komputerową i biegłość w zakresie korzystania z technologii. Te umiejętności są nadal potrzebne, ale nie są już wystarczające w czasach, gdy informatyka staje się powszechnym językiem niemal każdej dziedziny i wyposaża je w nowe narzędzia. Podstawowe zadanie szkoły – alfabetyzacja w zakresie czytania, pisania i rachowania – wymaga poszerzenia o alfabetyzację w zakresie umiejętności rozwiązywania problemów z różnych dziedzin ze świadomym wykorzystaniem metod i narzędzi wywodzących się z informatyki [...]*. Znajomość języka informatycznego staje się zatem równie ważna, jak znajomość języka ojczystego i obcego, ponieważ umożliwia komunikację ze wszystkimi urządzeniami technicznymi ułatwiając odnalezienie się we współczesnym świecie. Zdaniem Macieja Sysła – eksperta w zakresie powszechnego kształcenia informatycznego: [...] ucząc programowania kształcimy aktywnego*

---

* Zob. Podstawa programowa nauczania ogólnego z komentarzem. Szkoła podstawowa. Informatyka, s. 10.

Pobrano 28 kwietnia 2021 z <https://www.ore.edu.pl/wp-content/uploads/2017/05/informatyka.-pp-z-komentarzem.-szkola-podstawowa-1.pdf>.

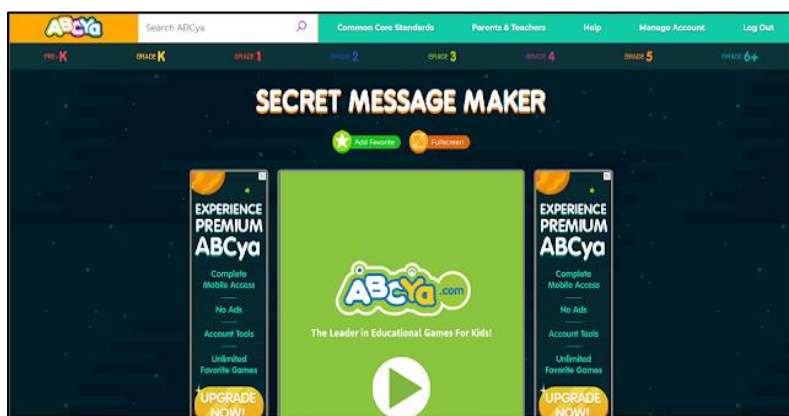
i świadomego uczestnika świata współczesnych mediów, a nie wyłącznie biernego odbiorcę treści serwowanych przez wyszukiwarki**.

Co daje nauka programowania/kodowania? Udowodniono, że:

- wspomaga intelektualny rozwój dziecka w wielu obszarach łącząc ze sobą edukację i zabawę,
- uczy logicznego i krytycznego myślenia, dokonywania analiz, wnioskowania i ewaluacji,
- umożliwia doświadczanie własnej sprawczości i skuteczności w dostrzeganiu i rozwiązywaniu problemów, zarówno typowych, jak i niestandardowych,
- łączy ze sobą przedmioty ścisłe i humanistyczne oraz myślenie krytyczne i kreatywne,
- sprzyja współpracy, pracy zespołowej oraz jasnej i adekwatnej komunikacji,
- zachęca do refleksji nad uczeniem się – pokazuje, iż błędami nie można się zrażać, ponieważ są naturalną częścią procesu programowania.

Warto podkreślić, że [...] *umiejętność programowania* [w podstawie programowej] *nie jest rozumiana jedynie jako zdolność do napisania programu w formalnym języku programowania. Programowanie rozwiązania może być realizowane również z wykorzystaniem aplikacji użytkowych czy w wizualnym języku programowania i jest ono jednym z działań na drodze rozwiązania problemu***.* Dotychczasowe doświadczenia udowodniły, że kodować i programować można w różny sposób – nawet bez użycia komputera! Szerokie rozumienie tych pojęć powoduje, że ich elementy warto włączać do różnych przedmiotów nauczania, także tych, które nie wiążą się bezpośrednio z informatyką.

Jednym z narzędzi, które warto wykorzystać w kodowaniu offlineowym, jest Secret Message Maker. Dzięki tej prostej i intuicyjnej w obsłudze aplikacji webowej przygotujemy kartę pracy z zakodowaną wiadomością, którą można wydrukować i wykorzystać podczas zajęć bibliotecznych. Warto podkreślić, że skorzystamy z niej za darmo. Nawet dzieci – z pomocą osoby dorosłej – poradzą sobie z jej obsługą, tym bardziej, że nie wymaga rejestracji.

Secret Message Maker to jedna z aplikacji udostępnionych na platformie ABCya, zawierającej liczne gry i generatory dla dzieci.

Żeby z niej skorzystać, należy otworzyć stronę https://www.abcya.com/games/decoder_puzzle oraz kliknąć w przycisk odtwarzacza.

** Cyt. za: B. Kuźmińska-Sołśnia, *Nauka programowania/kodowania w edukacji najmłodszych*, „Dydaktyka Informatyki” t. 13 (2018), s. 124-125. Pobrano 28 kwietnia 2021 z file:///E:/TMP/DOI_15.pdf.

*** Zob. *Podstawa programowa nauczania ogólnego z komentarzem. Szkoła podstawowa. Informatyka*, s. 21.

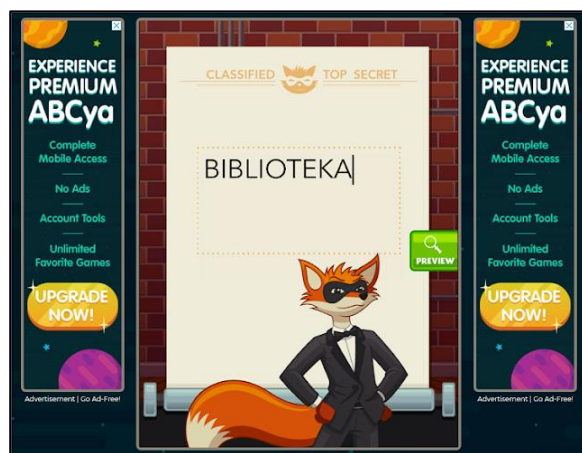
Pobrano 28 kwietnia 2021 z: <https://www.ore.edu.pl/wp-content/uploads/2017/05/informatyka.-pp-z-komentarzem.-szkola-podstawowa-1.pdf>.

Po otwarciu aplikacji zobaczymy jej nazwę i usłyszymy muzykę. Aby rozpocząć kodowanie wybieramy zielony przycisk.

W miejsce słów **Type Your Message Here** wprowadzamy własny tekst (nie używając polskich znaków).

W tym przypadku wpisano słowo BIBLIOTEKA. Po kliknięciu w klawisz **PREVIEW** można je odkodować.

Z kolei klikając w przycisk **CHECK** sprawdzimy, czy zostało właściwie odkodowane. Istnieje także możliwość powrotu do jego edycji (**EDIT**), wydrukowania (**PRINT**) oraz zapisania w formacie PNG (**SAVE**). Przed zapisaniem zakodowanej wiadomości pojawi się okno, do którego należy wpisać swoje imię.

Tak wygląda plik z zakodowaną wiadomością, który można wykorzystać w pracy z uczniami.

CLASSIFIED TOP SECRET

A B E I K L O T

Use the letter codes above to find the correct letters and solve the secret message!

⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠

Created by ANIA on

KONSPEKTY I ZESTAWIENIA

MAŁGORZATA OCHLUST, ANNA SPANIER

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

W POSZUKIWANIU BOHATERA – MITY GRECKIE

Zajęcia są oparte na wybranych mitach greckich z kanonu lektur szkolnych, w tym micie o powstaniu świata oraz mitach o Prometeuszu, Syzyfie, Heraklesie oraz Demeter i Korze, Dedalu i Ikarze, Tezeuszu i Ariadnie, Orfeuszu i Eurydyce.

ADRESACI: uczniowie klas 5-6 szkół podstawowych.

CZAS REALIZACJI: 2 godziny dydaktyczne.

CELE ZAJĘĆ:

Cel ogólny: Uczeń zna i rozumie treść mitów.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- potrafi wyjaśnić terminy: „mit”, „mitologia”, „prometeizm”, „politeizm”, „altruizm”;
- wie, jaka jest rola mitów w życiu starożytnych Greków;
- potrafi dostrzec różnicę między rzeczywistością mitologiczną a historyczną;
- poznaje wizerunki bogów i ich atrybuty;
- zna i poprawnie stosuje związki frazeologiczne wywodzące się z mitologii greckiej;
- potrafi dostrzec obecność mitów greckich we współczesnej kulturze.

MATERIAŁY I POMOCE DYDAKTYCZNE: prezentacje multimedialne, teatrzyk Kamishibai, okulary VR, karty pracy, worek z rekwizytami nawiązującymi do mitologii.

PIERWSZA JEDNOSTKA LEKCYJNA

Przebieg lekcji:

1. Wyjaśnienie pojęć mit i mitologia. Dokonanie podziału mitów ze względu na treść oraz zwrócenie uwagi na najważniejsze funkcje, jakie pełniły w przeszłości. Omówienie czterech zasadniczych okresów w dziejach świata wg mitologii greckiej oraz dosłownego i symbolicznego znaczenia mitów.
2. Wyświetlenie prezentacji *Panteon bogów greckich* stanowiącej przegląd rodziny bogów i bogiń z krótkimi charakterystykami. Wskazanie dziedzin, którymi poszczególni bogowie się opiekowali i którym patronowali oraz przedstawienie ich charakterystycznych rekwizytów. Swobodne wypowiedzi chętnych uczniów.
3. Przedstawienie – za pomocą teatrzyku Kamishibai – treści i obrazów z mitu o *Dedalu i Ikarze*.
4. Prowadzący czyta uczniom fragmenty wybranych mitów – uczniowie zgadują, jaki to mit. Po udzieleniu prawidłowej odpowiedzi następuje krótkie omówienie treści i losów bohaterów.
5. Uczniowie zostają podzieleni na pięć zespołów. Każdy zespół – na podstawie krótkiego opisu – ogaduje, o kim mowa.

Ćwiczenie: Zgadnij, o kim mowa?

Zespół 1.

Mieszkam na szczycie Olimpu. Siedząc na moim tronie, spoglądam na ludzi i obserwuję ich życie na ziemi. Bez mojej woli i rozkazu nic się nie wydarzy. Władam zjawiskami atmosferycznymi. Gdy zechcę, rozpogadzam niebo lub zsyłam ulewę. Ci, którzy mi się sprzeciwiają, mogą zostać ugodzeni gromem. Zważ mnie Gromowładnym. Ostro karzę niegodziwców i kłamców, takich jak Syzyf. Kim jestem?

Zespół 2.

Lubię się stroić i dbać o wygląd, by uważano mnie za najpiękniejszą boginię. Kiedyś stanęłam nawet do rywalizacji o tytuł „Najpiękniejszej”, jednak przegrałam z Afrodytą. Niektórzy uważają, że jestem kłótniwa, zazdrosna, mściwa. Ale jakże się nie złościć, kiedy krew burzy we mnie swoimi uczynkami mój małżonek – pan Olimpu. Kim jestem?

Zespół 3.

Swego czasu cieszyłem się sympatią bogów. Byłem częstym gościem na Olimpie. Jadałem ambrozię i piłem nektar. Jednak nie umiałem utrzymać w tajemnicy boskich sekretów. Próbowałem przechytryć bogów. Pomogła mi w tym moja żona. Uniknąłem kary. Jednak od srogich wyroków Zeusa nie ma ucieczki. Ukarzał mnie srogo i wciąż muszę wykonywać bezsensowną pracę, która nigdy się nie kończy i nie przynosi efektów. Kim jestem?

Zespół 4.

Wyłoniłam się z morskiej piany niedaleko Cypru. Jestem uważana za najpiękniejszą boginię, co potwierdził Parys przyznając mi tytuł „Najpiękniejszej”. Kochają mnie wszyscy bogowie, jednak boginie zazdroszczą mi urody, zwłaszcza Hera. Lubię wybierać się na przejażdżki rydwanem z moim synem Erosem. Kim jestem?

Zespół 5.

Zawsze lubiłam spędzać czas na łące w otoczeniu nimf. Jednak kiedyś nie usłuchałam przestróg matki, zerwałam piękny kwiat i przybył po mnie bóg podziemi. Spędzałam trzy miesiące jako jego żona w podziemnym królestwie. Potem wracałam na ziemię by uradować swą matkę – płacząca boginię. Kim jestem?

6. Uczniowie rozwiązują ćwiczenia w oparciu o poniższe karty pracy.

1. Dobierz w pary.

I. Persefona	a) bogini piękności i miłości
II. Afrodyta	b) córka Demeter
III. Posejdon	c) bóg kupców i złodziei
IV. Hera	d) bóg wojny
V. Ares	e) bóg ognia i sztuki kowalskiej
VI. Hefajstos	f) żona Zeusa
VII. Hermes	g) ojciec bogów i herosów
VIII. Hades	h) bóg mórz i oceanów
IX. Zeus	i) bóg świata podziemnego
X. Apollo	j) bóg sztuki i poezji

Odpowiedzi: Ib, IIa, IIIh, IVf, Vd, VIe, VIIc, VIIIi, IXg, Xj.

2. Uzupełnij zdania.

- Zeus był synem ... .
- Pokarm bogów to ... .
- Afrodyta wyłoniła się z ... .
- Królestwem Zeusa był ... .
- Heros podtrzymujący sklepienie niebieskie to ...
- Pierwsza para bogów to ... .
- Podarował ludziom ogień ... .
- Zakochał się we własnym odbiciu ... .

Odpowiedzi: Rei i Kronosa, ambrozja, morskiej piany, Olimp, Atlas, Uranos i Gaja, Prometeusz, Narcyz.

3. Ułóż imię boga, bogini lub herosa.

Praca uczniów w 5 zespołach. Rzucając kostką losują numer koperty. Z rozsypanych liter układają imię boga, bogini lub herosa. Wygrywa ten zespół, który poprawnie ułoży wylosowane imię i zrobi to najszybciej.

Imiona do odgadnięcia: Persefona (1), Afrodyta (2), Posejdon (3), Herakles (4), Hefajstos (5).

7. Rozwiązywanie zagadek mitologicznych – wykorzystanie worka zawierającego rekwizyty, takie jak: muszla, kamień, strzała itp. Uczniowie odgadują, z jakim mitem łączy się dany przedmiot.
8. Snucie opowieści o bogach i herosach – na zakończenie pierwszej jednostki lekcyjnej prowadzący wypowiada imię boga lub herosa i wskazuje ucznia, którego zadaniem jest ułożenie zdania na temat bohatera lub jego losów. Następnie nauczyciel wskazuje drugiego ucznia, który dopowiada kolejne zdanie łączące się w logiczną całość itd.

DRUGA JEDNOSTKA LEKCYJNA

Przebieg lekcji:

1. Wykorzystanie okularów VR.

Okulary VR to technologia łącząca świat rzeczywisty z wirtualnym. Najczęściej wykorzystuje się obraz z kamery, na który nałożona jest generowana w czasie rzeczywistym grafika 3D. Oznacza to możliwość odtworzenia filmu, animacji lub dźwięku przy pomocy odpowiedniej aplikacji i urządzenia.

Podczas zajęć zostaną wykorzystane okulary VR oraz aplikacja *Akropol Interaktywna edukacja 3D*. Aplikacja pozwala uczniom oglądać Akropol i poznawać jego tajemnice w technologii 3D. Oglądając w niej obiekty ze wszystkich stron, mogą je także przybliżyć. Dzięki aplikacji zwiedzają Partenon, Erechtejon, Propyleje, Akropol. Widzą, jak Akropol zmieniał się w czasie i rozwiązują quiz na temat historii starożytnej.

2. Omówienie motywów mitologicznych w sztuce malarskiej XVI i XIX wieku:

A. *Pejzaż z upadkiem Ikara* – obraz olejny z roku 1557; jego autorstwo jest powszechnie przypisywane niderlandzkiemu malarzowi Pieterowi Brueglowi.

B. *Dedał i Ikar* – obraz z roku 1869; jego autorem jest Frederic Leighton.

Dyskusja twórcza z uczniami. Analiza obrazów i ich interpretacja.

3. Podanie definicji mitologizmów – wykorzystanie prezentacji multimedialnej z ilustracjami postaci mitologicznych, zapisem związku frazeologicznego wywodzącego się z mitu oraz wyjaśnieniem mitologizmu. Objaśnione zostaną znaczenia wybranych frazeologizmów mitologicznych w kontekstach dnia dzisiejszego.

4. Wyświetlenie prezentacji multimedialnej *Mini słownik postaci mitycznych* (postaci fantastycznych, dzikich stworzeń, potworów i innych).

Dyskusja twórcza z uczniami dotycząca rozumienia i objaśniania następujących pojęć: Centaury, Charon, Harpie, Meduza, Pegaz i innych.

5. Mitologiczne toposy i archetypy*.

A. Objaśnienie pojęcia archetyp. Podanie przykładów archetypów wywodzących się z mitologii, np.: Dedał, Ikar, Edyp, Kasandra, Orfeusz, Niobe, Syzyf i innych.

B. Wyjaśnienie, czym są toposy. Odwołanie się do wybranych przykładów, np. homo viator, Hades, Arkadia, Tartar i innych.

6. Zakończenie zajęć – prowadzący zachęca uczniów do udzielenia odpowiedzi na następujące pytanie: *Czy – Twoim zdaniem – dzisiaj także możemy obserwować pewne postawy i zachowania ludzkie wywodzące się z mitów?*

---

* Ten wątek jest omawiany podczas realizacji zajęć z klasami szóstymi szkół podstawowych.

Odpowiedź może przybrać formę pisemną – zadania domowego, które zostanie sprawdzone przez nauczyciela polonistę.

7. Ewaluacja – uczniowie wypełniają następującą ankietę ewaluacyjną.

ANKIETA DLA UCZNIĄ

1. Na dzisiejszej lekcji najbardziej mnie zainteresowało

.....

2. Chciałabym/chciałbym, aby powtórzyć informacje na temat

.....

3. Ogólna opinia o zajęciach - proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź.

Lekcja podobała mi się.

Lekcja nie podobała mi się.

Dziękujemy!

KONSPEKTY I ZESTAWIENIA

ELŻBIETA TROJAN

Regionalny Zespół Placówek Wsparcia Edukacji
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Opolu

ZARZĄDZANIE ZBIORAMI BIBLIOTECZNYMI W ASPEKTCIE GROMADZENIA ZBIORÓW

ZESTAWIENIE BIBLIOGRAFICZNE W WYBORZE

Niniejsze zestawienie obejmuje wybór publikacji – wydawnictw zwartych i artykułów z czasopism, które dotyczą gromadzenia i uzupełniania zbiorów bibliotecznych (w tym zakupów, wymiany międzybibliotecznej, dubletów, depozytów, egzemplarza obowiązkowego, pozyskiwania darów), ewidencji majątkowej materiałów bibliotecznych, selekcji i kontroli stanu zbiorów – skontrum, ubytków w bibliotece, odpowiedzialności materialnej bibliotekarza, komputeryzacji czynności bibliotecznych w zakresie gromadzenia zbiorów. Materiały mogą okazać się przydatne bibliotekarzom pracującym w różnych typach bibliotek: szkolnych, pedagogicznych, publicznych, akademickich, naukowych.

WYDAWNICTWA ZWARTE

1. Biblioteka fachowa / Edward Assbury, Tadeusz Bruszewski, Jadwiga Czarnecka. – Wyd. 5 popr. i zaktual. – Warszawa : Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, 1979. – 310, [2] s.
2. Biblioteka szkolna dzisiaj / Bogumiła Staniów ; Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. – Warszawa : Wydawnictwo SBP, 2012. – 283, [1] s.
3. Biblioteka szkolna : poradnik metodyczny dla bibliotekarzy i dyrektorów szkół / Jadwiga Biłocha. – Bielsko-Biała : WOM, 2000. – 80 s.
4. Biblioteka szkolna : przewodnik dla bibliotekarza / Emilia Białkowska, Helena Falkowska, Ignacy Jurewicz. – Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1977. – 423, [1] s.
5. Biblioteka szkolna : przewodnik dla bibliotekarza / red. Emilia Białkowska. – Wyd. 2 zm. i uzup. – Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1986. – 422, [2] s.
6. Biblioteka w kryzysie czy kryzys w bibliotece? : IV Konferencja Biblioteki Politechniki Łódzkiej, Łódź, 15-17 czerwca 2010 r. : materiały konferencyjne / [aut. Hanna Bort-Nowak et al.]. – Łódź : Biblioteka Politechniki Łódzkiej, 2010. – 221 [4] s.
7. Bibliotekarstwo / pod red. Anny Tokarskiej. – Warszawa : Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2013. – 727, [1] s.

8. Bibliotekarstwo / red. Zbigniew Żmigrodzki. – Wyd. 2 uzup. i rozszerz. – Warszawa : Wydawnictwo SBP, 1998. – 457, [3] s.
9. Bibliotekarstwo : kontynuacje i zmiany / Jacek Wojciechowski. – Wyd. 2. – Kraków : Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2001. – 125, [2] s.
10. Bibliotekarstwo szkolne : teoria i praktyka. T. 1, Organizacja biblioteki / Jadwiga Andrzejewska ; Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. – Warszawa : SBP, 1996. – 252, [1] s.
11. Bibliotekarstwo szkolne : teoria i praktyka. T. 2, Praca pedagogiczna biblioteki / Jadwiga Andrzejewska ; Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. – Warszawa : SBP, 1996. – 212, [1] s.
12. Dobór i gromadzenie zbiorów / Edwarda Chadaj. – Warszawa : Centralna Biblioteka Wojskowa – Wydawnictwo, 1990. – 112, [2] s.
13. Etyczne dylematy gromadzenia i opracowania zbiorów bibliotecznych / Zdzisław Gębołyś // W: Dylematy opracowania : materiały z V Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej zorganizowanej przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin, 18-20 września 2013 roku. – Szczecin : Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica, 2014. – S. 6-18.
14. Ewidencja księgozbioru / Zofia Rytel. – Wyd. 3 zm. – Warszawa : Państwowy Ośrodek Kształcenia Korespondencyjnego Bibliotekarzy, 1958. – 36 s.
15. Ewidencja materiałów bibliotecznych : prawne regulacje / red. t. Lucjan Biliński ; Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. – Warszawa : Wydawnictwo SBP, 1999. – 24 s.
16. Finanse w bibliotece : praktyczny poradnik dla dyrektorów, kierowników oraz pracowników bibliotek / zespół aut. pod red. Zdzisława Gębołyśa ; Zdzisław Gębołyś [et al.]. – Warszawa : Wydawnictwo Verlag Dashofer, 2008. – Segregator (wiele liczb.).
17. Gospodarka magazynowa i konserwacja zbiorów jako element działalności biblioteki pedagogicznej : przypadek Książnicy Pedagogicznej im. Alfonsa Parczewskiego w Kaliszu / Ewa Obała // W : Miejsce biblioteki pedagogicznej w zmieniającej się przestrzeni edukacji i informacji / pod red. Agnieszki Fludy-Krokos, Wandy Dudek, Anny Piotrowskiej. – Kraków : Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, 2014. – S. 117-123.
18. Gromadzenie i ewidencja księgozbioru / Jadwiga Czarnecka. – [Wyd. 2 popr.]. – Warszawa : Związek Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich, 1951. – 23 s.
19. Gromadzenie i selekcja zbiorów bibliotecznych : poradnik metodyczny / [oprac.] Elżbieta Dziurkowska ; Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. T. Mikulskiego we Wrocławiu. – Wrocław : WiMBP, 1992. – 20 s.
20. Gromadzenie zbiorów bibliotecznych : zagadnienia wybrane / Józef Szocki. – Wrocław : Instytut Kształcenia Nauczycieli i Badań Oświatowych, 1979. – 235 s.
21. Inwentaryzacja i selekcja zbiorów bibliotecznych : materiały pomocnicze dla dyrektorów szkół innych placówek oświatowo-wychowawczych oraz dla nauczycieli-bibliotekarzy / Zofia Drabek. – Kraków : Wojewódzki Ośrodek Metodyczny, 1991. – 38, [1] s.
22. Jak prowadzić dokumentację w bibliotece szkolnej / Elżbieta Pliszka. – Wyd. 3. – Słupsk : Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, 2004. – 28 s.
23. Księgozbiór biblioteczny / red. Ewa Pawlikowska, [współred. Władysława Borkowska, Jadwiga Czarnecka]. – Warszawa : Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, 1958. – 250 s.
24. Księgozbiór biblioteczny : praca zbiorowa. T. 2 / pod red. Ewy Pawlikowskiej. – Warszawa : Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, 1958. – 50, [7] s.
25. Leksykon zarządzania i marketingu w bibliotekoznawstwie / Maja Wojciechowska, Joanna Kamińska, Beata Żołędowska-Król ; przy współudziale Bożeny Jaskowskiej ; Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe i Edukacyjne Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2019. – 292 s.
26. Nowoczesna biblioteka : materiały z ogólnopolskiej, przedjazdowej Konferencji Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich Konstancin-Jeziorna, 29-30 maja 2009 r. / [red. tomu Marcin Drzewiecki]. – Warszawa : Wydawnictwo SBP, 2009. – 178, [2] s.

27. Obszary wiedzy o bibliotekarstwie / Jacek Wojciechowski. – Warszawa : Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2017. – 255, [1] s.
28. Organizacja zakupu nowości książkowych, zbiorów audiowizualnych oraz dokumentów elektronicznych w bibliotekach publicznych : raport z badań / pod red. Barbary Budyńskiej i Zofii Zasackiej ; Biblioteka Narodowa. Instytut Książki i Czytelnictwa. – Warszawa : Biblioteka Narodowa, 2011. – 194, [1] s.
29. Podręczny słownik bibliotekarza / oprac. Grzegorz Czapnik, Zbigniew Gruszka ; przy współpr. Hanny Tadeusiewicz ; Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Uniwersytet Łódzki. – Warszawa : Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2011. – 612 s.
30. Poradnik nauczyciela bibliotekarza / Urszula Juhanowicz, Teresa Wejcht, Wojciech Witecki ; red. Bohdan Orłowski. – Wyd. 3. – Stan prawny na 1.X.2006 r. – Warszawa ; Konstancin-Jeziorna : Programowanie Komputerów, 2006. – S. 3-122.
31. Problem funkcji informacyjnej biblioteki uniwersyteckiej / Ewa Głowacka. – Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, 1992. – 119, [1] s.
32. Selekcja materiałów bibliotecznych / Lucjan Biliński ; Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. – Warszawa : SBP, 2004. – 41 s.
33. Selekcja materiałów bibliotecznych : przekazywanie druków zbędnych / Lucjan Biliński. – Wyd. 2 popr. – Warszawa : Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2007. – 49, [2] s.
34. Skontrum w bibliotece : 70 lat doświadczeń = Shelf checking in library : 70 years of experience / Ewa Mydlarz // W: Biblioteka na miarę : przestrzeń zasoby, usługi / pod redakcją Małgorzaty Świrad i Barbary Żmigrodzkiej. – Wrocław : Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, 2016. – S. 179-191.
35. Skontrum w bibliotece szkolnej / [oprac. sporządziły Ludwina Chmielecka et al.] ; Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka i m.st. Warszawy im. Komisji Edukacji Narodowej. Zespół Instruktażu Metodycznego. – Warszawa : PBW, 1995. – 28, [1] s.
36. Strategie gromadzenia zbiorów w bibliotekach polskich : materiały z IV ogólnopolskiej konferencji naukowej, Pobierowo, 15-17 września 2011 / pod red. Urszuli Ganakowskiej, Mirosławy [!] Różyckiej ; Biblioteka Główna Uniwersytetu Szczecińskiego. – Szczecin : Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica, 2012. – 352 s.
37. Technika gromadzenia księgozbioru i jego ewidencja / Jadwiga Czarnecka. – Wyd. 4 popr. i uzupełn. – Warszawa : Państwowy Ośrodek Kształcenia Korespondencyjnego Bibliotekarzy, 1964. – 47, [1] s.
38. Vademecum nauczyciela bibliotekarza 2007 / Danuta Saniewska. – Wyd. 7 uzupełn. i popr. – Warszawa : „Sukurs”, 2007. – 167 s.
39. Vademecum nauczyciela bibliotekarza / Danuta Saniewska. – Wyd. IX. – Warszawa : Wydawnictwo Sukurs, 2020. – 332 s.
40. Vademecum skomputeryzowanego nauczyciela bibliotekarza : systemy dla bibliotek szkolnych i kryteria ich oceny / Mirosława Bogacz, Władysław Marek Kolasa. – Warszawa : „Sukurs”, 2005. – 144 s.
41. Vademecum współczesnego nauczyciela bibliotekarza / Danuta Saniewska ; współpr. Mirosława Bogacz, Bożena Boryczka, Krystyna Wijaczka. – Warszawa : „Sukurs”, 2011. – 261, [1] s.
42. Współpraca bibliotek w zakresie gromadzenia zbiorów : wymiana jako źródło wpływu materiałów bibliotecznych : wybrane zagadnienia na przykładzie Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu = Cooperation of libraries in the expansion of their collection : selected problems relating to exchange as a method of acquiring materials : the case of Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu / Anna Jabłońska ; Biblioteka Uniwersytecka. Uniwersytet Wrocławski // W : Książka i biblioteka w procesie komunikacji społecznej / pod redakcją Renaty Aleksandrowicz i Haliny Rusińskiej-Giertych. – Wrocław : Oficyna Wydawnicza Atut – Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe, 2015. – S. 415-425.
43. Wymiana międzyuczelniana jako sposób gromadzenia księgozbioru w czasach kryzysu na przykładzie biblioteki Wyższej Szkoły Administracji Publicznej w Ostrołęce / Anna Sobiech, Monika Kozłowska, Łukasz Radwanowicz ; Wyższa Szkoła Administracji Publicznej w Ostrołęce // W: Strategia biblioteki : czas kryzysu czasem wyzwania dla bibliotek / pod redakcją Anny Sobiech i Moniki Kozłowskiej. – Ostrołęka : Wyższa Szkoła Administracji Publicznej, 2015. – S. 57-67.

44. Zabezpieczenie i udostępnienie archiwalnych zasobów archiwów kościelnych / pod red. Anny Laszuk ; Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych. – Warszawa : Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, 2016. – 307 s.
45. Zasady gromadzenia źródeł informacji zgodnie z potrzebami użytkowników i ośrodków inte informacji naukowo-technicznej i ekonomicznej / Danuta Konieczna. – Warszawa : Centrum Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej, 1987. – 50 s.
46. Zbiory i zasoby informacyjne bibliotek publicznych : materiały z konferencji naukowej, Opole, 23-24 września 2008 r. / [red. tomu Katarzyna Wolff]. – Warszawa : Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2009. – 234, [1] s.
47. Zbiory specjalne – nieksiążkowe w bibliotekach : poradnik metodyczny / Lucyna Gołębiwska. – Warszawa : „Sukurs”, 2008. – 155 s.
48. Zbiory specjalne w bibliotekach polskich między tradycją a nowoczesnością. Cz. 1, Zbiory specjalne w służbie nauki i edukacji / pod redakcją Agnieszki Borysowskiej i Michała Gierkego. – Szczecin : Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica, 2020. – 197, [1] s.

ARTYKUŁY Z CZASOPISM

49. Analiza stanu zbiorów elektronicznych i warunków ich archiwizowania w polskich instytucjach bibliotecznych i wydawniczych / Aneta Januszko-Szakiel // Przegląd Biblioteczny. – 2011, z. 1, s. 21-46.
50. Arkusze skontrum a komputerowa baza danych / Beata Bielecka // Biblioteka w Szkole. – 2005, nr 12, s. 10.
51. Aspekty czasowe ewidencji materiałów bibliotecznych / Rafał Golać // Bibliotekarz. – 2013, nr 10, s. 37-38.
52. Biblioteczne rozliczenia / Danuta Majkusiak // Biblioteka w Szkole. – 2017, nr 12, s. 9-13.
53. Biblioteka jako element doskonalenia / Jarosław Kordziński // Dyrektor Szkoły. – 2014, nr 5, s. 82-84.
54. Biblioteka szkolna a księgowość / Danuta Majkusiak // Biblioteka w Szkole. – 2016, nr 7-8, s. 16-18.
55. Bieżąca i retrospektywna ewidencja zbiorów w programie BIBLIOTEKA SZKOLNA – MOL / Jacek Gajkiewicz // Biuletyn Informacyjny. – 2000, nr 2, s. 48-51.
56. Błędy spotykane podczas kontroli zbiorów : dokumentacja po skontrum / Jacek Wodzyński // Pomagamy Sobie w Pracy. Opolski kwartalnik informacyjno-metodyczny. – 1992, nr 1, 17-29.
57. Bo przecież... warto czytać : pomysł na wzbogacenie księgozbioru biblioteki szkolnej / Aneta Buchmiej, Jowita Kotomska // Biblioteka w Szkole. – 2020, nr 4/6, s. 54-55.
58. Co się robi w bibliotece : czyli jak zubytkować książki / Agnieszka Goliasz // Biblioteka Publiczna. – 2020, [nr] 7/8, s. 30-32.
59. Co się robi w bibliotece : o skutecznej selekcji słów kilka / Agnieszka Goliasz // Biblioteka Publiczna. – 2020, [nr] 1, s. 12-15.
60. Czy istnieje potrzeba gromadzenia zbiorów obcojęzycznych? / Sylwia Alicka // Biblioteka Publiczna. – 2018, nr 1, s. 19-20.
61. Dary dla bibliotek / Rafał Golać // Bibliotekarz. – 2016, nr 5, s. 37-39.
62. Denominacja w bibliotece / Bolesław Howorka // Poradnik Bibliotekarza. – 1995 nr 1 s. 13-15.
63. Dobre książki w bibliotekach dla dzieci : opinie znawców – decyzje bibliotekarzy / Anna Maria Krajewska // Rocznik Biblioteki Narodowej. – T. 41 (2011), s. 217-244.
64. Dodatkowe zakupy nowości wydawniczych dla bibliotek / Lucjan Biliński // Bibliotekarz. – 1996, [nr] 5, s. 6-9.
65. Dokumenty elektroniczne na nośnikach optycznych w polskich bibliotekach naukowych / Paweł Włodarczyk, Piotr Picheta, Piotr Miodunka // Zagadnienia Informacji Naukowej. – 2005, nr 1, s. 81-94.
66. Dokumenty w bibliotece i terminy przechowywania / Danuta Majkusiak // Biblioteka w Szkole. – 2018, nr 6, s. 4-6.
67. Egzemplarze obowiązkowe / Wojciech Orzewski // Wydawca. – 1997, nr 1, s. 39-40.

68. Ewidencja / [opracowanie Danuta Majkusiak] // Biblioteka w Szkole. – 2019, [nr] 6, dod. “Podręczniki w Bibliotece”, s. 8-12.
69. Ewidencja darmowych podręczników : okiem praktyka / Danuta Majkusiak // Biblioteka w Szkole. – 2015, nr 7-8, s. 5-8.
70. Ewidencja materiałów bibliotecznych – na rozdrożu / Lucjan Biliński // Bibliotekarz. – 2008, nr 10, s. 11-13.
71. Finansowanie zakupów w bibliotece na co dzień / Małgorzata Wojtyś // Biblioteka w Szkole. – 2019, nr 1, s. 10.
72. Gospodarka dubletami i drukami zbędnymi w bibliotekach uniwersyteckich w Polsce w kontekście przygotowanej specjalizacji materiałów bibliotecznych w bibliotekach naukowych / M. Jagielska // Roczniki Biblioteczne. – 1986, z. 1-2, s. 167.
73. Gromadzenie i ochrona źródeł szkolnych = Collection and protection of school resources / Urszula Wróblewska // Biuletyn Historii Wycho-wania. – [Nr] 37 (2017), s. 37-52.
74. Gromadzenie i zarządzanie zbiorami w bibliotece akademickiej : z doświadczeń Biblioteki Głównej Politechniki Warszawskiej / Alicja Potocka, Agnieszka Kowalczyk // Acta Universitatis Lodziensis. Folia Librorum. – 2019, [nr] 2, s. 31-41.
75. Gromadzenie kolekcji czasopism w bibliotece akademickiej, współczesne wyzwania / Bernadetta Gągulska // Studia o Książce i Informacji. – Nr 37 (2018), s. 135-147.
76. Gromadzenie po macoszemu / Henryk Hollender // Forum Akademickie. – R. 16, nr 4, dod. “Forum Książki”, nr 1 (2009), s. 6-8.
77. Gromadzenie przez selekcję : trudna sztuka kompromisu w zarządzaniu księgozbiorem / Katarzyna Dudek-Demidowska // Biblioteka Publiczna. – 2017, nr 7, s. 15-19.
78. Gromadzenie wydawnictw niezależnych w Bibliotece Narodowej / Joanna Bachura // Bibliotekarz. – 2019, nr 3, s. 15-21.
79. Gromadzenie zbiorów w bibliotece pedagogicznej : teoria i praktyka / Renata Zwierzyńska // Bibliotekarz. – 2002, nr 2, s. 15-16.
80. Gromadzenie zbiorów w bibliotekach pedagogicznych – wyniki ankiety / Mirosława Ciesielska // Bibliotekarz. – 2003, [nr] 7/8, s. 27-30.
81. Inwentaryzacja w szkole / Elżbieta Garczarek // Dyrektor Szkoły. – 2016, nr 6, s. 31-35.
82. Inwentaryzacja zbiorów przy użyciu programu „Biblioteka w Szkole” – MOL wersja 3.0 // Elżbieta Gniazdowska // Biblioteka w Szkole. – 1999, nr 4, s. 11.
83. Jak łączyć wiedzę o potrzebach czytelników z wiedzą o zawartości księgozbioru? / Wiesława Wojtkowska // Bibliotekarz. – 1998, [nr] 10, s. 19-21.
84. Jak prowadzić dokumentację biblioteki szkolnej związaną z ewidencją zbiorów / Krystyna Czajkowska-Matosiuk // Nowoczesna Biblioteka 3.0 : prawo w praktyce, informatyzacja, promocja czytelnictwa, dofinansowanie, ochrona danych osobowych. – 2019, nr 17, s. 7-11.
85. Jak właściwie dokonywać selekcji zarządzając zbiorami w bibliotece / Anna Góra // Nowoczesna Biblioteka 3.0 : prawo w praktyce, informatyzacja, promocja czytelnictwa, dofinansowanie, ochrona danych osobowych. – 2020, nr 27, s. 7-9.
86. Jeszcze o skontrum w bibliotece szkolnej / Cecylia Gugulska // Poradnik Bibliotekarza. – 1981, nr 2, s. 53-54.
87. Kontrola zbiorów nie zastąpi inwentaryzacji, ale może być przy niej wykorzystana / Marcin Nagórek // Dziennik Gazeta Prawna : prawo, biznes, polityka. – 2017, nr 167, dod. “Samorząd i Administracja”, s. C6.
88. Krucjata : skontrum / Juliusz Wasilewski // Biblioteka w Szkole. – 2016, nr 3, s. 3.
89. Księgowość i rozliczenia – wybrane problemy // Danuta Majkusiak // Biblioteka w Szkole. – 2019, nr 2, s. 8-11.
90. Kształtowanie zbiorów w bibliotekach publicznych. Cz. 1 / Barbara Budyńska // Poradnik Bibliotekarza. – 2009, nr 6, s. 3-7.

91. Kształtowanie zbiorów w bibliotekach publicznych. Cz. 2 / Barbara Budyńska // Poradnik Bibliotekarza. – 2009, nr 7/8, s. 8-11.
92. Kulturowa rola egzemplarza obowiązkowego w Polsce / Ewa Dąbrowska // Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej. – R. 62 (2012), s. 143-153.
93. Literatura popularna w zasobach bibliotek gimnazjalnych / Piotr Kalwiński // Edukacja. – 2015, nr 3, s. 114-122.
94. Materialna odpowiedzialność pracowników za mienie biblioteki / Bolesław Howorka // Bibliotekarz. – 2015, nr 9, s. 43-47.
95. Metadane biblioteczne w XXI wieku / Marek Nahotko // Przegląd Biblioteczny. – 2010, z. 2, s. 165-178.
96. Metodyka postępowania z publikacjami nie pochodzącymi z zakupu / Grażyna Ruta-Balińska // Poradnik Bibliotekarza. – 2006, nr 10, s. 33-35.
97. Modele selekcji zbiorów bibliotek uniwersalnych / Bogumił Skoczyński // Biblioteka (Poznań). – nr 1 (1997), s. 49-57.
98. Moduł gromadzenia w Bibliotece Uniwersytetu Gdańskiego / Ewa Nowaczyk-Potaż // Przegląd Biblioteczny. – 2012, z. 3, s. 369-378.
99. Moduł gromadzenia zbiorów w bibliotekach używających systemu komputerowego VTLS / Monika Sączewska-Trawicka // Przegląd Biblioteczny. – 2009, z. 3, s. 371-375.
100. Narodowy Zasób Biblioteczny w świetle zmian prawnych / Magdalena Gomułka // Nowa Biblioteka. – 2017, nr 1, s. 41-55.
101. Nie ma wątpliwości : skontrum! / Dariusz Skrzyński // Biblioteka w Szkole. – 2018, nr 2, s. 20.
102. Nowe zasady ewidencji materiałów bibliotecznych / Rafał Golat // Bibliotekarz. – 2003, nr 11, s. 16-18.
103. O depozytach prawie wszystko / Lucjan Biliński // Poradnik Bibliotekarza. – 2002, nr 5, s. 31-32.
104. O tym co jest ważne / Jacek Wojciechowski // Bibliotekarz. – 2000, nr 6, s. 3-6.
105. „Obyś zbiory gromadził” – dylematy czasu obecnego / Zbigniew Żmigrodzki // Przegląd Biblioteczny. – 1989, nr 1, s. 31-37.
106. Odpowiedzialność i dokumentacja w bibliotece szkolnej / Danuta Majkusiak // Biblioteka w Szkole. – 2016, nr 11, s. 6-9.
107. Organizacja kontroli zbiorów bibliotecznych / Barbara Homaniec // Pomagamy Sobie w Pracy. – 2002, nr 3-4, s. 41-45.
108. Organizacja polityki gromadzenia zbiorów : (na przykładzie MBP w Bytomiu) / Ewa Osman-Michalska // Poradnik Bibliotekarza. – 2013, nr 10, s. 8-10.
109. Odpowiedzialność za ubytki w zbiorach bibliotecznych / Lucjan Biliński // Bibliotekarz. – 2001, nr 5, s. 35-36.
110. Paradygmat gromadzenia zbiorów w czasach transformacji cyfrowej : między informacją a pamięcią / Krystyna Hudzik // Przegląd Biblioteczny. – 2019, z. 4, s. 465-482.
111. Podręcznik w bibliotece // Biblioteka w Szkole. – 2019, nr 6, dod. “Podręczniki w Bibliotece”, s. 3-24.
112. Podręczniki problemy z rozliczaniem / Danuta Majkusiak // Biblioteka w Szkole. – 2018, nr 4, s. 18-20.
113. Podręczniki w bibliotece szkolnej / Danuta Majkusiak // Biblioteka w Szkole. – 2017, nr 7/8, s. 10-17.
114. Podręczniki w bibliotece szkolnej : (ewidencja materiałów bibliotecznych) / Danuta Majkusiak // Biblioteka w Szkole. – 2016, nr 7-8, s. 10-15.
115. „Poprawne” biblioteki / Zbigniew Żmigrodzki // Bibliotekarz. – 1999, [nr] 12, s. 8-9.
116. Porozmawiajmy o selekcji księgozbioru... / Dorota Guba // Biblioteka w Szkole. – 2015, nr 6, s. 21.
117. Porządkujemy księgozbiór, czyli skontrum inaczej / Jadwiga Nowakowska // Poradnik Bibliotekarza. – 1989, nr 4, s. 25-26.
118. Problemy gromadzenia zbiorów / Elżbieta Stefańczyk // Biuletyn Informacyjny Biblioteki Narodowej. – 1999, [nr] 4, s. 8-13.
119. Projekt wykonania skontrum w bibliotece z wykorzystaniem pakietu MAK i Office 97 / Elżbieta Stępień // Bibliotekarz. – 2000, nr 6, s. 28-29.

120. Protokół czy notatka? : częste sytuacje w bibliotece / Danuta Majkusiak // Biblioteka w Szkole. – 2018, nr 5, s. 8-10.
121. Przekazywanie biblioteki /Agata Kyzioł // Biblioteka. – 2008, nr 4, s. 24-28.
122. Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 29 października 2008 r. w sprawie sposobu ewidencji materiałów bibliotecznych // Dziennik Ustaw. – 2008, nr 205, poz. 1283.
123. Selekcja dokumentów bibliotecznych w bibliotekach pedagogicznych i szkolnych / Tadeusz Zbierski, Danuta Łabuz // Poradnik Bibliotekarza. – 1983, nr 4-5, s. 93-98.
124. Selekcja i kasacja oraz kontrola księgozbioru w bibliotece naukowej / Joanna Błaszyk, Marta Kordas // Bibliotekarz. – 2012, nr 5, s. 7-13.
125. Selekcja i ubytkowanie / opracowanie Danuta Majkusiak // Biblioteka w Szkole. – 2019, [nr] 6, dod. “Podręczniki w Bibliotece”, s. 20-24.
126. Selekcja książek / E. Grabowska // Warsztaty Bibliotekarskie. – 2002, nr 4, s. 18-19.
127. Selekcja zbiorów / Danuta Majkusiak // Biblioteka w Szkole. – 2017, nr 2, s. 10-12.
128. Selekcja zbiorów i gospodarka drukami zbędnymi w BG UŚ / Bogumiła Warząchowska // Bibliotekarz. – 1999, nr 6, s. 9-12.
129. Selekcja zbiorów w bibliotekach politechnik w Polsce : analiza porównawcza / Dubiński Marek // Bibliotekarz. – 2008, nr 11, s. 7-17.
130. Selektownie o selekcji / Izabela Tumas // Biblioteka w Szkole. – 2015, nr 6, s. 19-20.
131. Skontrum + / Renata Sztandera // Poradnik Bibliotekarza. – 2012, nr 9, s. 13-16.
132. Skontrum, a nie spis z natury / Juliusz Wasilewski // Biblioteka w Szkole. – 2013, nr 2, s. 3-4.
133. Skontrum i po skontrum, czyli ciąg dalszy rozważań o odpowiedzialności materialnej bibliotekarza / Bolesław Howorka // Bibliotekarz. – 2016, nr 3, s. 36-41.
134. Skontrum : przebieg, procedury, praktyczne rady / Danuta Majkusiak // Biblioteka w Szkole. – 2017, nr 4, s. 10-14.
135. Skontrum – to nie jest trudne / Urszula Juhanowicz, Agata Kyzioł // Biblioteka. – 2008, nr 2, s. 21-25.
136. Skontrum w bibliotece. Cz. 1 / Iwona Ziajka // Warsztaty Bibliotekarskie. – 2001, nr okazowy [1], s. 20-25.
137. Skontrum w bibliotece szkolnej / Grażyna Dagieli // Poradnik Bibliotekarza. – 1981, nr 2, s. 54.
138. Skontrum w bibliotece szkolnej / Barbara Jarosz // Poradnik Bibliotekarza. – 1981, nr 2, s. 51-52.
139. Skontrum w Excelu krok po kroku / Barbara Milewska // Biblioteka w Szkole. – 2020, nr 2, s. 10-12.
140. Skontrum z Excelem – raz jeszcze / Barbara Milewska // Biblioteka w Szkole. – 2007, nr 11, s. 3-5.
141. Skontrum zbiorów bibliotecznych : warsztatowe co i jak // Biblioteka w Szkole. – 2013, nr 3, s. 7-8.
142. Spis rzeczy – art. 459 k.c. a praktyka biblioteczna / Rafał Golał // Bibliotekarz. – 2018, nr 3, s. 37-39.
143. Spisowi z natury nadal dziękujemy / Juliusz Wasilewski // Biblioteka w Szkole. – 2020, nr 1, s. 3-4.
144. Sposób na skontrum / Alicja Maciejewska // Biblioteka w Szkole. – 2007, nr 4, s. 12-13.
145. Ubytki w bibliotece / Ewa Ostapowicz // Poradnik Instytucji Kultury : nowości, finanse, podatki, zarządzanie, prawo pracy. – 2015, nr 3, s. 45-46.
146. Udostępnianie i rozliczenia / Danuta Majkusiak // Biblioteka w Szkole. – 2019, nr 6, dod. “W bibliotece”, s. 13-19.
147. W sprawie aktualnych problemów gromadzenia bibliotecznego / J. Dunin // Przegląd Biblioteczny. – 1998, z. 1, s. 17-29.
148. W sprawie gospodarki dubletami i drukami zbędnymi / Ryszard Bandurski // Bibliotekarz. – 2000, [nr] 7/8, s. 28-31.
149. Warsztatowe co i jak : czyli pytania i odpowiedzi z życia wzięte : gromadzenie i uzupełnianie zbiorów (ubytkowanie zbiorów bibliotecznych) / Maria Rosińska / Biblioteka w Szkole. – 2013, nr 2, s. 5-6.
150. Wpływ Internetu na proces gromadzenia zbiorów zwartych w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy // Przegląd Biblioteczny. – 2013, z. 3, s. 326-339.

151. Wybrane zagadnienia polityki gromadzenia i selekcji zbiorów w Bibliotece Uniwersytetu Łódzkiego / Paweł Fiszer, Ilona Niewczas, Rafał Pytel // *Acta Universitatis Lodziensis. Folia Librorum*. – 2015, [z.] 2, s. 65-80.
152. Wykorzystanie modułu gromadzenia systemu Horizon w procesie gromadzenia druków zwartych w Bibliotece Kolegium Europejskiego w Natolinie / Paweł Mielczarek // *Przegląd Biblioteczny*. – 2010, z. 2, s. 139-202.
153. Wymiana zagraniczna wydawnictw Biblioteki Naukowej PAU i PAN w latach 2000-2016 / Urszula Orłowska-Węgiel, Łukasz Łukawski // *Rocznik Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie*. – R. 62 (2017), s. 237-242.
154. Z problemów organizacji zasobów bibliotecznych / Jacek Wojciechowski // *Przegląd Biblioteczny*. – 1998, z. 1, s. 5-15.
155. Zakup książek, depozyty, zamówienia publiczne / Lucjan Biliński // *Poradnik Bibliotekarza*. – 2004, nr 2, s. 3-5.
156. Zakup nowości wydawniczych do bibliotek publicznych : poradnik dla bibliotekarzy / Barbara Maria Morawiec // *Biblioteka Publiczna*. – 2019, nr 4, s. 7-23.
157. Zakupy książek do bibliotek – na marginesie opinii Urzędu Zamówień Publicznych / Bolesław Howorka // *Bibliotekarz*. – 2005, nr 7/8, s. 22-24.
158. Zamawianie / Danuta Majkusiak // *Biblioteka w Szkole*. – 2019, nr 6, dod. „Podręczniki w bibliotece”, s. 3-7.
159. Zaproponuj zakup : model zakupu czy crowdsourcing? / Iwona Olińska // *Folia Toruniensia*. – T. 16 (2016), s. 93-96.
160. Zarządzam skontrum zbiorów... / Grażyna Bilka // *Poradnik Bibliotekarza*. – 2013, nr 10, s. 37-39.
161. Zarządzanie zasobami niematerialnymi bibliotek w społeczeństwie wiedzy : IX Bałtycka Konferencja – Zarządzanie i Organizacja Bibliotek (Gdańsk, 14-15 maja 2015 r.) / Katarzyna Janczulewicz // *Przegląd Biblioteczny*. – 2015, z. 3, s. 445-451.
162. Zarządzanie zbiorami w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Opolu / Maria Szary // *Bibliotekarz*. – 2014, nr 5, s. 4-7.
163. Zasady gromadzenia zbiorów w Bibliotece Narodowej / Elżbieta Stefańczyk // *Bibliotekarz*. – 2000, [nr] 5, s. 6-8.
164. Zasady gromadzenia zbiorów w MBP / Michał Polasik // *Bibliotekarz Zachodniopomorski : biuletyn poświęcony sprawom bibliotek i czytelnictwa Pomorza Zachodniego*. – R. 56, nr 2 (2015), s. 20-29.
165. Zastosowanie arkusza kalkulacyjnego EXCEL w bibliotece / Justyna Bauza // *Poradnik Bibliotekarza*. – 2005, nr 1, s. 32-33.
166. Zbiory audiowizualne i dokumenty elektroniczne w bibliotekach publicznych : raport z badań / Adam Rusek // *Bibliotekarz*. – 2010, nr 10, s. 22-27.
167. Zbiory bibliotek publicznych – porządkowanie : zagadnienia metodyczne / Grażyna Bilka // *Poradnik Bibliotekarza*. – 2011, nr 4, s. 7-10.
168. Zbiory obcojęzyczne w bibliotekach publicznych / Krzysztof Maciąg // *Bibliotekarz*. – 2010, nr 9, s. 18-22.
169. Zmiana rozporządzenia o ewidencji materiałów bibliotecznych / Urszula Juhanowicz // *Biblioteka*. – 2009, nr 2, s. 30-31.
170. Zmiany w zasadach ewidencji majątkowej zbiorów / Danuta Korzon // *Biuletyn Głównej Biblioteki Lekarskiej*. – Nr 366 (2002), s. 95-105.
171. Znaczenie darów dla pozyskiwania wydawnictw zwartych przez biblioteki naukowe / Paweł Taniewski // *Przegląd Biblioteczny*. – 2002, z. 3, s. 213-220.

KONSPEKTY I ZESTAWIENIA

ELŻBIETA TROJAN

Regionalny Zespół Placówek Wsparcia Edukacji
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Opolu

STANISŁAW LEM (1921-2006)

ZESTAWIENIE BIBLIOGRAFICZNE W WYBORZE

12 września 2021 roku przypadnie 100. rocznica urodzin Stanisława Lema, najwybitniejszego przedstawiciela polskiej fantastyki i jednego z najpoczytniejszych pisarzy science-fiction na świecie, autora m.in. „Cyberiady”, „Solaris” czy „Bajek robotów”, filozofa, futurologa i eseisty, który w swoim dorobku posiadał również powieści realistyczne i teksty satyryczne. Sejm RP docenił znaczące miejsce jego pisarstwa w literaturze XX wieku i ustanowił rok 2021 Rokiem Stanisława Lema. Jego twórczość zachęca do refleksji nad kondycją współczesnego człowieka oraz skutkami postępu technicznego i cywilizacyjnego. Pojawiają się w niej zagadnienia fundamentalne dla kultury i myśli współczesnej. Przestrzegał przed negatywnymi skutkami technicznego rozwoju cywilizacji, a jego prace teoretyczne i prognozy futurologiczne mają znaczący wpływ na definiowanie miejsca ludzkości we wszechświecie i prognozowanie jej losu – podkreślono w tekście uchwały. „Lem 2021. Widziałem przyszłość” to oficjalne hasło obchodów roku Lema, które zostało ogłoszone przez Instytut Polska Przyszłości im. Stanisława Lema.

Niniejsze zestawienie bibliograficzne – poświęcone życiu, myśli i twórczości Stanisława Lema – zostało sporządzone na podstawie baz Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Opolu oraz baz bibliotek zrzeszonych w KARO – Katalogu Rozproszonym Bibliotek Polskich. Bibliografia przedmiotowa gromadzi 199 opisów bibliograficznych książek i artykułów z czasopism. Materiał bibliograficzny został uporządkowany alfabetycznie według tytułów publikacji, z podziałem na wydawnictwa zwarte oraz artykuły z czasopism.

Bibliografia adresowana jest do miłośników twórczości i talentu pisarza, studentów, polonistów. Nauczyciele znajdą tu propozycje zajęć dydaktycznych.

WYDAWNICTWA ZWARTE

1. Ateistyczna apologetyka religii we współczesnej filozofii polskiej / Mateusz Pencuła. – Warszawa : Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 2020. – 247, [1] s.
2. Awantury na tle powszechnego ciężenia / Tomasz Lem. – Kraków : Wydawnictwo Literackie, 2009. – 268, [3] s.
3. Bogowie Lema / Marek Oramus. – Poznań : Wydawnictwo Kurpisz ; Zakrzewo : Wydawnictwo Replika, cop. 2007. – 261, [1] s.
4. Bohater Gombrowicza i Lema wobec chaosu rzeczywistości / Justyna Towarek. – Gdynia : Novae Res – Wydawnictwo Innowacyjne, cop. 2015. – 142, [2] s.
5. Co to są sepulki ? : wszystko o Lemie / Wojciech Orliński. – Kraków : „Znak”, 2007. – 281, [3] s.
6. Cykl lekcji poświęconych analizie „Opowiadania Pirxa” Stanisława Lema / Małgorzata Zych // W: Lektury gimnazjalne inaczej : literatura polska XX wieku : [Miłosz, Różewicz, Herbert, Twardowski, Fink, Lem, Sapkowski] / Anna Brodowska [et al.]. – Warszawa : Dr Josef Raabe Spółka Wydawnicza, cop. 2013. – S. 89-108.
7. Człowiek z maszyną : o pewnej formie obiegu wiedzy w twórczości Stanisława Lema / Piotr Majewski // W: Teoretyczne podstawy socjologii wiedzy. T. 2 / pod red. Pawła Bytniewskiego, Mirosława Chałubińskiego. – Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2010. – S. 139-161.
8. Dlaczego fantastyka naukowa? : inspiracje twórczością Stanisława Lema dla nauczycieli języka polskiego jako obcego/drugiego / Jolanta Tambor, Romuald Cudak // W: W krajobraz literacko-kulturowy i językowy wpisane... : księga jubileuszowa dedykowana profesor Bernadecie Niesporek-Szamburskiej w czterdziestolecie pracy naukowej i dydaktycznej / redakcja naukowa Anna Guzy, Danuta Krzyżyk, Magdalena Ochwat, Małgorzata Wójcik-Dudek. – Wydanie I. – Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2018. – S. 185-198.
9. Dwa bieguny mitopoetyki : archetypowe narracje w twórczości Johna Ronalda Reuela Tolkiena i Stanisława Lema / Marta Kładź-Kocot. – Bydgoszcz : Oficyna Wydawnicza Epigram, cop. 2012. – 340 s.
10. Fantastyka i pajdologia : studia i szkice / Antoni Smuszkiewicz. – Poznań : Wydawnictwo „Poznańskie Studia Polonistyczne”, 2013. – 350 s.
11. Fantastyka Lema : droga do „Fiaska” / Piotr Krywak. – Kraków : Wydawnictwo Naukowe WSP, 1994. – 189 s.
12. Głos Lema : antologia w rocznicę urodzin Stanisława Lema / Cyran [et al.] ; pod red. Michała Cetnarowskiego. – Warszawa : Powergraph, 2011. – 547, [3] s.
13. Głosy labiryntu : od Śmierci w Wenecji do Monizy Clavier / Marcin Wołk. – Toruń : Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2009. – 231 s.
14. Groteska w twórczości Stanisława Lema / Maciej Dajnowski. – Gdańsk : Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 2005. – 212, [2] s.
15. Intertekstualne harce Stanisława Lema w „Trzech elektrycerzach” (i nie tylko) / Maria Jędrychowska // W: Szkic do pejzażu aksjologicznego : z problemów dydaktyki literatury / Maria Jędrychowska. – Kraków : Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, 2010. – S. 91-108.
16. Język, umysł i technologia : eseje zainspirowane prozą Stanisława Lema / pod red. Pawła Grabarczyka i Tomasza Sieczkowskiego. – Łódź : Księży Młyn Dom Wydawniczy Michał Koliński, 2009. – 121 s.
17. Kilka uwag o bułgarskim przekładzie "Bajek robotów" Stanisława Lema / Marcin Fastyn // W : Język – komunikacja / pod red. Krzysztofa Kleszcza i Moniki Krzempek. – Opole : Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, 2008. – S. 161-178.
18. Lem i inni : szkice o polskiej science fiction / Andrzej Stoff. – Bydgoszcz : Pomorze, 1990. – 274 s.
19. Lem i technika / [wybór i oprac. Paweł Majewski]. – Warszawa : Instytut Filozofii UW [etc.], 2009. – 326, [6] s.
20. Lem i tłumacze / pod red. Elżbiety Skibińskiej i Jacka Rzeszotnika. – Kraków : Księgarnia Akademicka, 2010. – 405, [3] s.

21. Lem w oczach krytyki światowej / wybór i oprac. Jerzy Jarzębski. – Kraków : Wydawnictwo Literackie, 1989. – 297, [2] s.
22. Lem : życie nie z tej ziemi / Wojciech Orliński. – Wołowiec : Wydawnictwo Czarne ; Warszawa : Wydawnictwo Agora, 2017. – 438, [2] s.
23. Lemie! po co umarłeś? : opowieść w reminiscencjach / Robert Stiller. – Kraków : Wydawnictwo Vis-à-vis/Etiuda, 2006. – 130, [2] s.
24. Literatura jako narzędzie filozofii na wybranych przykładach twórczości Stanisława Lema / Jacek Kwosek // W: Filozoficzne aspekty literatury : studia i szkice / redakcja Agata Skała. – Lublin : Wydawnictwo Naukowe Tygiel, 2019. – S. 50-59.
25. Materia i wartości : neolukrecjanizm Stanisława Lema / Paweł Okołówski. – Warszawa : Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, cop. 2010. – 562 s.
26. Między zwierzęciem a maszyną : utopia technologiczna Stanisława Lema / Paweł Majewski ; Fundacja na Rzecz Nauki Polskiej. – Wrocław : Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2007. – 294, [1] s.
27. Nazwy własne w prozie Stanisława Lema / Izabela Domaciuk ; Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. – Lublin : Wydawnictwo UMCS, 2003. – 234 s.
28. Niezwyciężony / Rafał Mikołajczyk ; na podstawie powieści Stanisława Lema. – Warszawa : Booka, 2019. – 225, [7] s.
29. O poznaniu w twórczości Stanisława Lema / Maciej Płaza ; Fundacja na Recz Nauki Polskiej. – Wrocław : Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2006. – 578, [1] s.
30. Od nominacji do kreacji : rzecz o przekładzie neologizmów science fiction / Milena Chomik, Monika Krajewska. – Toruń : Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2011. – 389 s.
31. Pejzażysta Lem : szkice z motywiki / Maciej Dajnowski. – Gdańsk ; Sopot : Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 2010. – 139, [1] s.
32. Piękna jako bestia : przyczynek do teorii obrazu / Wojciech Michera. – Warszawa : Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, cop. 2010. – 412, [1] s.
33. Polsko-rosyjski słownik Lemowych neologizmów / Monika Krajewska. – Toruń : Uniwersytet Mikołaja Kopernika : Towarzystwo Naukowe, 2006. – 163, [1] s.
34. Problemy intertekstualnego obrazowania w wybranych powieściach fantastyczno-naukowych Stanisława Lema / Iwona Pięta. – Toruń : Wydaw. Adam Marszałek, cop. 2002. – 145 s.
35. Rozmowy Lampowe 1993-2007 / Paweł Dunin-Wąsowicz. – Warszawa : Lama i Iskra Boża, 2007. – 328 s.
36. Sława i Fortuna : listy do Michaela Kandla 1972-1987 / Stanisław Lem ; [wstęp Jerzy Jarzębski ; tł. fragm. z jęz. ang. Tomasz Lem]. – Kraków : Wydawnictwo Literackie, 2013. – 732, [4] s.
37. Spotkania drugiego stopnia / Leszek Bugajski. – Kraków : Krajowa Agencja Wydawnicza, 1983. – 124, [3] s.
38. Stanisław Lem / [wstęp] Jerzy Jarzębski ; [übers. Doreen Daume, Katya Andrusz]. – Kraków : Villa Decius. Arbeitsgruppe Literatur Polska 2000, 2000. – 27, [1] s.
39. Stanisław Lem : bibliography / [oprac. Krystyna Kasprzyk]. – Kraków : WBP, 1999. – 34, [1] s.
40. Stanisław Lem – Jak ocalał świat, Maszyna Trurla, Wyprawa pierwsza A, czyli Elektrybałt Trurla / [red. nauk. Romuald Cudak, Wioletta Hajduk-Gawron, Jolanta Tambor]. – Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2010. – 128, [8] s.
41. Stanisław Lem – pisarz, myśliciel, człowiek / pod red. Jerzego Jarzębskiego i Andrzeja Sulikowskiego. Kraków : Wydawnictwo Literackie, 2003. – 439 s.
42. Stanisław Lem wobec utopii / Mariusz M. Leś ; Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza. Oddział Białostocki. – Białystok : Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza : Zakład Teorii i Antropologii Literatury w Instytucie Filologii Polskiej. Uniwersytet w Białymstoku, 1998. – 189 s.
43. Świat na krawędzi : ze Stanisławem Lemem rozmawia [...] / Stanisław Lem ; [rozm. przepr.], Tomasz Fiałkowski . – Wyd. 2. – Kraków : Wydawnictwo Literackie, cop. 2007. – 317, [2] s.
44. Tako rzecze... Lem / ze Stanisławem Lemem rozmawia Stanisław Bereś. – Wyd. 2 popr. i rozsz. – Kraków : Wydaw. Literackie, cop. 2002. – 575, [5] s.
45. Wizjonerzy i szatani. T. 1 / Andrzej Wójcik. – Warszawa : Krajowa Agencja Wydawnicza, 1987. – 319 s.

46. Wszechświat Lema / Jerzy Jarzębski. – Kraków : Wydawnictwo Literackie, 2003. – 339, [1] s.
47. Wysoki Zamek / Stanisław Lem ; postł. Jerzy Jarzębski. Kraków : Wydawnictwo Literackie, 2007. – 151, [5] s.
48. Ze Stanisławem Lemem na szlakach fantastyki naukowej / Ryszard Handke. – Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1991. – 141 s.

ARTYKUŁY Z CZASOPISM

49. Appendix / Bogna Zagórska // Polonistyka. – 2007, nr 7, s. 32-36.
50. Bajki dla Bładowca / Piotr Paziński // Tygodnik Powszechny. – 2020, nr 51/52, dodatek “2021: Rok Lema”, s. 12-13.
51. „Bajki robotów” Stanisława Lema: (propozycja metodyczna dla kl. VI) / Magdalena Krysińska // Język Polski w Szkole dla klas IV-VI. – 2001/2002, nr 2, s. 21-25.
52. Bezpieczna technika bez niebezpieczeństwa? / Stanisław Lem ; tł. z ros. Wiktor Jaźniewicz, Maciej Płaza // Przegląd Filozoficzno-Literacki. – 2009, nr 1, s. 19-24.
53. Błąd pomiaru przesunięcia ku czerwieni : polityczne i niepolityczne korzenie utopijności w twórczości fantastyczno-naukowej Stanisława Lema / Szymon Piotr Kukulak // Wielość : pismo Wydziału Polonistyki UJ. – 2014, nr 3, s. 73-89.
54. Borges – Lem : jak w lustrach? / Anna Zalewska // Elewator. – 2013, nr 2, s. 34-36.
55. Budowa słowotwórcza i znaczenie nazw środków psychotropowych w opowiadaniu Stanisława Lema „Kongres futurologiczny” / Julian Mielczarek // Poradnik Językowy. – 2003, z. 9, s. 44-57.
56. Ciało, płęć i wstyd komunisty : (na marginesie fantastycznonaukowych powieści utopijnych Stanisława Lema z lat pięćdziesiątych XX w.) / Marek Pąckiński // Napis : tom poświęcony literaturze okolicznościowej i użytkowej. – 18 (2012), s. 245-270.
57. Cybernetyczny doktorat / Anna Wojnar // Alma Mater. – 2004, nr 57/58, s. 28-29.
58. Czarny wariant „Bildung”. O relacjach między „Czarodziejską Górą” Thomasa Manna a „Szpitalem przemienienia” Stanisława Lema / Katarzyna Bałewska // Pamiętnik Literacki. – 2012, z. 1, s. 111-128.
59. Czerwona utopia Stanisława Lema / Marek Oramus // Fronda. – 2005, nr 37, s. 292-301.
60. Czy ludzkość „poprawiona naukowo” może być wolna? : dystopie Aldousa Huxleya, Stanisława Lema i Anthony’ego Burgessa w świetle myśli Ericha Fromma / Dominika Oramus // Civitas : studia z filozofii polityki. – 2011, nr 13, s. 107-129.
61. Czy maszyna może być człowiekiem? : „Maska” Stanisława Lema / Maciej Wróblewski // Acta Universitatis Lodzianensis. Folia Litteraria Polonica. – 2007, z. 9, s. 173-186.
62. Czy Pan istnieje, Panie Tichy? / Michał Hernes // Nowa Fantastyka. – 2013, nr 9, s. 8-9.
63. Czy wierzy pan w duchy, panie Lem? Czy wierzy pan w Boga, panie Lem? Ottonowskie numinosum w prozie Stanisława Lema / Rafał Nawrocki // Język Polski w Szkole Ponadpodstawowej. – 2019/2020, nr 1, s. 31-47.
64. „Czyż można być wielością naraz?” : o „Masce” Stanisława Lema / Agata Rosochacka // Czas Kultury. – 2018, nr 4, s. 20-29.
65. „Dialogi” Stanisława Lema – cybernetyka jako antropologia / Paweł Majewski // Przegląd Kulturoznawczy. – 2006, nr 1, s. 153-166.
66. Do gwiazd i z powrotem : twórczość Stanisława Lema na ekranie / Jacek Nowakowski // Quart : kwartalnik Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego. – 2015, nr 3/4, s. 145-157.
67. Dużo więcej niż science-fiction / Bartosz Wieczorek / Znak. – 2004, nr 7/8, s. 157-161.
68. Dwa oceany i myślenie transludzkie : „Solaris” Stanisława Lema a transhumanizm Wolfganga Welscha / Michał Choptiany // Przegląd Filozoficzno-Literacki. – 2009, nr 1, s. 105-125.
69. Dwie religie materializmu: Lukrecjusz i Lem / Paweł Okołowski // Edukacja Filozoficzna. – Vol. 46 (2008), s. 123-136.
70. Dwóch zgryźliwych tetryków / Łukasz Saturczak // Twórczość. – 2012, nr 2, s. 114-116.

71. Ekstropia czy antyutopia? : społeczeństwo postludzi w „Kongresie futurologicznym” Stanisława Lema w kontekście wizji ekstropian / Rafał Orzechowski // *Czas Kultury*. – 2018, nr 4, s. 30-36.
72. Fenomen Stanisława Lema w świecie rosyjskojęzycznym / Witold Jaźniewicz // *Odra*. – 2007, nr 11, s. 44-50.
73. Filozofia Lema / Paweł Okołówski // *Odra*. – 2007, nr 4, s. 88-92.
74. „Gdybyśmy mogli się z nim porozumieć” : technika, komunikacja i media w powieści Stanisława Lema / Sławomir Iwasiów // *Czas Kultury*. – 2018, nr 4, s. 43-53.
75. Geniusz w piaskownicy / Zbigniew Mentzel // *Tygodnik Powszechny*. – 2020, nr 23-24, s. 106-110.
76. Groźny Lem / Monika Migdałska // *Prace Filologiczne*. – T. 59 (2010), s. 199-213.
77. Gry z Wszechświatem: o nauce i jej uprzedzeniach w „Niezwyciężonym” Stanisława Lema / Peter Swirski // *Przegląd Filozoficzno-Literacki*. – 2009, nr 1, s. 61-88.
78. Grzmot grania / Dorota Kosińska // *Tygodnik Powszechny*. – 2020, nr 51/52, dodatek “2021: Rok Lema”, s. 14-15.
79. Hollywoodzka adaptacja „Solaris” Stanisława Lema : kilka uwag na marginesie filmu Stevena Soderbergha z 2002 roku / Iwona Grodz // *Quart : kwartalnik Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego*. – 2015, nr 3/4, s. 159-168.
80. I wszystko diabli wezmą / rozm. przepr. Agata Koss // *Cogito*. – 2005, nr 7, dod. „Zbiór Wywiadów z Twórcami Kultury i Autorami Lektur do Prezentacji”, s. 7-8.
81. Ich dwóch / Małgorzata Szpakowska // *Dialog*. – 2012, nr 2, s. 138-145.
82. Ilustracje Daniela Mroza do „Cyberiady” Stanisława Lema w kontekście krakowskiego surrealizmu po II wojnie światowej / Tomasz Gryglewicz // *Quart : kwartalnik Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego*. – 2015, nr 3/4, s. 187-199.
83. Interpretować bez końca : zagadnienia epistemologiczne w „Głosie Pana” Stanisława Lema / Iwona Krupecka // *Przegląd Filozoficzno-Literacki*. – 2006, nr 1, s. 187-201.
84. Ja tych filmów nie znoszę / Michał Chaciński, Konrad Wągrowski // *Film*. – 2006, nr 5, s. 66-69.
85. Jak szumi po angielsku solaryjski ocean? / Jerzy Jarniewicz // *Literatura na Świecie*. – 2010, nr 7/8, s. 362-372.
86. Jego planeta / Wojciech Orliński // *Tygodnik Powszechny*. – 2020, nr 51/52, dodatek “2021: Rok Lema”, s. 4-6.
87. „Jeśli to halucynacja, to nader, nader realistyczna” : „era wolnego wyboru” w „Kongresie” (2013) Ariego Folmana i jej związki z wizją przyszłości z „Kongresu futurologicznego” (1970) Stanisława Lema / Agnieszka Powierska // *Quart : kwartalnik Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego*. – 2015, nr 3/4, s. 169-177.
88. Kabanos i metafizyka / Artur Madaliński // *Znak*. – 2012, nr 3, s. 119-122.
89. „Kaleki Bóg” : akcenty metafizyczne w prozie Stanisława Lema / Jacek Sobota // *Zapiski z Pogranicza : półrocznik Interdyscyplinarnego Koła Doktoranckiego „Pogranicza”*. – 2015, z. 1, s. 133-139.
90. Klub Książki : („Solaris”) Anita Zabłocka-Trojnar // *Polonistyka*. – 2016, nr 2, s. 50-51.
91. Kod Edgara Allana Poe’go : (o opowiadaniu Stanisława Lema „Ananke”) / Krystyna Poklewska // *Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej we Wrocławku. Rozprawy Humanistyczne*. – 2009, t. 11, s. 393-398.
92. Koncepcja „Boga ułomnego” w twórczości Stanisława Lema / Dagmara Waszkiewicz // *Przegląd Religioznawczy*. – 2006, nr 3, s. 161-174.
93. Kongres futurologiczny – opowiadanie i film / Jerzy Jarzębski // *Ruch Literacki*. – 2014, z. 3, s. 337-345.
94. Kontrowersje wokół racjonalności technologicznej w „Dialogach” Stanisława Lema / Marek Tański // *Roczniki Filozoficzne*. – 2007, nr 2, s. 81-97.
95. Kosmiczna opera / Dorota Szwarzman // *Polityka*. – 2016, nr 19, s. 78-79.
96. Kris Kelvin / Alicja Helman // *Kino*. – 2013, nr 6, s. 58-61.
97. Książka z biblioteki XXI wieku / Lina Wasilewa // *Postscriptum Polonistyczne*. – 2013, nr 2, s. 233-238.
98. Książki dziwaczne / Cezary Michalski // *Czas Kultury*. – 2011, nr 2, s. 36-43.

99. Kultura, technologia, literatura : Stanisław Lem o kryzysie kulturowym / Andrzej Wasilewski // Przegląd Filozoficzno-Literacki. – 2009, nr 1, s. 177-198.
100. Leczył nas z naiwnej euforii / Michał Kopczyk // Śląsk. – 2006, nr 5, s. 20-21.
101. Lem dramatyczny / Ewelina Woźniak // Przestrzenie Teorii. – 2010, nr 13, s. 149-162.
102. Lem fantastyczny czy makabryczny? : o możliwym źródle pisarstwa nie-realistycznego / Paweł Majewski // Przegląd Filozoficzno-Literacki. – 2009, nr 1, s. 127-153.
103. Lem i Mróz : glossa do genologii / Jan Michalski // Quart : kwartalnik Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego. – 2015, nr 3/4, s. 97-103.
104. Lem i Poe czyli o pewnej dalekiej przyjaźni / Maciej Płaza // Przegląd Filozoficzno-Literacki. – 2009, nr 1, s. 155-176.
105. Lem i rozmyty postmodernizm w Polsce / Anna Nasiłowska // Odra. – 2008, nr 10, s. 43-48.
106. Lem na witrynach : krótka historia grafiki książkowej w Polsce na podstawie analizy okładek wydawnictw z utworami Stanisława Lema / Anita Wincencjusz-Patyna // Quart : kwartalnik Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego. – 2015, nr 3/4, s. 221-233.
107. Lem, nowator językowy? / Tadeusz Piotrowski // Quart : kwartalnik Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego. – 2015, nr 3/4, s. 179-186.
108. Lem paradise : szczecińska historia w nieznanach listach opisana / Konrad Wojtyła // Pogranicza. – 2008, nr 6, s. 61-72.
109. Lemologia: nowe rozdanie / Jerzy Jarzębski // Teksty Drugie. – 2007, nr 4, s. 97-101.
110. Lemowska inspiracja : film Ariego Folmana „Kongres” / Marcin Pliszka // Studia Pragmatyngwistyczne. 2014, nr 6, s. 127-134.
111. Metafora „statku głupców” oraz inne inspiracje Boschowskie w pismach Stanisława Lema / Anna Baranowa // Quart : kwartalnik Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego. – 2015, nr 3/4, s. 105-111.
112. Między uniformizacją a płynnością formy : postać groteskowa w prozie Lema jako vehiculum myśli filozoficzno-społecznej / Maciej Dajnowski // Przegląd Filozoficzno-Literacki. – 2009, nr 1, s. 89-103.
113. Mit bohaterski w twórczości J. R. R. Tolkiena i Stanisława Lema w ujęciu komparatystycznym / Marta Kładź // Wiek XIX : rocznik Towarzystwa Literackiego imienia Adama Mickiewicza. – R. 2 (2009), s. 217-237.
114. Mój Lem / Waldemar Okoń // Quart : kwartalnik Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego. – 2015, nr 3/4, s. 2-5.
115. Mrogi Drożku – Staszku Roztomili / Zofia Zaleska // Zeszyty Literackie. – 2011, nr 4, s. 222-227.
116. Mylenie tropów, gubienie pościgu : notatki na marginesie przedmów powieści Stanisława Lema / Agnieszka Budnik // Czas Kultury. – 2018, nr 4, s. 69-74.
117. Neologizmy w twórczości Stanisława Lema / Maria Lesz-Duk // Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Językoznawstwo. – 2015, z. 11, s. 141-151.
118. Nie ma żadnej spuścizny po Lemie / Jarosław Grzędowicz ; rozm. przepr. Jakub Winiarski // Nowa Fantastyka. – 2010, nr 8, s. 12-13.
119. Nie-sny niebieskie : trzy razy „Solaris” / Łucja Piekarska-Duraj // Autoportret. – 2007, nr 1, s. 33-35.
120. (Nie)obecność Lema w literaturoznawstwie / Andrzej Wasilewski // Quart : kwartalnik Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego. – 2015, nr 3/4, s. 67-81.
121. Niewidzialna obecność Obcych w „Głosie Pana” Stanisława Lema i „Córce łupieżcy” Jacka Dukaja / Monika Brzostowicz-Klajn // Quart : kwartalnik Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego. – 2015, nr 3/4, s. 113-121.
122. O krytyce kultury wg Stanisława Lema = Criticism of culture according to Stanisław Lem / Łukasz Gomułka // Humanum : międzynarodowe studia społeczno-humanistyczne. – 2017, nr 1, s. 45-54.
123. O „możliwości” w konwencji science fiction : (na przykładzie prozy Stanisława Lema) / Małgorzata Pater // Roczniki Humanistyczne. – 2011, nr 1, s. 33-59.

124. O pewnej hipotezie badawczej : (o okolicznościach powstania górnołużyckiego przekładu opowiadania Stanisława Lema „Wyprawa pierwsza, czyli pułapka Gargancjana” / Tomasz Derlatka // *Slavia Occidentalis*. – 2007, t. 64, s. 233-239.
125. O recepcji utworów fantastycznonaukowych Stanisława Lema w literaturze serbołużyckiej / Tomasz Derlatka // *Pro Lusatia*. – 2007, t. 6, s. 18-34.
126. O tyranii nowoczesności – Bertold Brecht versus Stanisław Lem / Łukasz Gomułka // *Kwartalnik Opolski*. – 2009, nr 4, s. 49-59.
127. O weterologii Stanisława Lema / Wojciech Michera // *Teksty Drugie*. – 2007, nr 6. S. 147-165.
128. Obraz nauki w twórczości Stanisława Lema / Joanna Kamińska // *Zagadnienia Naukoznawstwa*. – 2008, nr 2, s. 179-195.
129. Obywatel wszechświata / Kazimierz Obuchowski // *Charaktery*. – 2006, nr 5, s. 30-31.
130. Od mały do Marsa i z powrotem / Żaneta Dyrszka // *Śląsk*. – 2006, nr 10, s. 73.
131. Oryginalność zwielokrotniona : autocytaty w wybranych powieściach Stanisława Lema / Adam Mazurkiewicz // *Acta Universitatis Lodzianis. Folia Litteraria Polonica*. – 2008, nr 11, s. 207-217.
132. Państwo prawa w ujęciu Stanisława Lema : (w dziewięćdziesięciolecie urodzin autora „Dialogów”) / Paweł Okołowski // *Przegląd Filozoficzny*. – 2011, nr 1, s. 233-253.
133. Parodie, pastisze i recykling w prozie Stanisława Lema / Agnieszka Gajewska // *Zagadnienia Rodzajów Literackich*. – 2014, z. 2, s. 65-75.
134. Patriotyzm i pesymizm u Lema i Lukrecjusza / Paweł Okołowski // *Ruch Filozoficzny*. – 2008, nr 1, s. 85-98.
135. Patrząc w przyszłość: Stanisław Lem i próby futurologiczne / Karolina Pełka // *Czas Kultury*. – 2018, nr 4, s. 14-19.
136. Perspektywa onomastyczna w interpretacji utworu literackiego / Izabela Domaciuk, Adam Siwiec // *Polonistyka*. – 2007, nr 7, s. 17-21.
137. Perwersje archiwum / Agnieszka Gajewska // *Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Literacka*. – [T.] 35 (2019), s. 39-53.
138. Pisarz z gwiazd: scenariusz słowno-muzyczny / Barbara Wanda Jachimczak // *Biblioteka w Szkole*. – 2011, nr 10, s. 28-29.
139. „Planeta Lem” – spektakl z okazji prezydencji Polski w Unii Europejskiej / Stefan Drajewski // *Kronika Wielkopolski*. – 2011, nr 2, s. 156-158.
140. Planeta Mroźek do planety Lem / Agnieszka Papińska // *Nowe Książki*. – 2012, nr 1, s. 11.
141. Po wybuchu bomby megabitowej : nowe systemy i nowe katastrofy / Małgorzata Sugiera // *Quart : kwartalnik Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego*. – 2015, nr 3/4, s. 123-133.
142. Po wybuchu bomby megabitowej II : nowe czasy / Mateusz Borowski // *Quart : kwartalnik Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego*. – 2015, nr 3/4, s. 135-144.
143. Podróż dwudziesta druga do kraju niewiernych / Piotr Gorliński-Kucik // *Konteksty Kultury*. – 2013, nr 10, s. 78-91.
144. Polonistyczna gimnazjalność a sprawa Lema / Ewa Nowel // *Język Polski w Gimnazjum*. – 2009/2010, nr 2, s. 63-77.
145. Potrzeba luster : (z okazji pięćdziesięciolecia „Solaris”) / Antoni Smuszkiewicz. – 2011, nr 5, s. 4-9.
146. Potrzeba nam luster : wizje przyszłości jako potencjał krytyczny w realizacjach teatralnych prozy „science fiction” / Barbara Minczewska // *Acta Humana*. – 2013, nr 4, s. 59-72.
147. Potwór z Massachusetts / Stanisław Bereś // *Quart : kwartalnik Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego*. – 2015, nr 3/4, s. 15-25.
148. Poznanie u Lema: wariacje genologiczne / Jerzy Jarzębski // *Przegląd Filozoficzno-Literacki*. – 2009, nr 1, s. 53-60.
149. Pożytek z trzech głów : o smoku Stanisława Lema / Krzysztof Grudnik // *Guliwer*. – 2010, nr 1, s. 20-26.
150. Predestynacja a wolna wola : młodzieńcze opowiadanie Stanisława Lema / Paweł Okołowski // *Odra*. – 2017, nr 2, s. 59-61.

151. Problematyka miłosna w twórczości Stanisława Lema / Piotr Krywak // *Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia*. – Vol. 1 (2001), s. 137-150.
152. Próbką autobiografii, O „Wysokim Zamku” Stanisława Lema / Artur Hellich // *Twórczość*. – 2018, nr 1, s. 93-105.
153. Przedłużanie życia : iluzje i fakty / Stanisław Lem // *Znak*. – 2003, nr 9, s. 38-41.
154. Przedmowa do „Maski” / Stanisław Lem ; tł. z ros. Wiktor Jaźniewicz, Maciej Płaza // *Przegląd Filozoficzno-Literacki*. – 2009, nr 1, s. 11-13.
155. Przyszłość okrutnych cudów / Diana Dąbrowska, Jarosław Grzechowiak // *Kino*. – 2020, nr 6, s. 24-27.
156. Przyszłość religii : między krytyką a utopią : o jednym opowiadaniu Stanisława Lema / Martyna Wielewska-Baka // *Acta Humana*. – 2013, nr 4, s. 73-82.
157. Retoryka odkrycia naukowego w "Głosie Pana" Stanisława Lema : pół wieku od pierwszego wydania powieści / Artur Żywiołek // *Pamiętnik Literacki*. – 2019, z. 1, s. 91-111.
158. Rosyjskojęzyczne publikacje Stanisława Lema / Wiktor Jaźniewicz // *Przegląd Filozoficzno-Literacki*. – 2009, nr 1, s. 213-234.
159. Rzadka rasa pisarza / Michał Nalewski // *Twórczość*. – 2014, nr 10, s. 129-131.
160. Semantyka i funkcje barwy czerwonej w *Solaris* Stanisława Lema / Ewa Kaptur // *Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza*. – 2011, t. 18, s. 19-34.
161. „Sezam” – zapomniana książka Lema / Jerzy Kazimierski // *Dyskurs*. – 2009, nr 4, s. 61-70.
162. SF a niesamowitość : przypadek Stanisława Lema / Piotr Gorliński-Kucik // *Fa-Art : kwartalnik Ruchu „Wolność i Pokój”*. – 2014, nr 4, s. 59-70.
163. Solaryzm teraz! / Radosław Przedpełski // *Czas Kultury*. – 2018, nr 4, s. 54-68.
164. Stało się słowo / Agata Kaźmierska // *Tygodnik Powszechny*. – 2020, nr 51/52, dodatek „2021 : Rok Lema”, s. 16-18.
165. Stanisław Lem (1921-2006) : (bibliografia osobowa) // *Poradnik Bibliograficzno-Metodyczny*. – 2006, nr 3, s. 62-75.
166. Stanisław Lem – filozof i pisarz : (dyskusja z lemologami) / Jakub Z[dzisław] Lichański // *Przegląd Humanistyczny*. – 2000, nr 3, s. 45-52.
167. Stanisław Lem i architektura futurologiczna : casus Jana Głuszaka / Emilia Kiecko // *Quart : kwartalnik Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego*. – 2015, nr 3/4, s. 201-207.
168. Stanisław Lem, czyli życie spełnione / Tomasz Fiałkowski // *Tygodnik Powszechny*. – 2006, nr 15, s. 9-11.
169. Stanisław Lem jako autor : szkic o podmiocie sylwicznym / Rafał Krysiak // *Słupskie Prace Filologiczne. Seria Filologia Polska*. – 2008, nr 6, s. 73-88.
170. Stanisław Lem – spirala pesymizmu / Przemysław Czaplinski // *Teksty Drugie*. – 2001, nr 6, s. 59-75.
171. Stanisław Lem : tradycjonalista wśród gwiazd / Łukasz Kucharczyk // *Frona Lux : pismo poświęcone : literatura, sztuki wizualne, religia, fantastyka*. – 2015, nr 74, s. 136-145.
172. Stanisława Lema myślenie słowami i myślenie obrazami / Paweł Okułowski // *Quart : kwartalnik Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego*. – 2015, nr 3/4, s. 7-13.
173. Stanisława Lema „projekt wyjścia” jako nowoczesny wariant „mitu wyjścia” / Rafał Krysiak // *Słupskie Prace Filologiczne. Seria Filologia Polska*. – 2009, nr 7, s. 113-135.
174. Stary dom Lema na Klinach / Tomasz Lem // *Nowa Dekada Krakowska*. – 2014, nr 6, s. 90-92.
175. Strach przed rozbiciem lustra / Wojciech Brzeziński // *Tygodnik Powszechny*. – 2020, nr 51/52, dodatek „2021: Rok Lema”, s. 9-11.
176. Szkarłatne odbłaski, sfalowana czerń, sapliwie westchnienia i ciepłość szeptów : teksty Lema a opera / Sabina Macioszek // *Quart : kwartalnik Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego*. – 2015, nr 3/4, s. 208-220.
177. Szpital psychiatryczny jako przestrzeń zbrodni : (Stanisław Lem – John Katzenbach – Karin Fossum) / Katarzyna Rytłewska // *Wiek XIX: rocznik Towarzystwa Literackiego imienia Adama Mickiewicza*. – 2012, nr 5, s. 497-516.

178. Sztuka życia : dialogi po polsku / Artur Grabowski // Teatr. – 2012, nr 2, s. 84-86.
179. Świat rozumnych maszyn czy nierozumnych ludzi? : scenariusz lekcji dla klas ponadgimnazjalnych / Iwona Otulakowska // Zeszyty Szkolne. – 2005, nr 1, s. 63-66.
180. Technologia moralna Stanisława Lema / Piotr Olszewski // Studia Niemcoznawcze. – T. 27 (2004), s. 533-541.
181. Teoria ewolucji w twórczości Stanisława Lema / Magdalena Cybulska // Nauka. – 2009, nr 1, s. 157-165.
182. Trurl i Klapauczusz nie żyją / Marek Oramus // Nowa Fantastyka. – 2006, nr 5, s. 4-5.
183. Trzy spotkania literatury z teatrem / Bożena Ciborowska-Lipko // Język Polski w Szkole dla klas IV-VI. – 2006/2007, nr 2, s. 53-80.
184. Turpizm i wierność : o neolukrecjańskiej erotyce Stanisława Lema / Paweł Okołówski // Przegląd Filozoficzno-Literacki. – 2009, nr 1, s. 199-211.
185. Twoje listy nadal mam za najlepsze rzeczy... / Mirosław Ratajczak // Odra. – 2011, nr 12, s. 124-126.
186. Ugięcie fabuły : twórczość Stanisława Lema pod presją uwarunkowań / Marek Pąckiński // Napis. – 2009, ser. 15, s. 293-309.
187. Umysł i nauka wobec chaosu historii w „Czasie neutraconym” Stanisława Lema / Maciej Płaza // Pamiętnik Literacki. – 2006, z. 2, s. 97-109.
188. Ustanowić wartości : problematyka aksjologiczna w „Głosie Pana” Stanisława Lema / Iwona Krupecka // Przestrzenie Teorii. – 2006, nr 6, s. 231-247.
189. Utopia i ciało : (o trzech fantastycznonaukowych powieściach z lat pięćdziesiątych XX stulecia) / Wojciech Kajtoch // Colloquia Communia. – 2010, t. 1/2, s. 246-268.
190. W kosmosie literackim Lema / Jagoda Wierzejska // Nowe Książki. – 2007, nr 6, s. 44-45.
191. W labiryncie : cenzorskie recenzje „Pamiętnika znalezione w wannie” Stanisława Lema / Kajetan Mojsak // Napis : tom poświęcony literaturze okolicznościowej i użytkowej. – 2015, nr 21, s. 297-317.
192. W labiryncie Lema i Skarżyńskiego : o polskiej odmianie „eurogunk” / Aneta Grodecka // Quart : kwartalnik Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego. – 2015, nr 3/4, s. 83-95.
193. W stronę nieśmiertelności : człowiek transcendujący w „Fiasku” Stanisława Lema i „Perfekcyjnej niedoskonałości” Jacka Dukaja / Joanna Ligmanowska // Wiek XIX: rocznik Towarzystwa Literackiego imienia Adama Mickiewicza. 2015, nr 8, s. 479-497.
194. Wielcy pisarze w oczach swoich dzieci : czyli o (ro)zbieżnościach rodzinnych losów Stanisława Lema i Tomasza Manna / Katarzyna Bałżewska // Bliza. – 2011, nr 2, s. 199-208.
195. Wizje światów niemożliwych u Lema a współczesne tendencje antymetafizyczne w filozofii / Cezary Wąs // Quart : kwartalnik Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego. – 2015, nr 3/4, s. 27-39.
196. Wolna wola na gruncie materializmu Lukrecjusza i Lema / Paweł Okołówski // Studia Philosophica Wratislaviensia. – Vol. 4, fasc. 2 (2009), s. 79-90.
197. Wszyscy jesteśmy voyeurystami / Anna Pojda // Śląsk. – 2012, nr 11, s. 72.
198. „Wyciągnięta otwarcie ręka” : o związkach pejzażu i cielesnego doświadczania przestrzeni w „Wypadku” Stanisława Lema / Maciej Dajnowski // Przestrzenie Teorii. – 2010, nr 13, s. 133-148.
199. „Wywiad i atomy” : o niepublikowanym zbiorze opowiadań Stanisława Lema / Kamila Budrowska // Pamiętnik Literacki. – 2008, nr 2, s. 191-198.

MATERIAŁY OKOLICZNOŚCIOWE

BARBARA MICHAŁEK

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

DWA AUTOPORTRETY, CZYLI POECI APOKALIPSY PRZECZUWANEJ I SPEŁNIONEJ

„ŻAL” JÓZEFA CZECHOWICZA I „SPOJRZENIE” KRZYSZTOFA KAMILA BACZYŃSKIEGO

WSKAZÓWKI INTERPRETACYJNE

Żaden z nich nie dożył nawet wieku średniego. Odchodzili szybko. Na ulicach, barykadach, w domach. Strzelano do nich. Zabierano w łapankach. "Znikali" w kurzu wznoszonym przez wichry Historii. Jeden z tego liczego grona zginął w zakładzie fryzjerskim. Drugi – najprawdopodobniej gryząc jabłko w Pałacu Blanka*. Właśnie jego – między innymi – w szczególny sposób uczył polski Sejm, poświęcając mu rok 2021. Obaj doświadczyli podobnego losu i napisali wiersze w swej wymowie bardzo zbliżone, można by powiedzieć, że – w stosunku do siebie nawzajem – lustrzane.

Właśnie, lustro. Podmiot *Spojrzenia* Krzysztofa Kamila Baczyńskiego patrzy w nie i widzi, kim był i jest. Podmiot *Żalu* Józefa Czechowicza antycypuje, kim będzie. Dla niego niebawem nastąpi ten czas, w którym tamten już trwa. Wówczas otaczająca ich rzeczywistość będzie nie tylko bliźniaczo podobna. Będzie tożsąma. Jak odbita w zwierciadle.

Warto zestawić w szkole te dwa wiersze. Baczyński nieustannie jest obecny w programach nauczania. Poezję Czechowicza uczniowie nieco mniej znają. Aby nie tracić czasu na długie wstępy, ukazujące konteksty ich twórczości, można skorzystać z pomocy biblioteki szkolnej lub pedagogicznej. Uczniowie znajdą (pod kierunkiem nauczycieli bibliotekarzy) podstawowe informacje, które później zostaną wykorzystane podczas lekcji. Konkretnie, przed planowanymi zajęciami można podzielić zespół klasowy na zespoły lub wyznaczyć konkretne osoby do zreferowania nabytych wiadomości. Zespoły (osoby) powinny we własnym zakresie przygotować kilkudzaniowe wypowiedzi dotyczące takich zagadnień:

---

* Por. Katarzyna Dzierzbicka, *Ostatnie dni Baczyńskiego*, „Pamięć.pl” 2014, nr 7/8, s. 88-91.

- katastrofizm,
- Druga Awangarda,
- "Reflektor" (czasopismo lubelskie),
- Krzysztof Kamil Baczyński (krótki biogram),
- Józef Czechowicz (krótki biogram).

Należałoby wskazać książki i strony internetowe, z których mogą skorzystać (na przykład wymienione w końcowej bibliografii). To właśnie byłoby rolą bibliotekarzy.

Lekcja rozpoczęłaby się zrelacjonowaniem przez zespoły (osoby) wyników poszukiwań w źródłach. Po niej nastąpiłoby przeczytanie wierszy i wyjaśnienie, że utwór Czechowicza powstał w 1939 roku, jeszcze przed wybuchem II wojny światowej, zaś wiersz Baczyńskiego został opatrzony datą przez autora (jak to na ogół czynił). Tu uwaga. Na pewno jednostka lekcyjna byłaby niewystarczająca na zrealizowanie tematu. Należałoby poświęcić dwie.

Józef Czechowicz, <i>Żal</i>	Krzysztof Kamil Baczyński, <i>Spojrzenie</i>
<p><i>głowę która siwieje a świeci jak świecznik kiedy srebrne pasemka wiatrów przefruwają niosę po dnach uliczek jaskółki nadrzeczne świergocą to mało idźże</i></p> <p><i>tak chodzić tak oglądać sceny sny festyny roztraskane szybki synagog płomień potykający grube statków liny płomień miłości nagość</i></p> <p><i>tak wysłuchiwać ryku głodnych ludów a to jest inny głos niż ludzi głodnych płacz zniża się wieczór świata tego nozdrza wietrzą czerwony udój z potopu gorącego zapytamy się wzajem ktoś zaczą</i></p> <p><i>rozmnożony cudownie na wszystkich nas będę strzelał do siebie i marł wielokrotnie ja gdym z pługiem do brzozy przywarł ja przy foliach jurysta zakrzyszony wołaniem gaz ja śpiąca wśród jaskrów i dziecko w żywej pochodni i bombą trafiony w stallach i powieszony podpalacz ja czarny krzyż na listach</i></p> <p><i>o żniwa żniwa huku i blasków</i></p> <p><i>czy zdąży kręta rzeka z braterskiej krwi odrdzawieć nim się kolumny stolic znów podźwigną nade mną naleci wtedy jaskółek zamieć</i></p>	<p><i>Nic nie powróci. Oto czasy już zapomniane; tylko w lustrach zsiada się ciemność w moje własne odbicia - jakże zła i pusta.</i></p> <p><i>O znam, na pamięć znam i nie chcę powtórzyć, naprzód znać nie mogę moich postaci. Tak umieram z pół-objawionym w ustach Bogiem.</i></p> <p><i>I teraz znów siedzimy kołem, i planet dudni deszcz - o mury, i ciężki wzrok jak sznur nad stołem, i stoją ciszy chmury.</i></p> <p><i>I jeden z nas - to jestem ja, którym pokochał. Świat mi rozkwitł jak wielki obłok, ogień w snach i tak jak drzewo jestem - prosty.</i></p> <p><i>A drugi z nas - to jestem ja, którym nienawidź drzącą począł, i nóż mi błyska, to nie łza, z drętwych jak woda oczu.</i></p> <p><i>A trzeci z nas - to jestem ja odbity w wypłakanych łzach, i ból mój jest jak wielka ciemność.</i></p> <p><i>I czwarty ten, którego znam, który nauczę znów pokory te moje czasy nadaremne i serce moje bardzo chore na śmierć, która się lęgnie we mnie.</i></p> <p>(18 X 43 r.)**</p>

** Źródła tekstów: Józef Czechowicz, *Żal*, w tegoż: *Wybór poezji*, Wrocław, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1970, s. 132-133; Krzysztof Kamil Baczyński, *Spojrzenie* [online], tryb dostępu: <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/baczynski-spojrze.htm>.

ANALIZA PORÓWNAWCZA I INTERPRETACJA TEKSTÓW

a) Podmiot liryczny

Oba utwory stanowią przykłady **liryki bezpośredniej**. Podmiot u Czechowicza mówi w 1 osobie liczby pojedynczej, ale w niektórych fragmentach wypowiada się jako jeden ze zbiorowości (*rozmnożony cudownie na wszystkich nas*), niejako wczuwając się w rolę innych osób. Strofa zaczynająca się od zacytowanych słów przynosi więc swoistą **multiplikację podmiotu**, który mówi w niej w różnych **antycypowanych** rolach – jako *jurysta, zakrztuszony wołaniem, kobieta* (tu – jedyna zmiana z rodzaju męskiego na żeński!), *dziecko, ranny, podpalacz* (powieszony), wreszcie każdy (beziemienny *czarny krzyżyk na listach*). Początkowe strofy napisane są w **czasie teraźniejszym**, ale zasadnicza część – gdy mówi podmiot mówi nie tylko za siebie, ale także w imieniu innych – w **czasie przyszłym**.

Podmiot w wierszu Baczyńskiego spogląda **wstecz**, widzi siebie z perspektywy minionego czasu. Mówi w czasie teraźniejszym. Od strofy czwartej obserwujemy także jego swoiste **zwielokrotnienie**. Najpierw jest to zakochany, potem ktoś zmuszony do nienawiści, następnie człowiek bardzo cierpiący. W czwartej "roli" następuje **zmiana czasu z teraźniejszego na przyszły** (*nauczę*).

b) Wersyfikacja

Oba utwory dzielą się na strofy, ale *Żal* wykazuje większą nieregularność budowy. W *Spojrzeniu* tylko dwie ostatnie zwrotki są różnej długości. Analogicznie jest z rymami. U Baczyńskiego mamy układ *abab*, jednak wiele **rymów** jest **niedokładnych** (np. *czasy – własne, rozkwitł – prosty, pokory – chore*). Nierzadkie są też **rymy dokładne** (np. *kołem – stołem, mury – chmury*).

Żal czasem określa się jako wiersz bezrymowy. To nieprawda. Pojawiające się tu (nie tak rzadko!) rymy są słabiej widoczne, gdyż są to **rymy przygodne**, czasami usytuowane nie w klauzulach, lecz wewnątrz oddalonych od siebie wersów (*zakrztuszony – powieszony, zaczą – nas*), **niedokładne** (np. *przefruwać – to mało, festyny – liny, jurysta – listach, odrzawieć – zamieć*), **konsonanse** (*synagog – nagość*), ale także **dokładne** (*tego – gorącego*). Charakterystyczny jest **brak wielkich liter i interpunkcji**, mający zasadnicze znaczenie dla interpretacji (wprowadza pewną dowolność łączenia grup wyrazowych, co wpływa na tworzenie sensów).

c) Stylistyka

U obu poetów dostrzegamy bogactwo użytych środków stylistycznych. Wymienimy niektóre (wraz z przykładami). Dla przejrzystości ujmijmy je w formie kolumn:

ŚRODEK STYLISTYCZNY	CZECHOWICZ	BACZYŃSKI
PRZEKSZTAŁCENIA SEMANTYCZNE (TROPY)		
EPITET, TAKŻE INWERSYJNY	<i>srebrne pasemka wiatrów, czerwony udój, potop gorący, rozmnożony cudownie, braterska krew</i>	<i>wielki obłok, wyplakane łzy, wielka ciemność</i>
PORÓWNANIE	<i>świeci jak świecznik</i>	<i>ciężki wzrok jak sznur nad stołem, i tak jak drzewo jestem - prosty, [...] to nie łaź, z drętłych jak woda oczu</i>
METAFORA	<i>pasemka wiatrów przefruwać</i>	<i>Świat mi rozkwitł</i>
ANIMIZACJA, PERSONIFIKACJA	<i>żniwa huku i blasków ryk głodnych ludów</i>	<i>Stoją ciszy chmury</i>
HIPERBOLA	<i>zniża się wieczór świata tego</i>	<i>i planet dudni deszcz - o mury</i>

ŚRODKI SKŁADNIOWE		
ANTYTEZA	-	<i>O znam, <u>na pamięć znam</u> i nie chcę powtórzyć, <u>naprzód znać nie mogę</u> moich postaci</i>
INWERSJA	<i>grube statków liny</i>	<i>planet dudni deszcz</i>
ELIPSA	<i>[...] to mało idźże</i> <i> płomień połykający grube statków liny</i> <i> płomień miłości</i> <i> nagość</i> <i> ja przy foliach jurysta</i> <i> zakrztuszony wołaniem gaz</i> <i> ja śpiąca pośród jaskrów</i> <i> i dziecko w żywej pochodni</i> <i> i bombą trafiony w stallach</i> <i> i powieszony podpalacz</i> <i> ja czarny krzyżyk na listach</i>	<i>[...] Oto czasy</i> <i> już zapomniane</i>
POWTÓRZENIE PARALELIZM, ANAFORA	<i>o żniwa żniwa huku i blasków</i> tak chodzić tak oglądać sceny sny festyny [...] tak wysłuchiwać ryku głodnych ludów <i>ja</i> gdym z pługiem do bruzdy przywart <i>ja</i> przy foliach jurysta <i>ja</i> zakrztuszony wołaniem gaz <i>ja</i> śpiąca pośród jaskrów <i>i</i> dziecko w żywej pochodni <i>i</i> bombą trafiony w stallach <i>i</i> powieszony podpalacz <i>ja</i> czarny krzyżyk na listach	<i>O znam, na pamięć znam</i> <i>I teraz znów siedzimy kołem,</i> <i>i planet dudni deszcz - o mury,</i> <i>i ciężki wzrok jak sznur nad stołem,</i> <i>i stoją ciszy chmury.</i> <i>I jeden z nas - <u>to jestem ja</u>,</i> <i>którym pokochał. [...]</i> <i>i tak jak drzewo jestem - prosty.</i> <i>A drugi z nas - <u>to jestem ja</u> [...]</i> <i>i nóż mi błyska [...]</i> <i>A trzeci z nas - <u>to jestem ja</u> [...]</i> <i>i ból mój jest jak wielka ciemność.</i> <i>I czwarty ten, którego znam [...]</i> <i>i serce moje bardzo chore</i>
PYTANIE RETORYCZNE	<i>czy zdąży kręta rzeka z braterskiej krwi</i> <i>[odrdzawieć</i> <i>nim się kolumny stolic znów podźwigną</i> <i>[nade mną</i>	-

Nietrudno dostrzec w obu tekstach przewagę środków składniowych, głównie porównań i ich odmian – paralelizmów i anafor. Właśnie one są kluczowe dla interpretacji.

Wymowa tekstów – jak ich stylistyka – także jest podobna. Są to **wizje apokaliptyczne**. Podmiot u Czechowicza – jak już było zaznaczone wyżej – używa **czasu przyszłego** w zasadniczym fragmencie ukazującym **powszechną zagładę**, tzn. dorosłych – mężczyzn (*jurysta, bombą trafiony w stallach, powieszony podpalacz*) i kobiet (*śpiąca pośród jaskrów*), także dzieci (*dziecko w żywej pochodni*), po prostu wszystkich (*czarny krzyżyk na listach*). Bo to jest **antycypacja katastroficznych wydarzeń**.

U Baczyńskiego dominuje **czas teraźniejszy** (np. *znam, umieram, siedzimy, jestem*), a wspomnienia (czas przeszły) są wskazówką, jak doszło do tego, że podmiot stał się tym, który jest obecnie (kimś, w kim *lęgnie się śmierć*). Bo to jest **czas apokalipsy spełnionej**, z której każdy człowiek wychodzi poraniony. Zwróćmy uwagę, że *pierwszy – pokochał* (kiedyś! – czas przeszły), drugi – *nienawiść drżącą poczęt* (nie: *poczyna!*),

trzeci – *odbity w wyplakanych łzach* (własnych? ludzi przez niego skrzywdzonych?), którego ból *jest*, trwa (nie: *był!*). Tylko czwarty wybiega myślą w przyszłość (*nauczę znów pokory*), ale ta przyszłość... nie nastąpi, jest hipotetyczna (bo podmiot ma *serce chore na śmierć*, śmierć już się w nim *lęgnie*).

Jakie są więc główne obrazy (nadciągającej – u Czechowicza) i trwającej (u Baczyńskiego) apokalipsy? Oto przykłady. Znów – dla przejrzystości – ujmijmy je w kolumnach.

ŚRODEK STYLISTYCZNY	CZECHOWICZ	BACZYŃSKI
Katastrofa obejmuje (obejmie) wszystkich ludzi i przeraźliwie dotyka (dotknie) każdego z osobna	<i>roztrzaskane szybki synagog płomień połykający grube statków liny</i> <i>tak wysłuchiwać ryku głodnych ludów a to jest inny głos niż ludzi głodnych płacz zniża się wieczór świata tego nozdrza wietrzą czerwony udój z potopu gorącego zapytamy się wzajem ktoś zacz [i kolejna strofa]</i>	<i>tylko w lustrach zsiada się ciemność [...] [...] jakże zła i pusta.</i> <i>[...] Tak umieram z pół-objawionym w ustach Bogiem.</i> <i>serce [...] bardzo chore na śmierć, która się lęgnie we mnie.</i>
Zagłada ma wymiar kosmiczny (rola hiperboli)	<i>zniża się wieczór świata tego z potopu gorącego o żniwa żniwa huku i blasków</i>	<i>i planet dudni deszcz - o mury</i>
Spustoszenie moralne, człowiek nie rozpoznaje człowieka, człowieczeństwo należy do przeszłości	<i>z potopu gorącego zapytamy się wzajem ktoś zacz</i> <i>czy zdąży kręta rzeka z braterskiej krwi odrdzawieć</i>	<i>Nic nie powróci. Oto czasy już zapomniane</i> <i>i ciężki wzrok jak sznur nad stołem</i> <i>[...] to jestem ja, którym nienawiść drżącą poczęt, i nóż mi błyska</i> <i>[...] ciemność [...] jakże zła i pusta</i>
Totalność działań przeciw człowiekowi, nieposzanowanie największych ludzkich świętości	<i>trafiony bombą w <u>stallach</u></i>	-
Dehumanizacja (rola animizacji)	<i>tak wysłuchiwać ryku głodnych ludów a to jest inny głos niż ludzi głodnych płacz</i> <i>Nozdrza wietrzą czerwony udój</i>	<i>[...] w lustrach zsiada się ciemność w moje własne odbicia - jakże zła i pusta</i> <i>i nóż mi błyska, to nie ła, z drętwych jak woda oczu</i>
Smutek, przygnębienie	<i><u>wieczór</u> świata tego</i> <i>[ptasia] <u>ciemność</u></i>	<i>[...] ból mój jest jak wielka <u>ciemność</u></i> <i>[...] serce moje bardzo chore na śmierć</i>
Przyszłość bez przyszłości; jeśli po tragedii jednak coś pozostanie, nie będzie podobne do tego sprzed tragedii; zagłada się powtórzy	<i>czy zdąży kręta rzeka z braterskiej krwi [odrdzawieć nim się kolumny stolic znów podźwigną [nade mną naleci wtedy jaskótek zamieć świśnie u głowy skrzydło</i>	<i>Nic nie powróci. Oto czasy już zapomniane</i> <i>[...] śmierć, która się lęgnie we mnie</i>

d) Konkluzje

Żal powstał tuż przed wojną. Zawiera obraz tragedii przewidywanej. To sugestywna wizja prześladowań Żydów (*roztrzaskane szybki synagog*), krematoriów i Holocaustu (*nagość, zakrzuszony wołaniem gaz*), wojny totalnej (*czerwony udój, potop*), zaniku sacrum (*trafiony bombą w stallach*) i ludzkich odruchów, np. instynktu ochrony najstarszych (*dziecko w żywej pochodni*), bratobójstwa (*braterska krew*) na wielką skalę (*rzeka [...] braterskiej krwi*), pesymistyczna w wydźwięku:

*nim się kolumny stolic znów podźwigną nade mną
naleci wtedy jaskółek zamieć
świśnie u głowy skrzydło*

Jaskółki z pierwszej strofy (nadrzeczne, świergocące), w ostatniej strofie zostają "przemienione" w nadlatujące samoloty (liczne, bo *zamieć* i groźne, bo *świśnie u głowy skrzydło*) – zwiastuny kolejnej wojny. Nastąpi to rychło (może nie *zdąży kręta rzeka z braterskiej krwi odrdzawieć*). I wreszcie pozostaje dość zagadkowe *Idźże*. Do kogo jest skierowane? Do siebie? Do innych? Stanowi pobudkę do działania? Można o to zapytać uczniów.

Spojrzenie zostało napisane w czasie, gdy apokalipsa się dokonywała, była terażniejszością podmiotu. To autoportret przedstawiciela pokolenia przeznaczonego na śmierć. Autorefleksja nad sensem własnego życia, jego swoiste podsumowanie, nawet spowiedź przed samym sobą. Trochę jak Jungowska *Persona*, a raczej *antypersona* – szczere zagłębianie się w coraz dawniejsze "odsłony" własnej osobowości, nie nakładanie, ale "zdzieranie" swoich kolejnych "twarzy", stanowiących jednak tylko jedno, ale nie w pełni uświadamiane sobie – do tej chwili – oblicze, nad którym rozciąga się zstona smutku (*ciemność [...] zła i pusta*) i antycypacja śmierci.

Ostatnią strofę można by uznać za promyk nadziei:

*[...] ten, którego znam,
który nauczę znów pokory
te moje czasy nadaremne
i serce moje bardzo chore
na śmierć.*

Nadziei, że nastąpi kres koszmaru. *Czasy i serce* podmiotu zostaną przez niego samego "nauczone pokory". Można by, gdyby nie słowa:

*Tak umieram
z pół-objawionym w ustach Bogiem.*

To dzieje się teraz. Czas przyszły jest nierzeczywisty. W ostatnich strofach obu wierszy użyto czasu przyszłego. Oba jednak kończą się gorzką konstatacją – odpowiednio: antycypacją kolejnej wojny, czyli katastrofy zbiorowej (*Żal*) i śmierci (*która się lęgnie*) w wymiarze jednostkowym. Bo są to dwa, chociaż zmultiplikowane autoportrety ludzi czasów apokalipsy przeczuwanej i spełnionej.

Bibliografia

1. Janusz Bobrek, *Wizje zagłady w literaturze*, Wydawnictwa Popularnonaukowe Sfinks, Częstochowa 2013. ISBN 9788363624286.
2. Tadeusz Bujnicki, Tadeusz Kłak (red.), *Katastrofizm i awangarda*, Uniwersytet Śląski, Katowice 1979.
3. Katarzyna Dzierzbicka, *Ostatnie dni Baczyńskiego*, „Pamięć.pl” 2014, nr 7/8, s. 88-91.
4. Janusz Kryszak, *Katastrofizm ocalający. Z problematyki poezji tzw. Drugiej Awangardy*, wyd. 2 rozszerz., „Pomorze”, Bydgoszcz 1985. ISBN 8370030068.
5. Stefan Zabierowski, *Krzysztof Kamil Baczyński. Biografia i legenda*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław, Warszawa 1990. ISBN 8304036150.
6. Jerzy Zagórski, *Śmierć Słowackiego*, w: Jerzy Świąch, *Wiersze Krzysztofa Kamila Baczyńskiego*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1991, s. 137-138.

Netografia

1. *Awangarda Lubelska (tzw. Druga Awangarda)* [online] - <https://klp.pl/dwudziestolecie-miedzywojenne/a-8701.html> [dostępny: 4 stycznia 2021].
2. *Józef Czechowicz* [online] - https://poezja.org/wz/Czechowicz_J%C3%B3zef, [dostępny: 4 stycznia 2021].
3. *Katastrofizm* [online] - <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/katastrofizm;3921137.html>, [dostępny: 4 stycznia 2021].
4. *Krzysztof Kamil Baczyński* [online] - https://poezja.org/wz/Baczy%C5%84ski_Krzysztof_Kamil/, [dostępny: 4 stycznia 2021].
5. *„Reflektor” (1923-1925)* [online], w: *Leksykon - Teatr NN* [online] - <http://teatrnn.pl/leksykon/artykuly/reflektor-19231925/>, [dostępny: 4 stycznia 2021].
6. Teresa Wilkoń, *Katastrofizm w poezji polskiej w latach 1930–1939. Szkice literackie* [fragment, online] - https://wydawnictwo.us.edu.pl/sites/wydawnictwo.us.edu.pl/files/katastrofizm_czw_st_e_3.pdf, [dostępny: 4 stycznia 2021].

Z RELACJI UCZESTNIKA

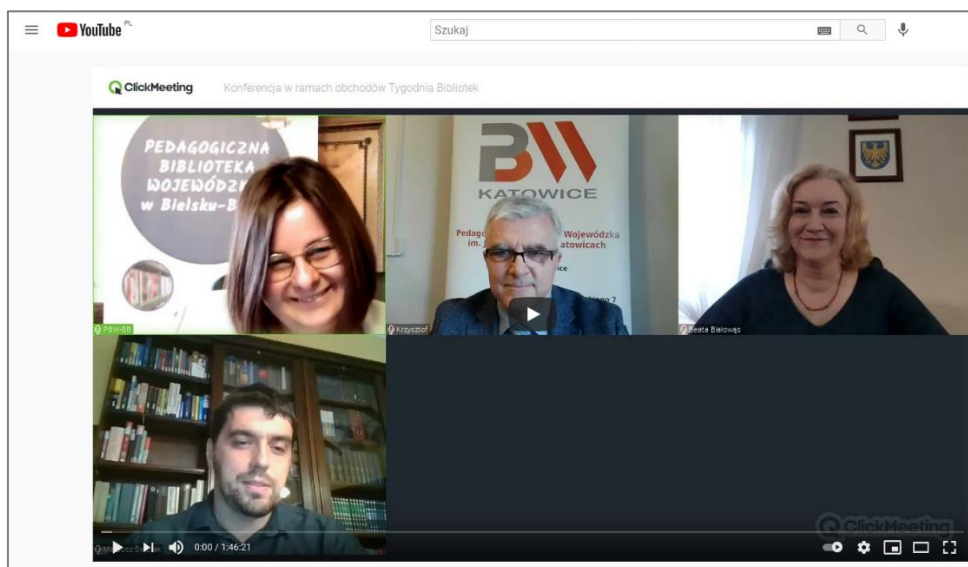
ANNA MARCOL

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

ZNAJDZIESZ MNIE W BIBLIOTECE

SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI ZORGANIZOWANEJ Z OKAZJI OBCHODÓW TYGODNIA BIBLIOTEK 2021

Tydzień Bibliotek to ogólnopolskie święto bibliotekarskie organizowane od 2004 roku z inicjatywy Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Każdego roku przypada w terminie 8-15 maja. Dotychczasowe obchody odbywały się pod następującymi hasłami: *Biblioteki w Europie (2004)*, *Biblioteka otwarta dla Ciebie (2005)*, *Nie wiesz? Zapytaj w bibliotece (2006)*, *Biblioteka Twojego wieku (2007)*, *Biblioteka miejscem spotkań (2008)*, *Biblioteka to plus (2009)*, *Biblioteka – słowa, dźwięki, obrazy (2010)*, *Biblioteka zawsze po drodze, nie mijam – wchodzę (2011)*, *Biblioteka ciągle w grze (2012)*, *Biblioteka przestrzenią dla kreatywnych (2013)*, *Czytanie łączy pokolenia (2014)*, *Wybieram bibliotekę (2015)*, *Biblioteka inspiruje (2016)*, *Biblioteka. Oczywiście! (2017)*, *(Do)wolność czytania (2018)*, *#biblioteka (2019)*, *Zasmakuj w bibliotece (2020)*, *Znajdziesz mnie w bibliotece (2021)*.

Konferencja zorganizowana w ramach obchodów Tygodnia Bibliotek 2021 pod hasłem *Znajdziesz mnie w bibliotece*.
Pobrana 27 maja 2021 z <https://www.youtube.com/watch?v=ISNRdXeMvPg>.

Hasło tegorocznego Tygodnia Bibliotek stało się jednocześnie tytułem konferencji zorganizowanej przez Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką w Bielsku-Białej oraz Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką im. Józefa Lompy w Katowicach. Spotkanie odbyło się 14 maja w formie online na platformie ClickMeeting. Cały zapis z tego wydarzenia udostępniono w serwisie YouTube.

Po przywitaniu uczestników przez dyrektorów obu placówek – Annę Niemiec-Warzechę i Krzysztofa Kobiałkę, głos zabrała Beata Białowas – Członek Zarządu Województwa Śląskiego, która opowiedziała o swoich związkach z bibliotekami oraz zaproponowała organizację kolejnej konferencji w Sali Sejmu Śląskiego w Katowicach.

Pierwszym prelegentem był Mateusz Świstak – autor bloga **basnienawarsztacie.pl**, opowiadacz i badacz baśni, który wygłosił referat *Od słowa do słowa. O storytellingu w edukacji*. Podczas swojego wystąpienia zachęcał do wykorzystania storytellingu – określanego mianem sztuki opowiadania historii – w pracy pedagogicznej. Z powodzeniem można go stosować podczas polecenia uczniom lektur do wypożyczenia oraz w różnych działaniach związanych z promocją czytelnictwa.

Następnie głos zabrała Barbara Michatek – kierownik Wydziału Informacji, Promocji i Współpracy ze Środowiskiem PBW w Katowicach, która w wystąpieniu zatytułowanym *"Znajdziesz mnie ...". Rok 2021 w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej im. J. Lompy w Katowicach* zachęcała do korzystania z materiałów przygotowanych w ramach popularyzacji patronów roku 2021 ustanowionych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej oraz rocznic regionalnych ogłoszonych przez Sejmik Województwa Śląskiego. Omawiane prezentacje, zestawienia, scenariusze i quizy są dostępne w zakładce *Rok 2021* na stronie internetowej katowickiej PBW.

Rok 2021

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ustanowił patronów 2021 roku. Izba uhonorowała: kard. Stefana Wyszyńskiego, Stanisława Lema, Cypriana Kamila Norwida, Krzysztofa Kamila Baczyńskiego oraz Tadeusza Różewicza. 2021 będzie także rokiem Konstytucji 3 Maja.

ROK 2021
Sejm RP ustanowił Rokiem:
Stanisław Lema, Cyprian Kamil Norwid, Kardynał Stefan Wyszyński, Tadeusz Różewicz, Krzysztof Kamil Baczyński, Konstytucja 3 Maja

ROK 2021
Sejmik Województwa Śląskiego ogłosił:
Rokiem Stulecia Wybuchu III Powstania Śląskiego, Rokiem Górali w Województwie Śląskim

Polecamy materiały edukacyjne, konkursy, quizy i zestawienia bibliograficzne!

Nasza Biblioteka przygotowała wiele przedsięwzięć mających na celu upamiętnienie wybitnych Polaków – Patronów 2021.

- Rok Górali w Województwie Śląskim
- Rok Powstań Śląskich
- Rok Krzysztofa Kamila Baczyńskiego
- Rok Stanisława Lema
- Rok kardynała Stefana Wyszyńskiego
- Rok Cypriana Kamila Norwida
- Rok Tadeusza Różewicza
- Rok Konstytucji 3 Maja

TYDZIEŃ BIBLIOTEK
Tydzień Bibliotek 2021 w Regionalnej Bibliotece Wojewódzkiej im. J. Lompy w Katowicach

NIE JESTEŚ JESZCZE NASZYM CZYTELNIKIEM?
ZAPISZ SIĘ ONLINE!
WEJŚCIE DO KATALOGU ONLINE
KARTOTEKA ZAGADNIENIOWA

Podczas pandemii Covid-19 wiele inicjatyw i przedsięwzięć organizowanych dotychczas w formie stacjonarnej przeniesiono do Internetu. Anna Marcol, w referacie *Jak wspomagać nauczycieli w czasie pandemii?*, opowiadała o usługach online adresowanych do użytkowników PBW w Katowicach, której jest pracownikiem. Placówka oferuje udział w zdalnych konferencjach, kursach e-learningowych, webinarach oraz zdalnej sieci współpracy i samokształcenia. W Internecie można także znaleźć „Dialogi Biblioteczne”, dwa biblioblogi (<https://sieciowanie.blogspot.com/>, <https://blogwib.blogspot.com/>) oraz profile biblioteki w licznych mediach społecznościowych.

Ostatnią prelegentką była Magdalena Marczyńska – kierownik Wydziału Współpracy ze Środowiskiem PBW w Bielsku-Białej. W wystąpieniu *U nas polują najlepsi...* opowiedziała o dobrach kulturalno-oświatowych, które można „upolować” w bielskiej bibliotece oraz jej interesującej siedzibie – zabytkowym pałacyku Rosta.

Poza konferencją obie placówki przygotowały szereg innych inicjatyw towarzyszących obchodom Tygodnia Bibliotek. Nauczyciele bibliotekarze PBW w Katowicach opracowali także specjalny kalendarz w Genially z niespodziankami i konkursem dla czytelników.

Tydzień Bibliotek 2021 w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej im. J. Lompy w Katowicach.

Pobrany 27 maja 2021 z <https://view.genial.ly/6077e0048298770d207d2478/interactive-content-tydzienbibliotek>.

ZAPROSZENIE DO WSPÓŁPRACY

Redakcja zachęca nauczycieli bibliotekarzy oraz inne osoby zainteresowane do dzielenia się swoimi dobrymi praktykami – zwłaszcza sprawozdaniami z podejmowanych inicjatyw, scenariuszami i konseptami zajęć. Przyjmuje do druku materiały, których autor nie skierował ani nie zamierza kierować do innych redakcji. Ich objętość (łącznie z ilustracjami) nie powinna przekraczać 10 stron A4. Preferujemy teksty krótsze.

Materiały proponowane do druku prosimy przysyłać na adres: dialogi.biblioteczne@pbw.katowice.pl.

Szczegółowe wskazówki dla Autorów opublikowano na stronie internetowej biblioteki:

<https://pbw.katowice.pl/> (zakładka *Dialogi Biblioteczne*).

